कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका

२०६६

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
शिक्षा विभाग
सानोठिमी, भक्तपुर

कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका
२०६६

प्रकाशक: नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय
शिक्षा विभाग, सानोठिमी, भक्तपुर ।

शाखा र सम्बन्धित Extension का लागि टेलिफोन नं. ६६३४१७८ देखि ६६३४१८० सम्म

क्र.सं.	महाशाखा/शाखाको नाम	टेलिफोन नं.	Extension No.
१.	महानिर्देशक	६६३१०७५	१६८
२.	निर्देशक (योजना)	६६३३६२५	१३२
३.	निर्देशक (प्रशासन)	६६३१९७४	१४६
४.	निर्देशक (शैक्षिक व्यवस्थापन)	६६३१९७१	१९५
५.	उपनिर्देशक, बजेट तथा कार्यक्रम	६६३५१३४	१८९
६.	उपनिर्देशक, अनुगमन तथा निरीक्षण	६६३८७०५	१११
७.	उपनिर्देशक, समाहित शिक्षा	६६३३६२३	१२५
८.	उपनिर्देशक, शैक्षिक सामग्री	६६३४१७८ देखि ६६३४१८०	११९
९.	उपनिर्देशक, कर्मचारी प्रशासन	६६३३०२८	१३९
१०.	उपनिर्देशक, प्रारम्भिक बालविकास	६६३४१७८ देखि ६६३४१८०	१८७
११.	उपनिर्देशक, आर्थिक प्रशासन	६६३३०२९	१६४
१२.	उपनिर्देशक, भौतिक सेवा	६६३३०२७	१५१
१३.	उपनिर्देशक, विद्यालय व्यवस्थापन (प्राथमिक)	६६३५११३	१८२
१४.	उपनिर्देशक, विद्यालय व्यवस्थापन (माध्यमिक)	६६३४१७८ देखि ६६३४१८०	२०६
१५.	उपनिर्देशक, लैङ्गिक समविकास	६६३४१७८ देखि ६६३४१८०	२१०
१६.	उपनिर्देशक, अनुसन्धान तथा शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन	६६३८७०४	२०५

प्रकाशन : २०६६ असोज
वेभसाइट : www.doe.gov.np
इमेल : doeadmin@moe.gov.np

दुई शब्द

२०६६ कार्तिक

विषयसूची

	पृष्ठ
१. कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा अपनाउनु पर्ने चरणहरू	१
२. विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (जिल्लास्तर) २०६६/०६७	४
३. सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम (जिल्लास्तर) २०६६/०६७	६८
४. माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम (जिल्लास्तर) २०६६/०६७	७०

५. अनुसूचीहरू

- अनुसूची १ (क) विद्यालय छनोटको प्राथमिकताक्रम निर्धारण (सबैका लागि शिक्षा)
- अनुसूची १ (ख) लागत सहभागिताको आधारमा विद्यालय भवन निर्माण तथा पुन:स्थापना गर्न चाहने सामुदायिक विद्यालयहरूले पेश गर्ने प्रस्तावको नमूना फर्मेट
- अनुसूची १ (ग) विद्यालय भवन डिजाईन तथा निर्माणका लागि शिक्षा विभागको मापदण्ड
- अनुसूची १ (घ) विद्यालय भौतिक सुधार तथा अन्य निर्माण कार्य सञ्चालन गर्ने प्रक्रिया एवम् आधारहरू (माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम)
- अनुसूची १ (ङ) विद्यालय भौतिक सुधार कार्य सञ्चालन गर्दा अपनाउनुपर्ने खरिद ऐन नियमसम्बन्धी प्रक्रियाहरू
- अनुसूची २ (क) विद्यालय व्यवस्थापन शाखा माध्यमिकबाट जारी भएको परिपत्र
- अनुसूची २ (ख) प्रा.वि.मा कम्प्युटर लाइब्रेरी व्यवस्था गर्ने सम्बन्धी परिपत्र
- अनुसूची २ (ग) विद्यालयमा इन्टरनेट कनेक्टीभिटी कार्यक्रम सम्बन्धी परिपत्र
- सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएका विद्यालयहरूका लागि रु ३९ हजारको Performance Grant सहयोग कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि

आर्थिक बर्ष २०६६/०६७ को बार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धमा सबै जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरूलाई अनुरोध :

(१) ब.शी.नं. ६५-३-१४० प्राथमिक तहमा कार्यरत शिक्षकहरूको तलवभत्ता र ब.शी.नं. ६५-३-१५० मा.वि.नि.मा.वि. तहमा कार्यरत शिक्षकहरूको तलवभत्ता आ.व. ०६५/६६ को आषाढ मसान्तसम्मका लागि पठाइएको रकमको आधारमा आ.व. ०६६/६७ को लागि चौमासिक विभाजन सहितको कार्यक्रम र बजेट एवम् अख्तियारी पठाइ सकिएको छ। ग्रेड वृद्धि तथा अन्य कारणबाट जिल्लामा कार्यरत शिक्षकको तलव भत्ताको लागि नपुग हुने रकम आवश्यक विवरण सहित (अनिवार्य रुपमा) प्रथम चौमासिकभित्र शिक्षा विभाग बजेट तथा कार्यक्रम शाखामा पठाउनुपर्ने भन्ने अनुरोध यस भन्दा अगाडी भइसकेकोले सो विवरण यथाशिघ्र पठाउनुहुन अनुरोध छ । जिल्लामा कार्यरत शिक्षकहरूको प्रतिनिधिमूलक संस्थाहरूसँग छलफल गरी शिक्षकहरूले मासिक रुपमा तलवभत्ता पाउने व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने तर्फसमेत ठोस कदम चाली यस तर्फ जिल्लामा अवलम्बन गरिएको मोडेल/ढाँचा यस विभाग, अन्य निकायहरू तथा जिल्लाहरुमा समेत जानकारी गराउने व्यवस्था गर्नुहुनछ।

(२) ब.शी.नं. ६५-३-८०४ सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम (जिल्लास्तर) र ब.शी.नं. ६५-३-८३० माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व. ०६६/६७ मा कार्यान्वयन गर्न खोजिएका क्रियाकलापहरुको बजेट भाद्र मसान्तभित्र अनिवार्य रुपमा विद्यालयको खातामा निकासा गरी सोको भौतिक तथा वित्तिय प्रगति तोकिएकै ढाँचामा कार्तिक मसान्तभित्र यस विभागको अनुगमन तथा निरीक्षण शाखा र आर्थिक प्रशासन शाखामा अनिवार्य रुपमा दर्ता गराउनुपर्नेछ। उक्त अवधिभित्र भएको खर्च मात्र दातृ निकायबाट सोधभर्ना लिन सकिने वा बजेट प्राप्त गन सकिने भएकोले यसतर्फ अति संवेदनशिल भइ समयमा नै काम सम्पन्न गर्नुहुनेछ। यस सम्बन्धी विवरण छिटो साधनद्धारा पठाउनुपर्नेछ।

(३) आर्थिक बर्ष २०६६/०६७ को शुरुदेखि विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन हुँदै छ। विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमले लिएका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू हासिल गर्न स्थानिय तहमा स्थानीय सरोकारवालाहरूको सक्रिय र अर्थपूर्ण सहभागिता आवश्यक र अनिवार्य छ। बार्षिक कार्यक्रम जिल्लामा प्राप्तभएपछि एक हप्ताभित्र कार्यक्रममा उल्लेख भएका क्रियाकलाप, भौतिक लक्ष्य, प्रतिइकाइ लागत, कार्यक्रमबाट हासिल गर्न खोजिएका प्रतिफल आदिका बारेमा देहायका व्यक्तिहरूसहितको छलफल अन्तरक्रिया गराएपछि मात्र कार्यान्वयनमा लैजान हुन्।

(क) जिल्ला शिक्षा कार्यालयका कर्मचारीहरू,
(ख) जिल्लामा कार्यरत स्रोतव्यक्तिहरू,
(ग) शिक्षकहरूका प्रतिनिधिमूलक संघ संस्थाहरूका प्रतिनिधिहरू,
(घ) जिल्लामा कार्यरत पत्रकारहरूका प्रतिनिधिमूलक संघ संस्थाहरू
(ङ) जिल्ला विकास समिति, महिला विकास कार्यालय, दलित, जनजाती, आदिवासी, मधेसी, अपाङ्ग आदिसँग सम्बन्धित संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरू,
(च) गा.वि.स./नगरपालिकाको प्रतिनिधि,
(छ) स्थानीयस्तरमा कार्यरत गैरसरकारी संघ संस्थाहरूका प्रतिनिधिहरू।

उक्त अन्तरक्रियामा सहभागीहरूको नामावली सहितको विवरण र छलफलका निष्कर्षहरूको एक प्रति कार्यक्रम सम्पन्न भएको मितिले १ हप्ताभित्र शिक्षा विभाग अनुगमन तथा निरीक्षण शाखामा पठाउनु हुन।

(४) विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम अन्तर्गतका देहायका शीर्षकहरूका अनुदानहरू विद्यालयमा निकासा गर्नुपूर्व यसको वितरणका आधारहरू अनिवार्य रुपमा सार्वजनिक जानकारीमा ल्याउनुपर्नेछ। उक्त आधारहरूको सहयोगबाट जिल्लाभित्रका सबै विद्यालयहरूको नामावली प्राथमिकता क्रमको आधारमा प्रकाशित गर्नुपर्नेछ। जिल्लामा प्राप्त

भौतिक निर्माण तथा सुधारका कोटाहरू सबै विद्यालयलाई नपुग हुने भएमा प्राथमिकताक्रममा रहेका विद्यालयहरूलाई दिदै जाने गर्नुपर्नेछ । पाठ्यपुस्तकको लागि अनुदान, छात्रवृत्तिको अनुदान तथा Non-salary recurrent cost को अनुदान विद्यालयमा विनियोजन गर्नुपूर्व सबै विद्यालयहरूको विवरण तयार गरी सबै विद्यालय (सामुदायिक) हरूमा समानुपातिक रुपबाट अनुदान निकासा गरी नपुग भएको रकममात्र शिक्षा विभाग कार्यक्रम तथा बजेट शाखामा माग गर्नुपर्नेछ ।

(क) कक्षाकोठा निर्माण, मर्मत, वातावरण सुधार

(ख) छात्रवृत्ति

(ग) पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयलाई अनुदान

(घ) विद्यालय व्यवस्थापनका लागि सञ्चालन अनुदान

(५) सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा १–८ सम्म अध्ययन गर्ने सम्पूर्ण बालबालिकाहरूका लागि विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमबाट निःशुल्क पाठ्यपुस्तकको व्यवस्था गरिएको छ । विद्यालयलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तकको अनुदान निकासा गर्नुपूर्व विद्यालयले भरेको Flash Report र अघिल्लो बर्ष विद्यालयको अन्तिम परीक्षामा सामेल भएका विद्यार्थी संख्या भिडान गरेरमात्र वास्तविक संख्या एकिन गर्नुपर्नेछ । २०६५ सालमा विद्यालयले भरेको तथ्यांकको आधारमा निःशुल्क पाठ्यपुस्तकको लागि अनुदान जिल्लाहरूमा देहायबमोजिम भएकोले जिल्लाले विद्यालयमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा सोही बमोजिम गर्नुपर्नेछ ।

(क) कक्षा १ देखि ३ सम्म अध्ययनरत सबै विद्यार्थीहरूलाई नयाँ पाठ्यपुस्तकको सेट उपलब्ध गराउन पुग्ने रकम विनियोजन गरिएकोले माथि भनिए झैं संख्या एकिन गरी अनुदान निकासा गर्नु हुन ।

(ख) कक्षा ४ र ५ मा अध्ययनरत प्रत्येक विद्यार्थीका लागि प्रति सेटमा कम्तीमा एक/एक ओटा पाठ्यपुस्तक अघिल्लो बर्षका विद्यार्थीबाट फिर्ता लिएर दिने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने । यसो गर्नका लागि प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो वर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिने व्यवस्था मिलाउने । यसरी कक्षा ४ र ५ का विद्यार्थीहरूका लागि विद्यालयले नयाँ र पुरानो पाठ्यपुस्तक मिलाएर वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

(ग) कक्षा ६ देखि ८ सम्म अध्ययनरत प्रत्येक विद्यार्थीका लागि प्रति सेटमा कम्तीमा दुई/दुई ओटा पाठ्यपुस्तक अघिल्लो बर्षका विद्यार्थीबाट फिर्ता लिएर दिने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने । यसो गर्नका लागि प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो वर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिने व्यवस्था मिलाउने । यसरी विद्यालयले आफ्ना विद्यार्थीलाई नयाँ पुरानो पाठ्यपुस्तक मिलाएर पूरा सेट उपलब्ध गराउनुपर्नेछ । विद्यार्थीबाट फिर्ता लिएका बाँकी पाठ्यपुस्तकहरू पुस्तकालयका रुपमा विद्यालयमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

जिल्ला शिक्षा कार्यालयले न्यूनत्तम रुपमा माथिका प्रावधानहरू सुनिश्चित हुनेगरी पाठ्यपुस्तकको अनुदान विद्यालयमा उपलब्ध गरानुपर्नेछ । विद्यालय व्यवस्थापन समिति र अभिभावकको भेला वा उपस्थितिमा विद्यालयले पाठ्यपुस्तकसम्बन्धी माथि भनिएको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ । अभिभावकहरूको सहमतिमा विद्यालयले पुराना पाठ्यपुस्तक प्रयोग गर्न गराउन सक्नेछ । पाठ्यपुस्तकको यस किसिमको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्दा वचत हुन गएको रकम खर्च गर्नुपूर्व विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट निर्णय गराई जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट सहमती लिनुपर्नेछ ।

(घ) कक्षा ९ देखि १० सम्म अध्ययनरत मुलुकका सबै दलित, कर्णाली अञ्चलका सबै विद्यार्थी, लोपोन्मुख तथा सीमान्तकृत समूहका सबै विद्यार्थीका लागि समेत निःशुल्क पाठ्यपुस्तकको लागि विद्यालयलाई अनुदान उपलब्ध हुने व्यवस्था रहेको छ । विद्यालयले यी विद्यार्थीका लागि समेत माथी उल्लेख भए बमोजिम नयाँ र पुरानो पाठ्यपुस्तक मिलाएर पूरा सेट बनाउनुपर्नेछ । अघिल्लो शैक्षिक सत्रमा निःशुल्क पाठ्यपुस्तक पाएका

विद्यार्थीबाट अनिवार्य रुपमा पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिनुपर्नेछ र विद्यार्थीलाई प्रदान गरी बाँकी रहन गएको पाठ्यपुस्तकहरूलाई पुस्तकालयको रुपमा व्यवस्थित गरेर राख्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ । कक्षा ९-१० का विद्यार्थीहरूलाई पाठ्यपुस्तक सेट दिनुभन्दा विद्यालयले खरिद गरी पुस्तकालयको रुपमा व्यवस्था गर्ने र विद्यार्थीले त्यहाँबाट लैजाने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ । यो पुस्तकालयको माध्यमबाट विद्यार्थीले पाठ्यपुस्तक पाउने व्यवस्था हो भन्ने सूचना दिनु आवश्यक छ । यसैगरी माथिको समूहका कक्षा ११ र १२ मा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको लागि पनि निःशुल्क पाठ्यपुस्तकको लागि विद्यालयलाई अनुदान उपलब्ध गराइएको छ । सो रकमबाट विद्यालयले पाठ्यपुस्तक र अन्य सन्दर्भ सामग्री खरिद गरी पुस्तकालयको रुपमा व्यवस्था गरी विद्यार्थीहरूले प्रयोग गर्ने वातावरण मिलाउनु पर्नेछ ।

(ङ) कक्षा १ देखि ८ सम्मको आधारभूत शिक्षालाई निःशुल्क गरिएको छ । यसको लागि चालु आर्थिक बर्षमा निःशुल्क पाठ्यपुस्तक, लक्षित समूहका विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति र विद्यालय व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान उपलब्ध गराइएको छ । पाठ्यपुस्तकको व्यवस्थापन सम्बन्धमा माथि बुँदा (क-ग) मा दिइएबमोजिम गर्ने र छात्रवृत्तिको हकमा तोकिएका विद्यार्थीका लागि जम्मा हुन आउने अनुदान विद्यालयको खातामा निकासा गर्ने व्यवस्था मिलाइ जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट उपलब्ध गराइएका Criteria पालना भएको सुनिश्चितता हुने गरी वि.व्य.स.को निर्णयबमोजिम गर्ने । विद्यालय व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदानका सम्बन्धमा शिक्षा विभागबाट निर्देशन पछि पठाइनेछ ।

विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम २०६६/०६७

कार्यक्रम : प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम

यसअन्तर्गत पुराना तथा नयाँ बालविकास केन्द्र/पूर्वप्राथमिक कक्षाका सहजकर्ताका लागि पारिश्रमिक प्रदान गर्ने, नयाँ बालविकास केन्द्र स्थापना/पूर्वप्राथमिक कक्षा सञ्चालन गर्ने, बालविकास केन्द्रका लागि शैक्षिक सामग्री वितरण गर्ने, नयाँ सहयोगी कार्यकर्ताका लागि तालिमको व्यवस्था गर्ने आदि जस्ता कार्यक्रमहरू रहेका छन् ।

उद्देश्यहरू:

१. ३-४ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने,
२. जोखिममा परेका र सुविधाविहीन बालबालिकालाई केन्द्रित गरी समुदाय र विद्यालयमा आधारित प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरूको विस्तार गर्ने ।

कार्यक्रम नं., क्रियाकलापहरू र कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
१.१ पुराना प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरू			
१.१.१ सहयोगी कार्यकर्ताको पारिश्रमिक (हिमाली क्षेत्र) : हिमाली क्षेत्र किटान भएका गाविसमा सञ्चालित पुराना बालविकास केन्द्रमा कार्यरत सहयोगी कार्यकर्ताको पारिश्रमिक प्रति महिना रू. २०००/- का दरले चाडपर्व खर्चसहित १३ महिनाको हुन आउने रकम विद्यालयसँग आबद्ध भएकाहरूको सम्बन्धमा विद्यालयलाई र समुदायद्वारा सञ्चालित केन्द्रका हकमा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समितिको खातामा निकासा दिने र पारिश्रमिक निकासा दिदा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समिति/मातृ विद्यालयबाट हाजिर प्रमाणित र सिफारिश आवस्यक पर्ने । यस सम्बन्धी आवस्यक विवरण शिक्षा विभागको प्रारम्भिक बालबिकास शाखामा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	निकासा आदेश प्राप्त प्रतिवेदन
१.१.२ सहयोगी कार्यकर्ताको पारिश्रमिक (अन्य क्षेत्र): माथि १.१.१ मा दिइएबाहेक अन्य क्षेत्रमा सञ्चालित पुराना बा.वि.के.मा कार्यरत सहयोगी कार्यकर्ताको पारिश्रमिक प्रति महिना रू. १८००/- का दरले चाडपर्व खर्चसहित १३ महिनाको हुन आउने रकम विद्यालयसँग आबद्ध भएकाहरूको सम्बन्धमा विद्यालयलाई र समुदायद्वारा सञ्चालित केन्द्रका हकमा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समितिको खातामा निकासा दिने र पारिश्रमिक निकासा दिदा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समिति/मातृ विद्यालयबाट हाजिर प्रमाणित र सिफारिश आवस्यक पर्ने । यस सम्बन्धी विवरण शिक्षा विभागको प्रारम्भिक बालबिकास शाखामा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	निकासा आदेश प्राप्त प्रतिवेदन

१.१.३ शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन खर्चः पुराना बालविकास केन्द्र/पूर्वप्राथमिक कक्षाका लागि शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन खर्च स्वरुप प्रति केन्द्र बार्षिक रु १ हजारका दरले प्रत्येक केन्द्रलाई प्रथम चौमासिकमा प्रदान गर्ने । उक्त रकमबाट बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुरुप स.का.को राय सुझाव लिई केन्द्रको आवश्यकता अनुसारको सामग्री खरिद बालविकास केन्द्रले गर्ने र जि.शि.का.मा जानकारी दिने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	पहिलो चौमासिक	निकासा आदेश प्राप्त प्रतिवेदन
१.२ नयाँ बालविकास केन्द्र सञ्चालन : १. जिशिकाले कार्यक्रम सम्बन्धमा प्रचार प्रसार गरी विवरण संकलन गर्ने, प्राप्त विवरणका आधारमा स्थानको छनौट् गरी कक्षा स्थापना गर्ने, नयाँ सहयोगी कार्यकर्ताको नियुक्ति गर्दा प्रवेशिका परीक्षामा सम्मिलित भएका स्थानीय महिलालाई (विवाहित महिलालाई प्राथमिकता दिने गरी) नियुक्ति गर्ने, २. नयाँ बालविकास केन्द्र स्थापना गर्नका लागि प्रारम्भिक बालविकास कार्यक्रम सञ्चालनसम्बन्धी निर्देशिका २०६१ बमोजिम सम्बन्धित नपा/गाविसको अनुमति लिने (समुदायमा आधारित बाविकेको हकमा नजिकको विद्यालयसँग आबद्धता लिने), ३. व्यवस्थापन उपसमिति तथा केन्द्र व्यवस्थापन समितिको गठन गर्ने, ४. सहयोगी कार्यकर्ताको नियुक्ति तथा अन्य व्यवस्था प्रारम्भिक बालविकास निर्देशिका २०६१ अनुसार गर्ने, ५. नयाँ वालविकास केन्द्र स्थापना गर्दा शैक्षिक सत्र २०६७ संग मिलानहुनेगरी व्यबस्था मिलाउने । नयाँ बालविकास केन्द्र २०६७ बैशाखबाट मात्र सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाउने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	दोस्रो चौमासिक	स्थापना भएका बालविकास केन्द्रको संख्या नियुक्त सहयोगी कार्यकर्ताको संख्या
१.२.१ सहयोगी कार्यकर्ताको पारिश्रमिक (हिमाली क्षेत्र) : हिमाली क्षेत्र किटान भएका गाविसमा स्थापना भएका नयाँ बा.वि.के.मा नयाँ नियुक्ति भई कार्यरत सहयोगी कार्यकर्ताको हकमा पारिश्रमिक प्रति महिना रू. २०००/- का दरले ३ महिना (२०६७ वैशाख, जेष्ठ, असार) को हुन आउने रकम विद्यालयसँग आबद्ध भएकाहरूको सम्बन्धमा विद्यालयलाई र समुदायद्वारा सञ्चालित केन्द्रका हकमा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समितिको खातामा निकासा दिने र पारिश्रमिक निकासा दिदा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समिति/मातृ विद्यालयबाट हाजिर प्रमाणित र सिफारिश आवस्यक पर्ने । यस सम्बन्धी विवरण शिक्षा विभागको प्रारम्भिक बालबिकास शाखामा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	तेस्रो चौमासिक	अनुमति प्राप्त वाविकेको संख्या गठित समिति संख्या

१.२.२ सहयोगी कार्यकर्ताको पारिश्रमिक (अन्य क्षेत्र) : माथि १.२.१ मा दिइएको बाहेक अन्य क्षेत्रका नपा/ गाविसमा स्थापना भएका नयाँ बाविकेमा नयाँ नियुक्ति भई कार्यरत सहयोगी कार्यकर्ताको हकमा पारिश्रमिक प्रति महिना रू. १८००/- का दरले ३ महिना (२०६७ वैशाख, जेष्ठ, असार) को हुन आउने रकम विद्यालयसँग आबद्ध भएकाहरूको सम्बन्धमा विद्यालयलाई र समुदायद्वारा सञ्चालित केन्द्रका हकमा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समितिको खातामा निकासा दिने र पारिश्रमिक निकासा दिदा बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समिति/मातृ विद्यालयबाट सकाको हाजिर प्रमाणित र सिफारिश आवस्यक पर्ने । यस सम्बन्धी विवरण शिक्षा विभागको प्रारम्भिक बालबिकास शाखामा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	तेस्रो चौमासिक	वितरित कोटा संख्या स्थापना खर्च प्राप्त गर्ने केन्द्र संख्या
१.२.३ स्थापना खर्च : नयाँ स्थापना हुने बालविकास केन्द्रको स्थापना खर्च प्रति केन्द्र बार्षिक रु. १,०००/- का दरले हुने एकमुष्ठ रकम सम्बन्धित केन्द्र वा विद्यालयको खातामा निकासा दिने । बा.वि.के. व्यवस्थापन समितिको निर्णयबमोजिम उक्त रकम खर्च गर्ने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	दोस्रो चौमासिकको अन्त्यमा	स्थापना भएका बा.वि.के. संख्या
१.२.४ शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन खर्च : नयाँ प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र/पूर्वप्राथमिक कक्षाका लागि पनि शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन खर्चस्वरुप प्रति केन्द्र बार्षिक रु १ हजारका दरले प्रत्येक केन्द्रलाई प्रदान गर्ने । बा.वि.के. व्यवस्थापन समितिको निर्णयबमोजिम सामग्री व्यवस्था गर्ने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	दोस्रो चोमासिकको अन्त्यमा	शैक्षिक सामग्री व्यवस्था गरेका बा.वि.के. संख्या
१.२.५ सहयोगी कार्यकर्ताको लागि तालिम : प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रका नयाँ नियुक्ति भएका सहयोगी कार्यकर्ताको लागि १६ दिने तालिम सञ्चालन गर्ने ।	शिक्षा विभाग, प्रारम्भिक बालविकास शाखा, जि.शि.का. र बा.वि.के. व्यवस्थापन समिति	दोस्रो चौमासिक	तलिम प्राप्त सहयोगी कार्यकर्ता संख्या

कार्यक्रम २ : विद्यालय शिक्षामा पहुँचको सुनिश्चितता

यस अन्तर्गत आधारभूत र माध्यमिक शिक्षाका लागि बैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम, विद्यालय भर्ना अभियान तथा स्वागत कार्यक्रम, विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम, खुला विद्यालय कार्यक्रम, वैकल्पिक विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम, (प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यक्रम र अनौपचारिक प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम) विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि शिक्षा र सहयोग जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने छन् ।

उद्देश्यहरू

१. विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयभित्र ल्याई आधारमूत शिक्षाको पहुँचमा अभिवृद्धि गर्ने,
२. विद्यालयको भौतिक सुविधामा सुधार ल्याई विद्यालयमा सिकाई वातावरण अनुकूल बनाउने, यसबाट बालवालिकाको सिकाइ उपलब्धिमा सुधार ल्याउने,
३. विभिन्न कारणले विद्यालयमा आउन नसकेका बालबालिकाहरूलाई वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमका माध्यमबाट प्राथमिक शिक्षा उपलब्ध गराउने, र
४. विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाको प्राथमिक शिक्षाको पहुँचमा सुधार ल्याउने र गुणस्तरमा समेत सुधार ल्याउने ।

कार्यक्रम नं., क्रियाकलापहरू र कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
२. विद्यालय शिक्षामा पहुँचको सुनिश्चितता			
२.१ आधारभुत शिक्षा			
२.१.१ आधारभूत शिक्षाका लागि बैकल्पिक कार्यकम :			
२.१.१.१ प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यक्रम (SOP) (पुराना) : गत वर्षसम्म सञ्चालन भई चालु आ.व. बाट Phase out भएका बाहेक अन्य कक्षाहरू गत वर्ष अनुरुप नै सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाउने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जि.शि.का.र स्रोत केन्द्र, मातृ विद्यालय		
२.१.१.१.१ सहयोगी कार्यकर्ताका लागि पारिश्रमिक : १. सहयोगी कार्यकर्तालाई मातृ विद्यालयको सिफारिसमा सहयोगी कार्यकर्ताले पाउनेगरी कार्यक्रममा उल्लेख भएको रकमबाट मासिक रू २,०००।- का दरले देहायबमोजिम हुनेगरी पारिश्रमिक वितरण गर्ने । (क) नयाँ स्थापना हुनेको हकमा २०६७ बैशाखदेखि असारसम्म गरी ३ महिनाको । (ख) निरन्तर चल्नेको हकमा २०६६ श्रावणदेखि २०६७ असारसम्म र चाडपर्व खर्चसमेत (१३ महिनाको हुने रकम) । (ग) Phase out हुनेहरूको हकमा २०६६ श्रावण देखि २०६६ चैत्र महिनासम्मको र चाडपर्व खर्चसमेत (९ महिनाको हुने रकम) २. कक्षा व्यवस्थापन समितिले सो पारिश्रमिक भुक्तानीको लागि मातृ विद्यालयलाई सिफारिस गर्ने । ३. सहयोगी कार्यकर्ताको हाजिरी प्रमाणित मातृ विद्याालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जि.शि.का.र स्रोत केन्द्र, मातृ विद्यालय	मासिक रुपमा	अनुदान पाउने प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यकमका केन्द्रको संख्या

२.१.१.१.२ पाठ्यपुस्तक र विद्यालय सुधार योजनाका लागि मातृ विद्यालयलाई अनुदान (प्रति विद्यार्थीका आधारमा) : १. प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गतका केन्द्रमा अध्ययनरत वालवालिकालाई आवश्यक पर्ने सिकाइ सामग्री तथा पाठ्यपुस्तकका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले चालु आ.व. को कार्यक्रममा उल्लेख भएको प्रति विद्यार्थी रु ४८५।- का दरले हुने कार्यक्रम र बजेट सोझै मातृ विद्यालयलाई वार्षिक रुपमा निकासा दिने । यस शीर्षकमा गएको रकम र विद्यालयमा गएको पा.पु., विद्यालय सुधार योजना तथा छात्रवृत्तिको रकमसमेत एकमुष्ठ रुपमा हिसाव गरी उक्त रकमबाट मातृ विद्यालयले औपचारिक कक्षाका विद्यार्थीहरूले पाएसरहको छात्रवृत्ति पाठ्यपुस्तक लगायतका अन्य सवै सुविधाहरू Flash Report को आधारमा दोहोरो नपर्नेगरी उपलब्ध गराउने । २. शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनु पूर्व जिल्ला शिक्षा कार्यालले सो रकम कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय (मातृ विद्यालय) लाई उपलब्ध गराउने र सोको अनुगमन जिल्ला शिक्षा कार्यालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जि.शि.का.र स्रोत केन्द्र, मातृ विद्यालय	दोस्रो चौमासिकको अन्त्यमा	अनुदान निकासा मिति, सुविधा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको संख्या
२.१.१.२ प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यक्रम (नयाँ) :			
२.१.१.२.१ सहयोगी कार्यकर्ताका लागि पारिश्रमिक : १. सहयोगी कार्यकर्तालाई मातृ विद्यालयको सिफारिसमा सहयोगी कार्यकर्ताले पाउनेगरी कार्यक्रममा उल्लेख भएको रकमबाट मासिक रू २,०००।- का दरले देहायबमोजिम हुनेगरी पारिश्रमिक वितरण गर्ने । (क) नयाँ स्थापना हुनेको हकमा २०६७ बैशाखदेखि असारसम्म गरी ३ महिनाको । (ख) निरन्तर चल्नेको हकमा २०६६ श्रावणदेखि २०६७ असारसम्म र चाडपर्व खर्चसमेत (१३ महिनाको हुन आउने रकम) । (ग) Phase out हुनेहरूको हकमा २०६६ श्रावण देखि २०६६ चैत्र महिनासम्मको र चाडपर्व खर्चसमेत (९ महिनाको हुन आउने रकम) २. कक्षा व्यवस्थापन समितिले सो पारिश्रमिक भुक्तानीको लागि मातृ विद्यालयलाई सिफारिस गर्ने । ३. सहयोगी कार्यकर्ताको हाजिरी प्रमाणित मातृ विद्याालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सम्बन्धित विद्यालय	चौमासिक रुपमा	पारिश्रमिक पाउने सहयोगी कार्यकर्ताको संख्या, पारिश्रमिक निकासा भएको मिति

२.१.१.२.२ पाठ्यपुस्तक र विद्यालय सुधार योजनाका मातृ विद्यालयलाई अननुदान (प्रति विद्यार्थीका आधारमा) : १. प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गतका केन्द्रमा अध्ययनरत वालवालिकालाई आवश्यक पर्ने सिकाइ सामग्री तथा पाठ्यपुस्तकका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले चालु आ.व. को कार्यक्रममा उल्लेख भएको प्रति विद्यार्थी रु ४८५।- का दरले हुने कार्यक्रम र बजेट सोझै मातृ विद्यालयलाई वार्षिक रुपमा निकासा दिने । यस शीर्षकमा गएको रकम र विद्यालयमा गएको पा.पु., विद्यालय सुधार योजना तथा छात्रवृत्तिको रकमसमेत एकमुष्ठ रुपमा हिसाव गरी उक्त रकमबाट मातृ विद्यालयले औपचारिक कक्षाका विद्यार्थीहरूले पाएसरहको छात्रवृत्ति पाठ्यपुस्तक लगायतका अन्य सवै सुविधाहरू Flash Report को आधारमा दोहोरो नपर्नेगरी उपलब्ध गराउने । २. शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनु पूर्व जिल्ला शिक्षा कार्यालले सो रकम कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय (मातृ विद्यालय) लाई उपलव्ध गराउने र सोको अनुगमन जिल्ला शिक्षा कार्यालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय सम्बन्धित विद्यालय र सहयोगी कार्यकर्ता	तेस्रो चौमासिकको अन्त्यमा	अनुदान निकासा मिति, सुविधा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको संख्या
२.१.१.२.३ सहयोगी कार्यकर्ता तालिम : अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रद्वारा सञ्चालित जिल्ला प्रशिक्षक तालिममा प्रशिक्षित प्रशिक्षकद्वारा नयाँका लागि शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनु पूर्व १५ दिने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	तालिम प्रापत कहयोगी कार्यकर्ताको संख्या
२.१.१.२.४ स्थापना खर्च : अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिकाको परिच्छेद ४ अनुसार वैकल्पिक विद्यालयअन्तर्गत व्यवस्था गरिएको कार्यक्रम वितरणका आधार र प्रक्रिया पूरा गरी नयाँ कक्षा स्थापना गर्ने । यसरी स्थापना भएका विद्यालयका लागि प्रति विद्यालय रू.२०००। का दरले स्थापना खर्च उपलव्ध गराउने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सम्बन्धित विद्यालय	तेस्रो चौमासिक	स्थापना प्राप्त गर्ने केन्द्र संख्या
२.१.१.३ अनौपचारिक प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम (FSP) (पुराना)			
२.१.१.३.१ सहयोगी कार्यकर्ताका लागि पाारिश्रमिक : १. सहयोगी कार्यकर्तालाई मातृ विद्यालयको सिफारिसमा सहयोगी कार्यकर्ताले पाउनेगरी कार्यक्रममा उल्लेख भएको रकमबाट मासिक रू २,०००।- का दरले देहायबमोजिम हुनेगरी पारिश्रमिक वितरण गर्ने । (क) नयाँ स्थापना हुनेको हकमा २०६७ बैशाखदेखि असारसम्म गरी ३ महिनाको । (ख) निरन्तर चल्नेको हकमा २०६६ श्रावणदेखि २०६७ असारसम्म र चाडपर्व खर्चसमेत (१३ महिनाको हुन आउने रकम) । (ग) Phase out हुनेहरूको हकमा २०६६ श्रावण देखि २०६६ चैत्र महिनासम्मको र चाडपर्व खर्चसमेत (९ महिनाको हुन आउने रकम) २. कक्षा व्यवस्थापन समितिले सो पारिश्रमिक भुक्तानीको लागि मातृ विद्यालयलाई सिफारिस गर्ने । ३. सहयोगी कार्यकर्ताको हाजिरी प्रमाणित मातृ विद्याालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सम्बन्धित विद्यालय	नयाँ कक्षाको लागि तेस्रो चौमासिकमा र पुराना कक्षाका लागि चौमासिक रुपमा	पारिश्रमिक पाउने सहयोगी कार्यकर्ताको संख्या, पारिश्रमिक निकासा मिति

२.१.१.३.२ पाठ्यपुस्तक र विद्यालय सुधार योजनाका लागि मातृ विद्यालयलाई अनुदान (प्रति विद्यार्थी का आधारमा) : १. प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गतका केन्द्रमा अध्ययनरत वालवालिकालाई आवश्यक पर्ने सिकाइ सामग्री तथा पाठ्यपुस्तकका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले चालु आ.व. को कार्यक्रममा उल्लेख भएको प्रति विद्यार्थी रु ४८५।- का दरले हुने कार्यक्रम र बजेट सोझै मातृ विद्यालयलाई वार्षिक रुपमा निकासा दिने । यस शीर्षकमा गएको रकम र विद्यालयमा गएको पा.पु., विद्यालय सुधार योजना तथा छात्रवृत्तिको रकमसमेत एकमुष्ठ रुपमा हिसाव गरी उक्त रकमबाट मातृ विद्यालयले औपचारिक कक्षाका विद्यार्थीहरूले पाएसरहको छात्रवृत्ति पाठ्यपुस्तक लगायतका अन्य सवै सुविधाहरू Flash Report को आधारमा दोहोरो नपर्नेगरी उपलब्ध गराउने । २. शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनु पूर्व जिल्ला शिक्षा कार्यालले सो रकम कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय (मातृ विद्यालय) लाई उपलव्ध गराउने र सोको अनुगमन जिल्ला शिक्षा कार्यालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सम्बन्धित विद्यालय र सहयोगी कार्यकर्ता	तेस्रो चौमासिक	अनुदान निकासा मिति, सुविधा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको संख्या
२.१.१.४ अनौपचारिक प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम (FSP) (नयाँ)			
२.१.१.४.१ सहयोगी कार्यकर्ताका लागि पारिश्रमिक : १. सहयोगी कार्यकर्तालाई मातृ विद्यालयको सिफारिसमा सहयोगी कार्यकर्ताले पाउनेगरी कार्यक्रममा उल्लेख भएको रकमबाट मासिक रू २,०००।- का दरले देहायबमोजिम हुनेगरी पारिश्रमिक वितरण गर्ने । (क) नयाँ स्थापना हुनेको हकमा २०६७ बैशाखदेखि असारसम्म गरी ३ महिनाको । ((ख) निरन्तर चल्नेको हकमा २०६६ श्रावणदेखि २०६७ असारसम्म र चाडपर्व खर्चसमेत (१३ महिनाको हुन आउने रकम) । (ग) Phase out हुनेहरूको हकमा २०६६ श्रावण देखि २०६६ चैत्र महिनासम्मको र चाडपर्व खर्चसमेत (९ महिनाको हुन आउने रकम) २. कक्षा व्यवस्थापन समितिले सो पारिश्रमिक भुक्तानीको लागि मातृ विद्यालयलाई सिफारिस गर्ने । ३. सहयोगी कार्यकर्ताको हाजिरी प्रमाणित मातृ विद्याालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सम्बन्धित विद्यालय	नयाँ कक्षाको लागि तेस्राचौमासिक पुराना कक्षाका लागि चौमासिक रुपमा	पारिश्रमिक पाउने सहयोगी कार्यकर्ताको संख्या, पारिश्रमिक निकासा मिति
२.१.१.४.२ स्थापना खर्च : अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिकाको परिच्छेद ४ अनुसार वैकल्पिक विद्यालयअन्तर्गत व्यवस्था गरिएको कार्यक्रम वितरणका आधार र प्रक्रिया पूरा गरी नयाँ कक्षा स्थापना गर्ने यसरी स्थापना भएका विद्यालयका लागि प्रति विद्यालय रू.२०००। का दरले स्थापना खर्च उपलव्ध गराउने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सम्बन्धित विद्यालय	त्स्रो चौमासिक	स्थापना अनुदान प्राप्त गर्ने केन्द्र संख्या

२.१.१.४.३ पाठ्यपुस्तक र विद्यालय सुधार योजनाका लागि मातृ विद्यालयलाई अनुदान (प्रति विद्यार्थीका आधारमा) : १. प्राथमिक शिक्षा विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गतका केन्द्रमा अध्ययनरत वालवालिकालाई आवश्यक पर्ने सिकाइ सामग्री तथा पाठ्यपुस्तकका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले चालु आ.व. को कार्यक्रममा उल्लेख भएको प्रति विद्यार्थी रु ४८५।- का दरले हुने कार्यक्रम र बजेट सोभै मातृ विद्यालयलाई वार्षिक रुपमा निकासा दिने । यस शीर्षकमा गएको रकम र विद्यालयमा गएको पा.पु., विद्यालय सुधार योजना तथा छात्रवृत्तिको रकमसमेत एकमुष्ठ रुपमा हिसाव गरी उक्त रकमबाट मातृ विद्यालयले औपचारिक कक्षाका विद्यार्थीहरूले पाएसरहको छात्रवृत्ति पाठ्यपुस्तक लगायतका अन्य सवै सुविधाहरू Flash Report को आधारमा दोहोरो नपर्नेगरी उपलब्ध गराउने । २. शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनु पूर्व जिल्ला शिक्षा कार्यालले सो रकम कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय (मातृ विद्यालय) लाई उपलव्ध गराउने र सोको अनुगमन जिल्ला शिक्षा कार्यालयले गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सम्बन्धित विद्यालय र सहयोगी कार्यकर्ता	नयाँ कक्षाको लागि तेस्रो चौमासिक पुराना कक्षाका लागि प्रथम चौमासिक मा निकासा दिने	अनुदान निकासा मिति, सुविधा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको संख्या
२.१.१.४.४ सहयोगी कार्यकर्ताको तालिम : अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रद्वारा सञ्चालित जिल्ला प्रशिक्षक तालिममा प्रशिक्षित प्रशिक्षकद्वारा नयाँ सका लागि शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनु पूर्व १५ दिने तालिम सञ्चालन गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	दोस्रो चौमासिक	तालिमका सहभागी संख्या
२.१.१.५ खुला विद्यालय (आधारभूत तह) **कक्षा ६-८** (तह एक)			
२.१.१.५.१ स्रोत शिक्षकका लागि पारिश्रमिक १. शिक्षक पारिश्रमिक : प्रतिघण्टा रु. १००।- का दरले दैनिक २ घण्टा Contact session का लागि मासिक २४ दिनको वार्षिक जम्मा रु.४,८००। का दरले विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, सुविधा प्राप्त गर्ने शिक्षक संख्या र खर्च विवरण
२.१.१.५.२ प्रधानाध्यापकका लागि भत्ता : १. प्रधानाध्यापकका लागि भत्ता : मासिक रु.५००।- का दरले १२ महिनाको रु.६,०००।-का दरले विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, सुविधा प्राप्त गर्ने प्र.अ. संख्या
२.१.१.५ सहायक कर्मचारीको पारिश्रमिक : सहायक कर्मचारीको पारिश्रमिक : मासिक रु.३००।- का दरले १२ महिनाको रु. ३,६००।- का दरले प्रति केन्द्र २ जनाको हुन आउने एकमुष्ट रकम रु.७२००।- सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, सहायक कर्मचारी संख्या र खर्च विवरण

२.१.१.५.४ विद्यार्थीका लागि सामग्री खर्च : प्रति विद्यार्थी मासिक रु.५०।- का दरले २० जनाको लागि कपि, डट्पेन, पेन्सिल कटर, स्केल, इरेजर, ज्यामिती बक्स आदि को व्यबस्था गर्न मासिक रु.१,०००।-का दरले १० महिनाको प्रति केन्द्र जम्मा रु.१०,०००।- एकमुष्ठ रकम विद्यालयको खातामा निकासा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या सहभागी विद्यार्थी संख्या र खर्च विवरण
२.१.१.५.५ विद्यालयका लागि सामग्री : कक्षा सञ्चालनको लागि शैक्षिक सामग्री, मसलन्द प्रति महिना प्रति केन्द्र (चक, डस्टर, मार्कर, रजिष्टर, फोटोकपी आदि) रु.५००।- का दरले १० महिनको रु.५,०००।- एकमुष्ठ रकम विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, सामग्री प्राप्त गर्ने र व्यवस्था विद्यालय संख्या, सहभागी संख्या र खर्च विवरण
२.१.१.५.६ शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन खर्च : विभिन्न विषयगत सिकाई क्रियाकलापका लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन गर्न प्रति विद्यालय प्रति महिना (सिकाइ सहयोगी सामग्रीहरू ग्लोब, चार्ट, नक्सा, मार्कर, फोटोकपी आदि) रु.५००।- का दरले १० महिनाको जम्मा रु. ५,०००।- विद्यालयको खाता निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, शै.सा. व्यवस्था गर्ने, विद्यालय संख्या र खर्च विवरण, शै.सा.को प्रकार र विविधता
२.१.१.५.७ प्रत्येक विद्यार्थीको पाठ्यपुस्तक पहुँचको सुनिश्चितताका लागि पुस्तकालय व्यवस्थापनका लागि विद्यालयलाई सहयोग (तह एक र दुई) : खुला विद्यालय तह एक र दुईमा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि पाठ्यपुस्तक लगायत् अन्य सन्दर्भ सामग्रीको व्यवस्था पुस्तकालय मार्फत गर्न प्रति केन्द्र (प्रति तहका लागि लागि एकमुष्ठ रु. १० हजार) का दरले दुइ तहको लागि रु. २० हजार रकम सम्बन्धित विद्यालयलाई निकासा दिने र सो रकमबाट सम्बन्धित विद्यालयले पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने । विद्यार्थीहरूले पुस्तकालयबाट पुस्तक लिई अध्ययन पश्चात पुस्तकालयमा फिर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र विद्यालय	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, सुविधा प्राप्त गर्ने विद्यालय संख्या पुस्तकालय संख्या
२.१.१.६ **खुला विद्यालय कक्षा** ६-८ (तह दुई)			
२.१.१.६.१ स्रोत शिक्षकका लागि पारिश्रमिक : • शिक्षक पारिश्रमिक : प्रतिघण्टा रु.१००/–का दरले दैनिक २ घण्टा सम्पर्क कक्षाका लागि मासिक २४ दिनको रु.४,८००/– सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, स्रोत शिक्षक संख्या र सुविधा प्राप्त गर्ने शिक्षक

२.१.१.६.२ विद्यार्थीका लागि सामग्री खर्च : प्रति विद्यार्थी मासिक रु.५०।- ले २० जनाको लागि कपि, डटपेन, पेन्सिल कटर, स्केल, इरेजर, ज्यामिती बक्स आदिको व्यवस्था गर्न रु. १,०००।- का दरले प्रति केन्द्र १० महिनाको जम्मा रु.१०,०००।- एकमुष्ठ रकम सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, विद्यार्थी संख्या र खर्च विवरण
२.१.१.६.३ विद्यालयका लागि सामग्री : कक्षा सञ्चालनको लागि मसलन्द प्रति महिना (चक, डस्टर, मार्कर, रजिष्टर,फोटोकपी आदि) रु.५००।- का दरले प्रति केन्द्र १० महिनको रु.५,०००।- विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, सुविधा पाउने विद्यालय संख्या र खर्च विवरण
२.१.१.६.४ शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन खर्च : विभिन्न विषयगत सिकाई क्रियाकलापका लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन गर्न प्रति विद्यालय प्रति महिना (सिकाइ सहयोगी सामग्रीहरू ग्लोब, चार्ट, नक्सा, मार्कर, फोटोकपी आदि) रु.५००।- का दरले प्रति केन्द्र १० महिनाको जम्मा रु. ५,०००।- सम्बधित विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय संख्या, शै.सा. व्यवस्था गराउने विद्यालय संख्या र खर्च विवरण
२.१.१.७ अनौपचारिक प्रौढ विद्यालय (कक्षा १-८) : जि.शि.का द्वारा सामुदायिक रुपमा संचालन गर्न अनुमति पाएका प्रौढका लागि सञ्चालित अनौपचारिक /वैकल्पिक विद्यालयहरूको विद्यार्थीसहितको विवरण अद्यावधिक गरी जिल्लागत लागत तयार गरेर शिक्षा विभागमा पठाउने । लघु पुस्तकालय, सहजकर्ताका लागि पारिश्रमिक, शैक्षिक सामग्री र व्यवस्थापन अनुदान जि.शि.का.ले तोकिएको समयमै सम्बन्धित विद्यालयलाई निकासा दिने व्यवस्था मिलाउने । प्रति कक्षा २ जना सहयोगी कार्यकर्ताका लागि मासिक रु.२०००।- का दरले १० महिनाको जम्मा रु.४०,०००।- विद्यालयको खातामा निकासा दिने । व्यवस्थापन खर्च बार्षिक एकमुष्ठ प्रति विद्यालय ४,९७४।- का दरले र पुस्तकालय तथा पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापनका लागि बार्षिक एकमुष्ठ प्रति कक्षा २०,०००।- का दरले हुन आउने रकम विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	दोस्रो चौमासिक	प्रौढ विद्यार्थी संख्या र अनुदान प्राप्त गर्ने विद्यालय संख्या
२.१.१.८ घुम्ती विद्यालय सञ्चालन : अति दूर्गम क्षेत्र र कठीन भौगोलिक अवस्थामा रहन वाध्य बालबालिकाहरूका लागि उनीहरूलाई पायक पर्ने स्थानमा निश्चित समयको लागि अध्ययन गर्ने व्यवस्था मिलाउन विद्यालयलाई एकमुष्ठ अनुदान दिने उक्त अनुदान विद्यार्थी संख्याको आधारमा निर्धारण गरिनेछ ।	शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (माध्यमिक), जिल्ला शिक्षा कार्यालय	तेस्रो चौमासिक	घुम्ति विद्यालयको संख्या, विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या
२.१.१.९ अनिवार्य शिक्षा कार्यान्वयन कार्यक्रम : यो कार्यक्रम परीक्षण स्वरुप तोकिएका निश्चित स्थान/क्षेत्रमा मात्र सञ्चालन गरिनेछ । कार्यक्रम सञ्चालन/कार्यान्वनयका लागि आवश्यक निर्देशन पछि पठाइनेछ र रकम निकासा सम्बन्धी व्यवस्था पनि सोही निर्देशनबमोजिम हुनेछ ।			

२.१.१.१० विद्यार्थी भर्ना तथा विद्यालय स्वागत कार्यक्रम : १. विद्यालयमा बालबालिका भर्ना नभएको क्षेत्र, घरपरिवार पत्तालगाई त्यस्ता क्षेत्रका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गराउन र वर्ष भरी बाल केन्द्रीत शिक्षण सिकाइमा निरन्तरता दिनको लागि सचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने । २. प्राथमिक शिक्षाका लागि उमेर नपुगेका बालबालिकाहरूलाई बालविकास कार्यक्रममा र कक्षागत उमेर नमिलेका बालबालिकाहरूलाई वैकल्पिक कक्षामा भर्ना गरी तोकिएको उपलब्धीस्तर पूरा गराई उमेर अनुसारको कक्षामा भर्ना गराउने । ३. यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु.२५,०००।- विद्यालय भर्ना तथा स्वागत कार्यक्रमलाई सहयोग पुर्‍याउने विभिन्न चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्न खर्च गर्न सकिनेछ । यसका साथै विनियोजित बजेटवाट रेडियो, FM, TV, पत्रपत्रिका मार्फत प्रचार प्रसार, पत्रकार सम्मेलन आयोजना, वैठक संचालन आदि गर्दा लाग्ने शीर्षकमा समेतमा खर्च गर्न सकिने छ । तर यी कार्यहरू सम्बन्धमा थप विद्यार्थी भर्ना तथा विद्यालय स्वागत कार्यक्रम निर्देशिकामा दिइएबमोजिम गर्नुपर्नेछ ।	शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र स्थानीय संघ संस्थाहरू	तेस्रो चौमासिक	वैठक संख्या, अभियानको संख्या, सामग्रीको प्रकार र विद्यार्थी भर्ना संख्या
२.१.२ समाहित शिक्षा कार्यक्रम :			
२.१.२.१ स्रोत कक्षा सञ्चालन (पुराना) : विगत बर्षदेखि सञ्चालित स्रोतकक्षाहरूको व्यवस्थापन लगायत स्रोतकक्षाको विकल्पमा सञ्चालन गर्न सकिने कार्यक्रम यसै निर्देशिकाको नया स्रोतकक्षा सञ्चालन शीर्षकमा भए अनुसार नै हुने र उपलब्ध बजेट देहाय बमोजिम खर्च गर्न पाउने गरी जि.शि.का ले स्रोतकक्षा रहेको विद्यालयमा अनुदान उपलब्ध गराउने : १. स्रोतशिक्षक/घुम्ती शिक्षकले अपाङ्ग बालबालिकाहरूका लागि बिहान साँझसमेत अतिरिक्त सहयोग गरेवापत स्रोतकक्षा व्यबस्थापन समितिको निर्णयानुसार थप सुविधा मासिक रू.५००।- का दरले १२ महिनाको रू.६,०००।- मात्र । २. आयाको लागि मासिक रू.३०००।- का दरले १३ महिनाको जम्मा रू.३९,०००।- मात्र । ३. स्रोतकक्षाका लागि शैक्षिक सामग्री, निर्माण तथा व्यवस्थापनका लागि प्रति स्रोतकक्षा रू. ५,०००।- वार्षिक एकमुष्ठ रुपमा प्रदान गर्ने । यी सबै रकम जि.शि.का. ले विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा, स्रोतकक्षा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, फोकल पर्सन र स्रोत शिक्षक	चौमासिक रुपमा	सञ्चालित कक्षा संख्या, विद्यार्थी संख्या, आया संख्या, स्रोत शिक्षक संख्या

२.१.२.२ **स्रोत कक्षा सञ्चालन** (**नयाँ**) : १. नयाँ स्रोतकक्षा खोल्दा हालसम्म स्रोतकक्षा सञ्चालन नभएका अपाङ्गता क्षेत्र, जस्तै यस अगाडि बहिराहरूको स्रोतकक्षा छ भने दृष्टिबिहीन वा अन्य, मा सञ्चालन गर्ने गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालयले तोक्ने । २. कुन अपाङ्गता क्षेत्र र विद्यालयमा स्रोतकक्षा सञ्चालन गर्ने हो सोको जानकारी शिक्षा बिभाग समाहित शिक्षा शाखामा पठाउने । ३. बिशेष शिक्षा स्रोतकक्षा सञ्चालन गर्न शिक्षा विभागबाट कोटा प्राप्त भएमा स्रोत कक्षा सञ्चालन गर्ने विद्यालय वा जिल्लाको कुनै विद्यालयमा शिक्षा नियमावलीमा तोकिए भन्दा बढी शिक्षक कार्यरत भए विद्यालयको सिफारिसमा कुनै एक प्राथमिक शिक्षकलाई स्रोत शिक्षकमा छनौट गरी तालिममा पठाउने । यदि जिल्लाको कुनै पनि विद्यालयमा मापदण्ड भन्दा बढी शिक्षक नभएमा तोकिएको अपाङ्गता क्षेत्रको योग्यता प्राप्त ब्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई नियुक्तिको ब्यवस्था मिलाउने । नयाँ शिक्षक नियुक्ति गर्नुपूर्व जिल्लामा कोटा प्राप्त भए नभएको एकिन गर्नुपर्नेछ । आवश्यक परेमा शिक्षा विभाग समाहित शिक्षा शाखाको पूर्व सहमति लिएरमात्र नयाँ शिक्षक नियुक्ति गर्नुपर्ने । ४. छनौट भएको कार्यरत शिक्षक वा नयाँ नियुक्त भएको स्रोतशिक्षकका लागि स्रोतकक्षा सञ्चालन गर्नका लागि तालिम आवश्यक पर्ने भएमा सोको जानकारी शिक्षा बिभागमा पठाउने । ५. शिक्षक तालिम, अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूको पहिचान, लेखाजोखा एवं छनोट गर्ने कार्यका लागि समय लाग्ने भएकोले माघ महिनादेखि कक्षा सञ्चालनको ब्यबस्था मिलाउने । ७. माघ देखि मात्र स्रोतकक्षा सञ्चालन गरिने भएकोले त्यो भन्दा पहिलेका ६ महिनाका लागि स्रोतकक्षा सञ्चालन शीर्षकमा बचत रहने बजेटबाट स्रोतकक्षामा अपाङ्गता अनुकुलको फर्निसिङ्ग र व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने । ८. नयाँ स्थापना हुने स्रोतकक्षामा देहाय बमोजिम स्रोतकक्षा ब्यबस्थापन समिति गठन गर्ने गराउने । क) सम्बन्धित बिद्यालयको ब्यबस्थापन समितिको अध्यक्ष – अध्यक्ष ख) सम्बन्धित बिद्यालयको प्र.अ. – सदस्य ग) सम्बन्धित वडाको अध्यक्ष, – सदस्य घ) सम्बन्धित स्रोतकेन्द्रको स्रोत ब्यक्ति, – सदस्य ङ) समाहित शिक्षा फोकल पर्सन, तोकिएको अवस्थामा – सदस्य च) अपाङ्ग बालबालिकाका अभिभावकहरू मध्येबाट कम्तीमा १ जना महिलासमेत रहने गरी स्रोतकक्षा ब्यबस्थापन समितिले मनोनित गरेको २ जना – सदस्य छ) सम्बन्धित बिद्यालयको स्रोतशिक्षक – सदस्य सचिव नोट : समाहित शिक्षा लेखाजोखा केन्द्र संयोजकलाई प्रत्येक बैठकमा आमन्त्रित सदस्यको रुपमा राख्नु पर्ने ।	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा, स्रोतकक्षा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, फोकल पर्सन र स्रोत शिक्षक	चौमासिक रुपमा	सञ्चालित कक्षा संख्या, स्रोत शिक्षक, विद्यार्थी आया संख्या, व्यवस्थापन समिति गठन भएका विद्यालय संख्या

९. आयाको नियुक्ति स्रोतकक्षा व्यबस्थापन समितिबाट गर्ने व्यबस्था मिलाउने । बहिरा तर्फको आया नियुक्ति गर्दा बहिरा एवं सुस्तश्रवणलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने । १०. यस बर्ष स्थापना भई सञ्चालनमा रहेको स्रोतकक्षामा भर्ना भएका वा अध्ययन गरिरहेका अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूको बिवरण लगायतको प्रगति बिवरण शिक्षा बिभाग समाहित शिक्षा शाखामा पठाउने व्यवस्था मिलाउने । स्रोतशिक्षक/सट्टा शिक्षकको तलवभत्ता गतवर्ष देखी नै बजेटशीर्षक नं ६५-३-१४० को ३.०५ बाट व्यबस्था भएकोले सोही शीर्षक अन्तर्गत अन्य राहत शिक्षक अनुदान सरह तलव अनुदान लगायतका सुबिधा उपलब्ध गराउने । हाल सञ्चालनमा रहेका स्रोतकक्षाहरू मध्ये बिद्यार्थी संख्या ८ जना भन्दा कम भएका स्रोतकक्षामा बजेट निकासा नगरी सो को जानकारी शिक्षा बिभाग समाहित शिक्षा शाखामा अनिवार्य रुपमा पठाउने । जिल्लामा सञ्चालन भएका स्रोतकक्षाहरूलाई जिल्लाको आवश्यकता अनुसार सार्न वा गाभ्न पर्ने अवस्था सिर्जना भएमा सो को औचित्य समेत पुष्टि हुनेगरी लेखाजोखा केन्द्र रहेको जिल्लामा लेखाजोखा केन्द्र ब्यबस्थापन समितिको निर्णयबाट गर्ने र लेखाजोखा केन्द्र स्थापना नभएका जिल्लाका हकमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय आफैले निर्णय गरी स्रोतकक्षा सार्न वा गाभ्न सक्नेछ र सोको जानकारी शिक्षा विभाग समाहित शिक्षा शाखामा अनिवार्यरुपमा पठाउनु पर्नेछ ।नयाँ स्रोतकक्षा सञ्चालन भएका बिद्यालयमा देहाय बमोजिम खर्च गर्न पाउने जानकारी सहित अनुदान उपलब्ध गराउने : १. स्रोतशिक्षक/घुम्ती शिक्षकले अपाङ्ग बालबालिकाहरूका लागि बिहान साँझसमेत अतिरिक्त सहयोग गरेवापत स्रोतकक्षा व्यबस्थापन समितिको निर्णयानुसार थप सुविधा मासिक रू.५००।- का दरले १२ महिनाको रू. ६,०००/- मात्र, २. आयाको लागि मासिक रू. ३०००/- का दरले १३ महिनाको जम्मा रू. ३९,०००/- मात्र, ३. स्रोतकक्षाका लागि शैक्षिक सामग्री, विद्यार्थीद्धारा निर्मित सामग्री प्रदर्शनीका लागि प्रति स्रोतकक्षा रू.५०००।- वार्षिक एकमुष्ठ अनुदान प्रदान गर्ने । यी सबै किसिमका रकम जि.शि.का.ले सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा दिने । **स्रोतकक्षाको विकल्पमा सञ्चालन गर्न सकिने कार्यक्रम:** स्रोतकक्षा सञ्चालन बजेट शीर्षकबाट जिल्लाको आफ्नो आवश्यकता अनुसार सेवा पाउने लक्षित बालबालिकाहरूको सङ्ख्या बढाउने सर्तमा लेखाजोखा केन्द्र रहेको जिल्लामा केन्द्रको सिफारिसमा वा केन्द्र नरहेको जिल्लामा जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट आफैं बैकल्पिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सकिन्छ । विशेष गरेर सुस्तःमनस्थिति भएका बालबालिकाहरूका लागि बालबालिका रहेका ठाउँमा स्रोतशिक्षकलाई परिचालन गरेर घुम्ती सेवा प्रदान गर्न सकिन्छ । यस पद्दती अनुसार अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरू आफ्नो घरबाट कुनै निश्चित विद्यालय वा अभिभावकहरूले सञ्चालन गरेका केन्द्रमा जानु पर्दछ र पहिले	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा, स्रोतकक्षा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, फोकल पर्सन र स्रोत शिक्षक	चौमासिक रुपमा	सञ्चालित कक्षा संख्या

नै निर्धारण गरे अनुसार स्रोत शिक्षकले पनि सोही ठाउँमा पुगेर विद्यार्थीको आफ्नो आवश्यकता अनुसार सीप सिकाउने काम गर्नुपर्दछ । यसरी घुम्ती सेवा प्रदान गर्दा सकेसम्म सम्बन्धित अभिभावकहरूलाई समेत यस सम्बन्धी ज्ञान सीप प्रदान गर्न अभिप्रेरित गर्नुपर्दछ । स्रोतकक्षाको विकल्पमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रम निर्धारण भइसकेपछि सो कार्यक्रम, स्रोतशिक्षकको मासिक कार्यक्रम र उसबाट लाभान्वित हुने विद्यार्थी तथा अभिभावकहरूको सूची शिक्षा विभाग समाहित शिक्षा शाखामा त्रैमासिकरूपमा पठाउनु पर्नेछ । यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा आफ्नो घर नजिक नै बालबालिकाले सेवा प्राप्त गर्ने हुँदा आया आवश्यक नपर्ने र सो प्रयोजनको रकम लेखाजोखा केन्द्र व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार घुम्ती सेवा प्रदान गर्ने शिक्षकका लागि यातायात लगायतमा खर्च गर्न सकिनेछ । यी कार्यहरू गरिएमा त्यसको जानकारी शिक्षा विभाग समाहित शिक्षा शाखामा गराएर मात्र खर्च गर्नुपर्ने । **स्रोतकक्षाको आवास व्यवस्था:** स्रोतकक्षा सञ्चालन गर्नका लागि हालसम्म आवासमा बस्दै आएका अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरू र भविष्यमा आवासमा बस्ने बिद्यार्थीलाई आवासीय व्यबस्थापन गर्दा देहाय अनुसारको व्यबस्था मिलाउनुपर्ने १. पठनपाठनका लागि डेरा गरेरै बस्नुपर्ने अवस्थाका अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूले मात्र ‘क’ श्रेणीको छात्रबृति प्राप्त गर्ने भएकोले आवास व्यबस्थापनका लागि अन्य बजेट निकासा नहुने २. डेरागरी बस्नुपर्ने वा आवास व्यबस्थापन गर्नुपर्ने बालबालिकाहरूका अभिभावकहरूसँग शूरुमै छलफलको व्यबस्था मिलाउने र अभिभावकहरूलाई बालबालिकाहरूले पाउने छात्रबृतिबारे जानकारी गराउने । ३. विद्यार्थीले पाउने छात्रवृतिबाट अभिभावक स्वयम्ले आवास व्यबस्थापन गर्न लगाउने वा अभिभावकहरूबाट नै समूह तयार गरी आवाश व्यबस्थापन गर्न लगाउने । ४ अभिभावकहरूले सो व्यबस्थापन गर्न नमानेमा अभिभावकहरूको अनुरोधमा स्रोतशिक्षक वा बिद्यालयको प्र.अ. वा स्रोतकक्षा व्यबस्थापन समितिले आवास व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाउने । ५. आवास व्यवस्थापन गर्दा अभिभावक एवं शिक्षकले छलफल गर्दा प्राप्त छात्रबृतिको रकम नपुग भएमा नपुग भएसम्मका लागि अभिभावकहरूबाट सहयोग उपलब्ध गराउनु पर्ने ।	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा, स्रोतकक्षा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, फोकल पर्सन र स्रोत शिक्षक	चौमासिक रुपमा	सञ्चालित कक्षा संख्या

२.१.२.३ लेखाजोखा केन्द्र सञ्चालन : १. लेखाजोखा केन्द्रमा केन्द्र संयोजक नियुक्त नभएका वा कार्यरत केन्द्र संयोजकले छोडेको अवस्था वा अन्य कुनै कारणले केन्द्र संयोजक नियुक्ति गर्नु पर्दा देहाय नं. ४ को आधारमा केन्द्र संयोजकको नियुक्तिको व्यवस्था मिलाउने २. शिक्षक अनुदान (राहत) कोटाको रुपमा शिक्षा विभागबाट केन्द्र संयोजकको लागि उपलब्ध कोटा केन्द्र रहने विद्यालयमा उपलब्ध गराउने । ३. विद्यालयले देहाय को आधारमा प्राथमिक तहको राहत शिक्षकले पाए सरहको सुबिधा पाउने गरी केन्द्र संयोजकको नियुक्ति गर्ने ४. लेखाजोखा केन्द्र संयोजक नियुक्तिका आधारहरू : (क) कम्तीमा एस.एल.सी. वा सो सरह शैक्षिक योग्यता भएको भई अपाङ्गता क्षेत्र सम्बन्धी अनुभव भएको हुनु पर्ने, (ख) तथ्यांक संकलन, अनुगमन, छनौट तथा लेखाजोखा जस्ता कार्यहरू संचालन गर्न फिल्ड जान सक्ने (ग) अपाङ्गता लगायतका संघ संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी तोकिएका कार्यक्रम संचालन गर्न गराउन सक्ने अनुभव एवं क्षमता भएको हुनुपर्ने (घ) केन्द्र संयोजक भै उल्लेखित काम गर्न सक्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई छनौटमा प्राथमिकता दिने । ५. स्थापना भएको लेखाजोखा केन्दमा देहाय बमोजिम केन्द्र व्यबस्थापन समितिको गठन गर्ने । क) जिल्ला शिक्षा अधिकारी वा निजले तोकेको ब्यक्ति – अध्यक्ष ख) जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको एक स्वास्थ्यकर्मी - सदस्य ग) जिल्लास्थित बिशेष शिक्षा एवं अपाङ्गता क्षेत्रमा कार्यरत गैरसरकारी संस्थाबाट १ जना अपाङ्ग व्यक्ति समेत पर्नेगरी २ जना -सदस्य घ) स्रोतशिक्षक मध्ये बिभिन्न अपाङ्गताको क्षेत्रबाट पर्नेगरी ३ जना -सदस्य ङ) लेखाजोखा केन्द्र रहेको बिद्यालयको प्र.अ. सदस्य च) जिल्लामा आयमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संस्थाका पदाधिकारी एक जना -सदस्य छ) जिल्ला विकास समितिको प्रतिनिधि -सदस्य ज) बिशेष शिक्षा फोकलपर्सन - सदस्य सचिव विशेष शिक्षा फोकल पर्सन नतोकिएको अवस्थामा लेखाजोखा केन्द्र संयोजकलाई नै सदस्य सचिवको जिम्मेवारी तोक्ने र फोकल पर्सन भएमा केन्द्र संयोजकलाई स्थायी आमन्त्रित सदस्यकोरुपमा राख्नेव्यबस्था मिलाउने । ६. यसरी नियुक्त केन्द्र संयोजकले तोकिए बमोजिमको कार्य गर्नुपर्नेछ । ७. गतविगत वर्षदेखि केन्द्रमा कार्यरत केन्द्र संयोजकको म्याद थप प्राथमिक शिक्षक अनुदान (राहत) कोटामा नियुक्त भएका शिक्षकको म्याद थप गर्ने प्रक्रियाअनुसार सम्बन्धित लेखाजोखा केन्द्र रहेको वि[illegible]	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, लेखाजोखा केन्द्र व्यवस्थापन समिति र लेखाजोखा केन्द्र संयोजक	चौमासिक रुपमा	सञ्चालन भएको लेखाजोखा केन्द्रको संख्या, वैठक संख्या र नियुक्त संयोजक संख्या, व्यवस्थापन समिति गठन भएका लेखाजोखा केन्द्र संख्या

८. लेखाजोखा संयोजकको तलव भत्ता वजेट शीर्षक नं. ६५-३-१४० को ३.०५ मा रहेको बजेटबाट प्रा.शि.तृतीय श्रेणीको राहत शिक्षक अनुदान सरह हुनेगरी निकासा दिने । लेखाजोखा तथा छनोट गर्ने कार्यका लागि प्राप्त एकमुष्ठ बजेट देहाय अनुसार खर्च गर्न सकिनेछ : (क) छनोट एवम् लेखाजोखा गर्ने प्रयोजनका लागि सञ्चालन खर्च रू. ८,०००।- मात्र । (ख) तथ्यांक फाराम विकास तथा मसलन्दका लागि रू. ६,०००।- मात्र । (ग) तथ्याङ्क संकलन, कार्यक्रम निरीक्षण अनुगमन तथा लेखाजोखागर्ने कार्यका लागि (केन्द्र संयोजक/ फोकल पर्सन) टि.ए.डि.ए. रू १४,०००।- मात्र । (घ) तथ्याङ्क/रेकर्ड कम्पाईल रिर्पोट तयारी वा अन्य रु. ३,०००।- मात्र । उक्त रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयले सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा दिनुपर्ने ।	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, लेखाजोखा केन्द्र व्यवस्थापन समिति र लेखाजोखा केन्द्र संयोजक	चौमासिक रुपमा	सञ्चालन भएको लेखाजोखा केन्द्रको संख्या, वैठक संख्या र नियुक्त संयोजक संख्या
२.१.२.४ अपाङ्ग विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति (कक्षा १-८) : १. अपाङ्ग बालबालिकाहरूलाई अध्ययन अवसरमा अभिवृद्धि गर्न र सिकाइमा गुणस्तर कायम गर्नका लागि छात्रवृत्ति व्यवस्था गरिएको छ । २. अपाङ्गताले पारेको प्रभाव र पहुँच तथा शिक्षा विभागबाट प्राप्त श्रेणीगत विभाजन विवरणका आधारमा छात्रवृत्ति दिनका लागि बालबालिकाको पहिचान गरी लेखाजोखा केन्द्र स्थापना भएका जिल्लामा स्रोतशिक्षकहरूको सहभागितामा केन्द्रको निर्णय बमोजिम र अन्य जिल्लामा स्रोतशिक्षकको सहभागितामा जिल्ला शिक्षा कार्यालयले नै छात्रवृत्ति कोटाको निर्धारण गर्ने, ३. माथि उल्लेख भए अनुसार विद्यार्थीहरू अध्ययन गर्ने विद्यालय मार्फत वितरण गर्न सम्बन्धित विद्यालय कोषमा रकम निकासा गर्ने, ४. उपरोक्त अनुसार आवासीय रूपमा बस्ने विद्यार्थीलाई सम्बन्धित अभिभावक वा स्रोत कक्षा व्यवस्थापन समितिका कुनै एक सदस्यको रोहवरमा छात्रवृत्ति रकम बुझाउने, ५. स्रोत कक्षामा आवासीयरूपमा नबस्ने वा स्रोतकक्षा नभएको अन्य विद्यालयहरूमा अध्ययन गर्ने अपाङ्ग विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति रकम सम्बन्धित अभिभावकको रोहवरमा विद्यालयले बुझाउने, श्रेणी विभाजनका आधार: (क) 'क' श्रेणी : आफ्नो घरबाट दैनिक आवतजावत गर्न नसक्ने एवम् अध्ययनका लागि डेरा गरी बस्नुपर्ने गरिब अपाङ्ग बालबालिकालाई प्रति महिना हिमाली क्षेत्रमा रू. १,५००।– का दरले १० महिनाका लागि रू. १५,०००।– अन्य क्षेत्रका हकमा प्रति विद्यार्थी प्रतिमहिना रू. १,३००।– का दरले १० महिनाका लागि रू.१३,०००।–	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थी संख्या, निर्णय पुस्तिका निकासा आदेश र भर्पाइ

(ख) 'ख' श्रेणी : घरबाट आउँदा जाँदा र विद्यालयमा रहँदा निरन्तर रूपमा अरूको सहयोग र साधन आवश्यक पर्ने अपाङ्ग बालबालिकालाई प्रति विद्यार्थी प्रति महिना रू. ५००।– का दरले १० महिनाको रू. ५,०००।–, (ग) 'ग' श्रेणी : घरबाट आउँदा जाँदा यातायातका साधन वा अन्य उपकरण प्रयोग गर्नुपर्ने अपाङ्ग बालबालिकालाइ प्रति विद्यार्थी प्रति महिना रू. ३००।– का दरले १० महिनाको रू.३,०००।– र (घ) 'घ' श्रेणी : घरबाट आउन जान सक्ने सामान्य अपाङ्ग बालबालिकालाई प्रति विद्यार्थी प्रति महिना रू.५०।– का दरले १० महिनाको रू.५००।– उक्त रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयले सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा दिनुपर्ने ।	शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	छात्रवृत्ति वितरित विद्यार्थी संख्या निर्णय पुस्तिका निकासा आदेश र भर्पाइ
२.१.२.५ प्राथमिक तह (कक्षा १-५) मा अध्ययनरत लक्षित समूहका विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति (२२ जनजाति तथा सीमान्तकृत समुह एवम् मुक्त कमैया, हलिया र चरुवाका सन्ततिलाई समेत) : १) जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिले जिल्लामा प्राप्त कोटा र रकम समेतलाई ध्यानमा राखी छात्रवृत्ति वितरण सम्बन्धी नीतिगत आधारहरू तय गर्ने । २) यसरी नीतिगत आधारहरू तय गर्दा विद्यालयको प्रथमिक तहमा अध्ययनरत *चेपाङ, राउटे, कुसुन्डा, हायु, वनकरिया, राभ्ी, किसान, माझी, लेप्चा, थामी, दनुवार, वरामू, सतार (सन्थाल), झाँगड, कुसवाडीया, मेचे, सुरेल, थुडाम, सियार, लोहमी (सिङसावा), भोटे, धानुक जातिका बालबालिकाहरूका साथै मुक्त कमैया, हलिया एवम् चरूवाका छात्रछात्राहरू*ले छात्रवृत्ति पाउने व्यवस्था सुनिश्चित गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिने । छात्रवृत्ति वितरणका आधारहरू र रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयको सूचना पाटीमा अनिवार्यरूपले टाँस्ने, र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिने । ३) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिको निर्देशन एवम् आधारहरूलाई ध्यानमा राखी शिक्षक, शिक्षक अभिभावक सङ्घ समेतको सहभागिता विद्यालयमा उपलब्ध अनुदान (छात्रवृत्ति) मध्येबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिले निश्चित आधारहरू विकास गरी छात्रवृत्ति पाउने बालबालिकाहरूको नामावली छनोट गर्ने । सो नामावली विद्यालयको सूचना पाटीमा अनिवार्यरूपमा टाँस्न लगाउने ।	शिक्षा विभाग, लैंगिक समविकास शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	प्रथम चौमासिक	छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या

४) यो छात्रवृत्ति अन्य कुनै किसिमको छात्रवृत्ति नपाएका र छात्रवृत्ति वितरण गर्दाको समयमा विद्यालय खुलेको दिनको कम्तिमा ७० प्रतिसत हाजिर भएका छात्रछात्राहरूलाई मात्र दोहोरो नपर्ने गरी अभिभावकहरू तथा जि.शि.काको प्रतिनिधिको रोहवरमा आधारभूत तह कक्षा १-५ मा अध्ययन गर्ने छात्रछात्रालाई प्रति छात्रछात्रा वार्षिक रु ४०० देखि ६०० सम्म का दरले छात्रवृत्ति ब्यबस्थापन समितिबाट नितिगत निर्णय गराई वितरण गर्ने गराउने व्यबस्था मिलाई सोको नामनामेसीसहितको विवरण जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा अद्यावधिक गरी राख्ने र सोको समष्टिगत विवरण शिक्षा विभागमा उपलब्ध गराउने ।	शिक्षा विभाग, लैंगिक समविकास शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	प्रथम चौमासिक	छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या
२.१.३ आधारभुत शिक्षाको सुनिश्चितता / अनिवार्य आधारभुत शिक्षा / विशेष आवश्यक्ता भएका विद्यार्थीहरूका लागि शैक्षिक कार्यक्रम : १) विद्यालय वाहिर रहेका बालबालिका, सडक बालबालिका, कमलहरी, एच. आइ. भी. एडसबाट पिडीत बालबालिका श्रमिक बालबालिका, कामका लागि बसाई सरिरहने घुमन्ते परिवारका बालबालिका तथा घरेलु कामदारका रूपमा रहेका बालबालिका एवम् आर्थिक तथा सामाजिक कारणबाट विद्यालय जानबाट वञ्चित बालबालिकाहरूको तथ्याङक संकलन गर्ने । २) तथ्याङक संकलनबाट पहिचान भएका बालबालिकाहरूलाई नजिकको विद्यालयमा भर्ना गर्ने व्यवस्था मिलाउने । ३) भर्ना भएका बालबालिकाहरूलाई पाठयपुस्तक, स्टेशनरी, झोला र विद्यालय पोशाकसहितको प्याकेज तयार गरी वितरण गर्ने । ४) यस सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न (अभिभावक, राजनीतक दल, शिक्षक विद्यार्थी, पत्रकार, गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधि एवम् नागरिक समाज लगायत सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया र छलफल गर्ने । ५) स्थानीय सञ्चार माध्यम- पत्रपत्रिका, एफ.एम. आदिबाट प्रचारप्रसार गर्ने । ६) शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई समावेश गरी एउटा सञ्जाल बनाउने । ७) कार्यक्रम सञ्चालनको पहिलो चरणमा जिल्लाको सदरमुकाम भएको नगरपालिका र त्यससँग जोडिएका गा.वि.स समेतमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । नगरपालिका नभएको जिल्लाको सम्बन्धमा सदरमुकाममा अवस्थित गा.वि.स.र छिमेकी गा.वि.स.मा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । (यस सम्बन्धमा विस्तृत निर्देशन विभागबाट पछि पठाइनेछ निर्देशन प्राप्त भएपछि सोहीबमोजिम कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुहुन)	शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा, जि.शि.का.	तोकिएबमोजिम सञ्चालन हुने ।	लाभान्वित विद्यार्थी संख्या, कार्यक्रम लागु भएका क्षेत्र र स्थान, कार्यक्रमको विविधता आदि ।

२.१.४ ५० जना भन्दा कम विद्यार्थी संख्या भएका धार्मिक विद्यालयहरू (गुरुकुल, आश्रम, मदरसा, गुम्बा र विहार) लाई अनुदान सहयोग : धार्मिक प्रकृतिका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमको रुपमा अनुमति लिई सञ्चालनमा रहेका, ५० जना भन्दा कम विद्यार्थी संख्या भएका मदरसा, गुम्बा, गुरुकुल, आश्रम र विहारका लागि प्रतिमहिना रु. २०००।- का दरले १३ महिनाको रु. २६,०००।- त्यस्ता संस्थाको नामको खातामा एकमुष्ठ रुपले निकासा दिने । यसरी वितरित रकम कुन कुन धार्मिक विद्यालयहरूलाई वितरण गरिएको हो सोको विवरण र विद्यार्थी संख्या समेत शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (माध्यमिक)मा अनिवार्यरुपमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग,विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (माध्यमिक) र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	अनुदान पाउने धार्मिक संस्थाको संख्या, अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या
२.२ माध्यमिक शिक्षा :			
२.२.१ माध्यमिक शिक्षाका लागि बैकल्पिक कार्यक्रम :			
२.२.१.१ खुला विद्यालय (कक्षा ९-१०) सञ्चालनका लागि अनुदान : कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रियाका सम्बन्धमा शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्रबाट पठाइएको “दूर शिक्षा तथा खुला सिकाई निर्देशिका- २०६३ र खुला विद्यालय सञ्चालन कार्यान्वयन पुस्तिका/निर्देशिका” अनुसार गर्ने । कार्यक्रम सञ्चालनको लागि खर्चको हकमा देहाय अनुसार गर्ने व्यवस्थ मिलाउने । १. संयोजकका लागि मासिक रु ५,०0। का दरले १२ महिनाको जम्मा रु ६,०००।- २. सहजकर्ताको लागि प्रति सेसन रु २००। का दरले दैनिक ४ सेसन ३५ दिनका लागि जम्मा रु २८,०००।- ३ सहायक कर्मचारीका लागि मासिक रु ८००।- का दरले १२ महिनाको रु ९,६००।- ४. विद्यालय सहयोगीका लागि मासिक रु.३००।- का दरले १२ महिनाको रु.३६००।- ५. शैक्षिक सामग्रीका लागि मासिक रु ६००।- का दरले १२ महिनाको रु ७,२००।- ६. संचालन खर्च (पानी, विजुली, सरसफाइ) का लागि मासिक रु ५०० का दरले वार्षिक रु ६,०००।- ७. इन्टरनेट/मिडियाको प्रयोगका लागि मासिक रु १,०००।- का दरले ९ महिनाको दरले रु ९,०००।- ८. गृहकार्य परिक्षणका लागि ३२००।- प्रति पटकका दरले ४ पटकको १२८००।- कपि प्रति विषय रु.८।- ९. परीक्षा सञ्चालन (मध्यावधि र वाह्य) ६४००।- प्रति पटकका दरले २ पटकको १२८००।- (प्रश्नपत्र निर्माण रु.३००।-प्रति सेट,उ.पु. परीक्षण रु ८।- प्रति कपि प्रति विषय) ।	शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सम्बन्धित विद्यालय	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय र विद्यार्थी संख्या, खुला विद्यालय संचालन गर्ने मा.वि. संख्या

१०. पुस्तकालयका लागि एकमुष्ठ रु १०,०००। ११ जिल्ला तहमा अनुगमनका लागि एकमुष्ठ रु ५,०००। माथि उल्लिखित रकम प्रति केन्द्रका दरले उपलब्ध गराइनेछ।	शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सम्बन्धित विद्यालय	चौमासिक रुपमा	खुला विद्यालय र विदार्थी संख्या
२.२.१.२ विशेष आवश्यक्ता भएका विद्यार्थी अध्ययनरत विद्यालयलाई अनुदान (दृष्टिविहीन विद्यालय ६ ओटा र बहिरा कक्षा सञ्चालित विद्यालय ७ ओटा) : (१) जिल्लालाई प्राप्त अनुदानका आधारमा गत विगत वर्षदेखि कार्यक्रम सञ्चालन भएका विद्यालयमा शिक्षकका लागि अनुदान दिने रकम देहाय बमोजिम निर्धारण गर्ने : (क) कक्षा ६ मात्र सञ्चालन भएको विद्यालयका लागि निम्नमाध्यमिक तहको लागि राहत अनुदान शिक्षकले पाए सरहको सुबिधा पाउने गरी १ जनाको लागि अनुदान रकम, (ख) कक्षा ६ र ७ सञ्चालन भएको विद्यालयमा नि.मा.वि. तहका २ शिक्षक राहत सरहको अनुदान रकम,	जिशिका स्रोतकेन्द्र, विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासि करुपमा	अनुदान प्राप्त गर्ने विद्यालय संख्या, त्यस्ता विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या, कार्यरत शिक्षक संख्या
(ग) कक्षा ६-८ सञ्चालन भएको विद्यालयमा नि.मा. तहको ३ शिक्षक राहत अनुदान सरहको अनुदान रकम, (घ) ६-१० सञ्चालन भएको विद्यालयमा नि.मा. तहको ३ शिक्षक राहत अनुदान र मा.वि. तहका २ जना शिक्षक राहत अनुदान सरहको अनुदान रकम। २. बहिरा अनुकूलको शैक्षिक सामग्रीका लागि प्रति विद्यालय रू.१०,०००।- उपलब्ध गराउने। ३. गत विगत वर्षदेखि अनुदान प्राप्त गरिरहेका विद्यालय तथा पाल्पा र जुम्लाको हकमा दृष्टिविहीन बालबालिकाहरूको लागि माध्यमिक तहसम्म शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका विद्यालय (गत आ.व. सम्म नेपाल अन्धा कल्याण संघको सहयोगमा संचालित) मा अनुदान रकम निकासा दिने। ४. जि.शि.का. ले यस कार्यक्रमका लागि निकासा भएको रकम एकमुष्ठ अनुदानको रुपमा सम्बन्धित विद्यालयमा निकासा दिने र प्राप्त अनुदान रकम कुन कुन शीर्षकमा खर्च गर्ने हो सोको निर्धारण स्वीकृत नर्म्सका आधारमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट गर्ने, ५. निर्धारण गरिएको शीर्षकमा खर्च भए नभएकोबारे जिल्ला शिक्षा कार्यालयले अनुगमन, निरीक्षण गरी प्रतिवेदन दिने।			

२.२.१.३ प्रौढ (गृहणी) महिलाका लागि माध्यमिक शिक्षा (कक्षा ९-१०): जि.शि.का द्धारा सामुदायिकरुपमा संचालन गर्न अनुमति पाएका प्रौढका लागि सञ्चालित अनौपचारिक/वैकल्पिक विद्यालयहरूको विद्यार्थीसहितको विवरण अद्यावधिक गरी जिल्लागत लागत तयार गरेर शिक्षा विभागमा पठाउने । लघु पुस्तकालय, सहजकर्ताका लागि पारिश्रमिक, शैक्षिक सामग्री र व्यवस्थापन अनुदान जि.शि.का.ले समयमै सम्बन्धित विद्यालयलाई निकासा दिने व्यवस्था मिलाउने । प्रति कक्षा २ जना सहयोगी कार्यकर्ताको लागि मासिक रु.२०००।- का दरले १० महिनाको जम्मा रु.४०,०००।- व्यवस्थापन खर्च बार्षिक एकमुष्ठ प्रति विद्यालय रु. ३,०००।- का दरले र पुस्तकालय तथा पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापनका लागि बार्षिक एकमुष्ठ प्रति विद्यालय रु. २०,०००।- का दरले अनौपचारिक/वैकल्पिक विद्यालयको खातामा निकासा दिने र बाँकी रहन आउने रकम खर्च गर्ने सम्बन्धमा शि.वि. विद्यालय व्यवस्थापन शाखा, माध्यमिक सँग समन्वय गरी खर्च गर्ने ।	शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (मा.) जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	चौमासिक रुपमा	अनुदान पाउने माध्यमिक विद्यालयको संख्या, विद्यार्थी संख्या, कार्यरत शिक्षक संख्या
२.२.१.४ धार्मिक माध्यमिक विद्यालयहरू गुरुकुल, मदरसा, आश्रम, गुम्बा र विहार लाई अनुदान सहयोग : अनुमति लिई सञ्चालनमा रहेका धार्मिक विद्यालयहरू (मदरसा, गुरुकुल, आश्रम, गुम्बा, विहार) लाई वार्षिक रु. ५०,०००।- का दरले विद्यालयको खातामा निकासा दिने । यसरी वितरित रकम कुन कुन विद्यालयहरूलाई वितरण गरिएको हो सोको विवरण र विद्यार्थी संख्या समेत शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (माध्यमिक)मा अनिवार्यरुपमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय/सम्बन्धित धार्मिक संस्थाहरू	प्रथम, दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	अनुदान पाउने धार्मिक विद्यालयको संख्या, त्यस्ता विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या र कार्यरत शिक्षक संख्या

कार्यक्रम ३. साक्षरता तथा निरन्तर शिक्षा

यस कार्यक्रम अर्न्तगत स्थानीयस्तरमा पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तकको विकास, शैक्षिक प्रदर्शनी आदि जस्ता कार्यक्रम रहेका छन् । यस कार्यक्रम अन्तर्गत महिला शिक्षा पहिलो तथा दोस्रो, आयमूलक कार्यक्रम, सामुदायिक अध्ययन केन्द्र कार्यक्रम आदि रहेका छन् ।

उद्देश्यहरू

१. शिक्षाको मूलधारबाट बाहिर रहेका सबैप्रकारका बालबालिकालाई अनुकूल हुने गरी सिकाइ आवश्यकताको परिपूर्ति गर्ने, र
२. राष्ट्रिय शिक्षाको मूल प्रवाह वाहिर रहेका संस्थाहरूको संस्थागत समावेशीकरण गर्ने । यसका साथै साक्षरता दरमा वृद्धि गर्ने, कार्यमूलक ज्ञान तथा सीप प्रदान गर्ने, निरन्तर शिक्षाको अवसर उपलब्ध गराउने, निम्न आय भएका नवसाक्षरहरूलाई स्वरोजगारमूलक सीप प्रदान गर्ने, साक्षरतासम्बन्धी सीपलाई दिगो राख्ने, साक्षरता, साक्षरोत्तर शिक्षासँग आयआर्जन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने स्वायत्त संस्थाको स्थापना गर्न प्रोत्साहन र सहयोग गर्ने, आयमूलक कार्यक्रममार्फत स्वरोजगारीमा वृद्धि हुन गई गरिबी न्यूनीकरणमा टेवा पुऱ्याउने आदि रहेका छन् ।

कार्यक्रम नं., क्रियाकलापहरू र कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
३.१ सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरूको सञ्चालन : १. सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको हकमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयमार्फत् सिफारिस गरिएको सामुदायिक अध्ययन केन्द्रलाई वार्षिक रु. ५०,०००।- एकमुष्ठ अनुदान दिने र सो अनुदानबाट अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रद्वारा स्वीकृत प्राप्त गरेको मितिदेखि लागूहुने गरी प्रति महिना रू २,०००।- का दरले १२ महिना र १ महिनाको चाडपर्व खर्चसमेत गरी जम्मा १३ महिनाको परिश्रमिक परिचालिकालाई दिने र बाँकी रकम अनुदान स्वरूप सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको बैङ्क खातामा जम्मा गर्ने समितिको निर्णयबमोजिम खर्च गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक, स्रोतव्यक्ति, सामुदायिक अध्ययन केन्द्र र व्यवस्थापन समिति	चौमासिकगत	सञ्चालित सामुदायिक अध्ययनकेन्द्रहरूको संख्या
३.२. प्रौढ शिक्षा द्वितिय **३.२.१ सहयोगी कार्यकर्ता/स्वयम् सेवकको लागि तालिम :** १. गाउँ साक्षरता समितिको सिफारिशमा जिल्ला शिक्षा अधिकारीले नियुक्ति गरेका सहयोगी कार्यकर्ताको लागि ५ दिनको तालिम तोकिएको नर्म्सको आधारमा सञ्चालन गर्ने । २. सहयोगी कार्यकर्ताको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता एस्.एल्.सी.उत्तीर्ण र स्थानीय महिला हुनुपर्ने छ । यदि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गाविस/नपामा एस्.एल्.सी. उत्तीर्ण गरेका महिला उपलब्ध नभएमा कक्षा १० उत्तीर्ण गर्ने महिला पनि सहयोगी कार्यकर्ता हुन योग्य मानिने छन् । तर आधारभूत प्रौढ साक्षरता र साक्षरोत्तर शिक्षाका लागि पुरुष सहयोगी कार्यकर्ता नियुक्ति गर्न सकिने छ ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/ स्रोतव्यक्ति	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	तालिमप्राप्त सहयोगी कार्यकर्ताको संख्या

३.२.२ स्थानीय निरीक्षकका लागि तालिम : १. अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रद्वारा सञ्चालित जिल्ला प्रशिक्षक तालिममा प्रशिक्षित प्रशिक्षकद्वारा महिला शिक्षा पहिलोको कक्षा अनुगमन गर्न विद्यालय निरीक्षक वा स्रोतव्यक्तिको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा अधिकारीले नियुक्त गरेका स्थानीय निरीक्षकहरूका लागि ३ दिने तालिम सञ्चालन गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/ स्रोतव्यक्ति	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	तालिमप्राप्त स्थनीयनिरीक्षकको संख्या
३.२.३ स्वयम् सेवक प्रोत्साहन भत्ता : १. मासिक रु २,०००।-का दरले ३ महिनाको रु ६,०००।- कक्षा सञ्चालन गर्ने निकायमार्फत भुक्तानी दिने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	स्वयम सेवक संख्या, प्रोत्साहन भत्ता प्राप्त गर्ने स्वयंसेवक संख्या
३.२.४ स्थानीय निरीक्षक लागि पारिश्रमिक : १. कार्यान्वयन निर्देशिकाको आधारमा मासिक रु २५००। का दरले ३ महिनाको जम्मा रु. ७५००।- भक्तानी दिने	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/ स्रोतव्यक्ति, कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	कार्यरत स्थनीयनिरीक्षकको संख्या, समयमै पारिश्रमिक प्राप्त गर्ने निरीक्षक संख्या
३.२.५ स्टेशनरी खर्च : १. कार्यान्वयन निर्देशिकाको आधारमा प्रति सहभागि रु ७५।- का दरले प्रति कक्षा २० जनाको दरले स्टेश्नरी खर्च वापतको रकम भुक्तानी दिने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/ स्रोतव्यक्ति, कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	सञ्चालित कोटा, स्टेशनरी प्राप्त गर्ने केन्द्र र सहभागी संख्या
३.२.६ यातायात/ ढुवानी खर्च : १. सदरमुकाम देखि कक्षा केन्द्रसम्म पाठ्यपुस्तक ढुवानी गरेवापत प्रति कक्षा रु २००।- का दरले भुक्तानी दिने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/ स्रोतव्यक्ति, कक्षा सञ्चालन गर्ने निकाय	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	सञ्चालित कोटा, ढुवानी खर्च प्राप्त गर्ने कोटा संख्या
३.३ महिला साक्षरता द्वितीय :			
३.३.१ स्वयम्सेवकका लागि तालिम : १. अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रद्वारा सञ्चालित जिल्ला प्रशिक्षक तालिममा प्रशिक्षित प्रशिक्षकद्वारा महिला शिक्षा दोस्रो सञ्चालन गर्ने सहयोगी कार्यकर्ताहरूको लागि ७ दिने दिने तालिम सञ्चालन गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/ स्रोतव्यक्ति	दोस्रो चौमासिक	तालिमप्राप्त सहयोगी कार्यकर्ताको संख्या

३.३.२ स्थानीय निरीक्षकका लागि तालिम : अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रद्वारा सञ्चालित जिल्ला प्रशिक्षक तालिममा प्रशिक्षित प्रशिक्षकद्वारा महिला शिक्षा दोस्रोको कक्षा अनुगमन गर्न विद्यालय निरीक्षक वा स्रोतव्यक्तिको सिफारिसमा नियुक्त स्थानीय निरीक्षकहरूका लागि ३ दिने तालिम सञ्चालन गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/स्रोतव्यक्ति	दोस्रो चौमासिक	तालिमप्राप्त स्थानीय निरीक्षकको संख्या,
३.३.३ स्वयमसेवको प्रोत्साहन भत्ता : मासिक रु २०००।- ले ६ महिनाको रु १२ हजार कक्षा सञ्चालन गर्ने निकायमार्फत भुक्तानी दिने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/स्रोतव्यक्ति	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	कार्यरत सहयोगी कार्यकर्ताको संख्या, प्रोत्साहन भत्ता प्राप्त गर्नेको संख्या
३.३.४ स्थानीय निरीक्षकका लागि पारिश्रमिक : १. अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०६४ अनुसार स्थानीय निरीक्षकलाई सम्वन्धित क्षेत्रको विद्यालय निरीक्षक वा स्रोतव्यक्तिको सिफारिसमा वितरण गर्ने । २. २० कक्षा वा एक केन्द्रको लागि एक निरीक्षक नियुक्ति गरी प्रति सहभागी रू २५।- का दरले भुक्तानी दिने । ३. २० ओटाभन्दा कम कक्षा निरीक्षण गरेमा सोही अनुपातमा प्रतिकक्षाका दरले पारिश्रमिक प्रदान गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय निरीक्षक/स्रोतव्यक्ति	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	कार्यरत स्थानीय निरीक्षकको संख्या, समयमै पारिश्रमिक प्राप्त गर्ने निरीक्षक संख्या
३.३.५ स्टेशनरी खर्च : १. अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका, २०६४ अनुसार कक्षा सञ्चालन गर्ने निकायलाई प्रति सहभागी रू १५०। का दरले उपलब्ध गराउने । २. मसलन्द अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०६४ अनुसूची ५ अनुसार उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	दोस्रो चौमासिक	सञ्चालित केन्द्रहरू, स्टेश्नरी प्राप्त गर्ने केन्द्र र सहभागी संख्या
३.३.६ ढुवानी खर्च : प्रति कक्षा केन्द्रको सामग्री ढुवानी गरे वापत रू २००। (जिल्ला शिक्षा कार्यालय बाट सम्वन्धित कक्षा केन्द्रसम्म) सम्बन्धित सहयोगी कार्यकर्तालाई ढुवानी उपलब्ध गराउने ।	जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सहयोगी कार्यकर्ता	दोस्रो चौमासिक	सञ्चालित केन्द्रहरू
३.४ आय आर्जन कार्यकम :			
३.४.१ ऋण तथा वचत सम्बधी तालिम : १. साक्षरता कक्षा उर्त्तीण गरी साक्षरोत्तर तह पूरा गरेका सामुहिक कार्य गरी आय आर्जन गर्न इच्छुक विपन्न पिछडिएका दलित जनजाति महिलाहरू मध्येबाट सामुदायिक अध्ययन केन्द्रमार्फत एक समूहमा ९ जनाको समूह गठन गर्ने, २. प्रत्येक समूहको अध्यक्ष तथा सचिवलाई ५ दिने वचत तथा ऋण तालिम जि.शि.का का प्रशिक्षित प्रशिक्षकहरूद्वारा सञ्चालन गर्ने ।	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	दोस्रो चौमासिक	तालिम प्राप्त सहभागी संख्या

<table>
<tr><td>३.४.२ विषयगत तालिम :
१. समूहले छनोट गरेका व्यवसायमा सम्बन्धित जिल्लाका विषयगत कार्यालयका विशेषज्ञहरूद्वारा प्रत्येक समूहका सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई ५ दिने तालिम सञ्चालन गर्न जि.शि.का.ले संयोजन गर्ने ।</td><td>अनौपचारिक शिक्षा केन्द्, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सामुदायिक अध्ययन केन्द्र</td><td>दोस्रो चौमासिक</td><td>तालिम प्राप्त सहभागी संख्या</td></tr>
<tr><td>३.४.३ सिडमनी :
समूहको पायक पर्ने स्थानमा रहेको बैङ्कमा तोकिए बमोजिमको रू.१०,०००।- जम्मा गरेको सक्कलै वैंक भौचर पेस गरेपछि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले तोकिएको सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको जिम्मेवारीमा प्रत्येक समूहले पाउने गरी सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको वैंक खातामा वा समूहको नाममा रहेको बैक खातामा सिडमनीका रुपमा अनुदान रकम रू.१०,००० जम्मा गरी दिने ।</td><td>अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र सामुदायिक अध्ययन केन्द</td><td>दोस्रो र तेस्रो चौमासिक</td><td>समुह संख्या, सिडमनी प्राप्त गर्ने समूहको संख्या</td></tr>
<tr><td>३.४.४ उत्प्रेरकका लागि पारिश्रमिक :
प्रत्येक महिनाको प्रगति विवरण जिल्ला शिक्षा कार्यालय र चौमासिक रुपमा अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रमा प्राप्त भएपछि मासिक रू.२,०००।- का दरले अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका, २०६४ अनुसार १२ महिना र १ महिनाको चाडपर्व खर्च समेत पारिश्रमिक भुक्तानी दिने ।</td><td>अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र र जिल्ला शिक्षा कार्यालय</td><td>चौमासिक रुपमा</td><td>उत्प्रेरकको संख्या, पारिश्रीमक प्राप्त गर्ने उत्प्रेरकको संख्या</td></tr>
<tr><td>३.४.५ उत्प्रेरकका लागि सामग्री :
प्रत्येक उत्प्रेरकको लागि वार्षिक मसलन्द रू.५००।- वरावरको सामग्री उपलब्ध गराउने (जस्तैः नोटकपी, डट्पेन, फुलिस्केप, छाता, रजिष्टर, झोला आदि)</td><td>अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र शैक्षिक उत्प्रेरक</td><td>पहिलो चौमासिक</td><td>उत्प्रेरकको संख्या, सामग्री प्राप्त गर्ने उत्प्ररकको संख्या</td></tr>
<tr><td colspan="4">४ शैक्षिक गुणस्तर अभिबृद्धि :
४.१ विद्यालयलाई अनुदान सहयोग :</td></tr>
<tr><td>४.१.१ बहुकक्षा शिक्षण : पहिचान भएका विद्यालयहरूमा बहुकक्षा शिक्षण व्यबस्थापनका लागि अनुदान सहयोग
<table>
<tr><th>जिल्ला</th><th>विद्यालय सङ्ख्या</th><th>जिल्ला</th><th>विद्यालय सङ्ख्या</th></tr>
<tr><td>१.सिन्धुपाल्चोक</td><td>३</td><td>७. लमजुङ</td><td>२</td></tr>
<tr><td>२. काभ्रे</td><td>२</td><td>८. धादिङ</td><td>२</td></tr>
<tr><td>३. इलाम</td><td>२</td><td>९. दैलेख</td><td>२</td></tr>
<tr><td>४. संखुवासभा</td><td>२</td><td>१०. डडेल्धुरा</td><td>२</td></tr>
<tr><td>५. जाजरकोट</td><td>२</td><td>११. जुम्ला</td><td>२</td></tr>
<tr><td>६. कपिलबस्तु</td><td>२</td><td>१२. सोलुखुम्बु</td><td>२</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा विद्यालय</td><td>२५</td></tr>
</table></td><td>शिक्षा विभाग, शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन शाखा, शैजविके, जिशिका, स्रोत केन्द्र र सम्बन्धित विद्यालयहरू</td><td>चौमासिक रुपमा</td><td>विद्यालय संख्या, उक्त विद्यालयमा कक्षा संख्या, बहुकक्षा भएका कक्षा संख्या, कक्षा संख्या विद्यार्थी संख्या</td></tr>
</table>

बहुकक्षा शिक्षणका लागि विद्यालय छनोटका आधार : १. उल्लेखित १२ जिल्लाबाट गतबर्ष शिक्षा विभागको आयोजनामा सञ्चालित बहुकक्षा शिक्षण सामग्री निर्माण कार्यशालामा सहभागी भएका शिक्षक/स्रोतव्यक्ति कार्यरत विद्यालय/स्रोतकेन्द्रलाई नेतृत्वकर्ताको रुपमा छनोट गर्ने । २. छनोट गरिएको विद्यालय प्राथमिक विद्यालय भए सो समेत गणना गरी उपर्युक्त बमोजिमको सङ्ख्यामा विद्यालय छनोट गर्ने । ३. यदि सो प्राथमिक विद्यालय नभई निम्न माध्यमिक वा माध्यमिक विद्यालय वा स्रोतकेन्द्र भएमा सो विद्यालय वा स्रोतकेन्द्रको आसपासमा रहेका प्राथमिक विद्यालयहरू मध्येबाट सम्बन्धित स्रोतव्यक्तिको सिफारिसमा उल्लेखित सङ्ख्यामा विद्यालयहरू छनोट गर्ने । ४. विद्यालय छनोट गर्दा पढाइ हुने कक्षाको अनुपातमा शिक्षक सङ्ख्या कम भएका विद्यालय छनोट गर्ने । **विद्यालयका लागि विनियोजित रकम रु ५०,०००।- खर्च गर्ने विधि :** १. जिशिकाले एकमुष्ट रकम छानिएका विद्यालयको खातामा प्रथम चौमासिक अवधिभित्रै निकाशा दिई विद्यालयलाई जानकारी दिने । २. विद्यालयले प्राप्त रकमबाट कम्तिमा एउटा कक्षा (कक्षा १) मा भुईँबसाई तथा सो कक्षाका लागि आवश्यक मात्रामा वोर्ड तथा च्याकहरूको व्यवस्था गर्ने । ३. प्राप्त रकमबाट रु. ५,०००।- सम्मको बहुकक्षा शिक्षण सामग्री खरिद गर्न सकिने ।	शिक्षा विभाग, शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन शाखा, शैजविके, जिशिका, स्रोत केन्द्र र सम्बन्धित विद्यालयहरू	चौमासिक रुपमा	विद्यालय संख्या
४.१.२ पहिचान भएका विद्यालयमा बहुभाषिक शिक्षा ब्यबस्थापनका लागि अनुदान : १. यस कार्यक्रममा बहुभाषी विद्यालयकोरुपमा छनोट भएका विद्यालयमा सरोकारवालाहरूको भेला गरी मातृभाषामा शिक्षाको महत्वका बारेमा छलफल र सोही विषयमा सामग्री तयार गर्ने । भित्तेलेखन, पोष्टरिङ, सडकनाटक तथा अन्य चेतनामूलक कार्यक्रम आदि गराउने । यसका लागि प्रति विद्यालय रु. १०,०००।- जि.शि.का.ले उपलब्ध गराउनुपर्ने र उक्त रकमको सदुपयोग सम्बन्धमा विद्यालयले तयार गरेको गरेको योजना र खर्च बाँडफाँड जि.शि.का.बाट स्वीकृत गराएर मात्र खर्च गर्ने ।	शिक्षा विभाग समाहित शिक्षा शाखा, जि.शि.का. र सम्बन्धित विद्यालयहरू	चौमासिकगत	बहुभाषिक शिक्षा सञ्चालित विद्यालय संख्या, कार्यन्वयनमा ल्याइएको भाषा, विद्यार्थी संख्या बहुभाषिक शिक्षक संख्या

४.१.३ उत्कृष्ट (Best Performing) आधारभूत विद्यालयहरूलाई अनुदान : १. सामुदायिक आधारभूत तहका १-८ कक्षा संचालित विद्यालयहरूलाई पुरस्कार छनौटका लागि ०६५ सालको कक्षा ८ को जिल्ला स्तरीय बार्षिक परीक्षामा उच्च उतीर्ण सहितको स्थिति र विद्यालय स्तरीकरण स्थितिबाट विद्यालयहरूबाट पुरस्कार अनुदान माग सहितको आवेदन फाराम माग गर्ने । र सोका लागि जि.शि.का. हरूले पुरस्कार अनुदान प्राप्त गर्ने विद्यालय छनौट सम्बन्धी मूल्यांकन फाराम भरी उपलब्धिका आधारमा स्तरनिर्धारण गर्ने । यसरी छनौट भएका उत्कृष्ट विद्यालयहरूलाई प्रति विद्यालय रु.५०,०००।-(पचासहजार) का दरले एकमुष्ट रकम निकाशा दिने । यसरी अनुदान दिईएको रकमको जिल्लामा सार्वजनिक समारोहमा सवैलाई जानकारी गराउने र सो को विवरण शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (माध्यमिक) मा पठाउने ।	शिक्षा विभाग विद्यालय ब्यबस्थापन शाखा (माध्यमिक), जि.शि.का, स्रोतकेन्द. र सम्बन्धित विद्यालयहरू	दोस्रो चौमासिक	पुरस्कार अनुदान रकम निकाशा गरिएका आधारभूत विद्यालय संख्या
४.१.४ उत्कृष्ट (Best Performing) माध्यमिक विद्यालयहरूलाई अनुदान : शिक्षा विभागबाट प्राप्त निर्देशन र पुरस्कार अनुदान माग सहितको आवेदन माग फाराम विद्यालयसँग माग गर्ने । १. सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरूलाई पुरस्कार छनौटका लागि ०६५ सालको नियमित तर्फको एस.एल.सीं उतीर्ण स्थिति र विद्यालय स्तरीकरण स्थितिबाट विद्यालयहरूको छनौट गर्ने । २. छनौट भएका सूचीको आधारमा जि.शि.का.ले विद्यालय संख्याको परिधिमा रही उच्च अंक प्राप्त गर्ने विद्यालयहरूलाई प्राथमिकताका आधारमा प्रति विद्यालय रु. १०००००।- (एक लाख) पुरस्कार अनुदान विद्यालयको खातामा उपलब्ध गराउने । यसरी अनुदान दिईएको रकमको जिल्लामा सार्वजनिक समारोहमा सवैलाई जानकारी गराउने र सो को विवरण शिक्षा विभाग,विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (माध्यमिक) मा पठाउने ।	शिक्षा विभाग विद्यालय ब्यबस्थापन शाखा (माध्यमिक), जि.शि.का, स्रोतकेन्द. र सम्बन्धित विद्यालयहरू	दोस्रो चौमासिक	पुरस्कार अनुदान रकम निकाशा गरिएका माध्यमिक विद्यालय संख्या
४.१.५ कर्णाली अञ्चल दिवा खाजा कार्यक्रम (विद्यार्थी कोटाका आधारमा) १. विगतमा दिवा खाजा कार्यक्रम लागु भएका विद्यालयहरूमा हाल अध्ययनरत विद्यार्थी संख्यालाई आधारमानी प्रति विद्यार्थी दैनिक रु. १५।- का दरले दिवा खाजा शुरुहुने मिति देखि विद्यालय खुल्ने दिन गणना गरी सो अनुसार हुनआउने चालु आ.व.को रकम अग्रिम रुपमा विद्यालयको खातामा चौमासिकगत उपलब्ध गराउने। विद्यालय व्यवस्थापन समितिले शिक्षक अभिभावक संघ मार्फत दिवाखाजा ब्यबस्थापन कार्य गर्ने । विद्यालयले विद्यार्थीलाई दिवा खाजा खुवाउँदा स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने पौष्टिक खाद्य पदार्थ खुवाउने ब्यवस्था गर्ने। यस सम्बन्धी निर्देशिका उपलब्ध गराइनेछ।	शिक्षा विभाग शैक्षिक सामग्री ब्यबस्थापन शाखा, जि.शि.का, स्रोतकेन्द्र र सम्बन्धित विद्यालयहरू	चौमासिक रुपमा	दिवा खाजा प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या
४.१.६ १४ जिल्लामा दिवा खाजा कार्यक्रम (विद्यार्थी कोटाका आधारमा) : **जिल्लाभित्र विद्यालय छनोटका आधारहरू :** १. सम्बन्धित जिल्लाका गरीब र विपन्न समुदायको बसोबास रहेका गा.बि.स.लाई प्राथमिकता दिने, २. दलित तथा लोपोन्मुख जातिको बाहुल्यता रहेको कुनै गा.बि.स. वा विद्यालय भए त्यस्ता गा.बि.स. वा विद्यालय,	शिक्षा विभाग शैक्षिक सामग्री ब्यबस्थापन शाखा, जि.शि.का, स्रोतकेन्द. र सम्बन्धित विद्यालयहरू		

३. छात्राको भर्नादर न्यून रहेका गा.बि.स.तथा विद्यालय, ४. महिला प्रधानाध्यापक भएका विद्यालयहरूलाई प्राथमिकता दिने । ५. सम्भव भएसम्म सबै निर्वाचन क्षेत्रलाई समेट्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, तर सबै निर्वाचन क्षेत्रमा बराबरी संख्यालाई खाजा खुवाउनु पर्ने भन्ने चाहिँ होइन । ६. अन्य निकाय/ संस्थाहरूले जिल्लाका कुनै विद्यालयहरूमा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको भए थप गाविस /विद्यालय छनोट गर्दा सो कुरालाई पनि ध्यान पुराउनु पर्ने । ७. सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको विष्णु आध्यात्मिक संस्कृत प्रा.वि.मा बहुकक्षा शिक्षण परिक्षणको रुपमा कार्यान्वयन गरिएकोले उक्त विद्यालयलाई समेत खाजा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने । ८. सुनसरी जिल्लाको हकमा बाढीप्रभावित क्षेत्रलाई पहिलो प्राथमिकता दिने ९. नवलपरासी जिल्लाको हकमा बाढी प्रभावित क्षेत्र तथा लोपोन्मुख जातिको बसोबास भएको क्षेत्रलाई पहिलो प्राथमिकता दिने १०.यस्तो विद्यालय /गाबिस छनोट गर्दा आवश्यक्तानुसार स्थानीय गैसस तथा राजनैतिक दलका प्रतिनिधिलाई समेत आमन्त्रित गर्न सकिने । ११. खाजाका लागि रकम विनियोजन गर्दा २०० दिनका लागि नै रकम विनियोजन नगरी जिल्लामा विद्यालय खुल्न बाँकी दिन गणना गरी सो आधारमा रकम व्यवस्था गर्ने । १२. प्रति विद्यार्थी दैनिक रु. १२।- का दरले दिवा खाजा शुरुहुने मिति देखि चालु आ.व. मा विद्यालय खुल्न बाँकी दिन गणना गरी सो अनुसार हुनआउने चालु आ.व.को रकम अग्रिम रुपमा विद्यालयको खातामा चौमासिकगत उपलब्ध गराउने । **खाजा पकाउने तथा खुवाउने विधि :** १. नेपाल सरकारबाट प्रतिदिन प्रतिविद्यार्थी रु १२ का दरले बार्षिक २०० दिनका लागि खाजा रकम उपलब्ध गराइने । समुदायले यो भन्दा बढी रकमको खाजा खुवाउन चाहेमा आफ्ना तर्फबाट थप योगदान गरी खाजा व्यवस्थापन गर्न सक्ने । २. जि.शि.का. ले चौमासिक अवधिको शुरुमा नै खाजाको रकम विद्यालयमा निकाशा गर्ने र सो बारेमा सम्बन्धित स्रोतव्यक्ति तथा खाजा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई जानकारी दिने अनिवार्य ब्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।	शिक्षा विभाग, शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन शाखा, जि.शि.का., स्रोतकेन्द्र		

३. खाजाका लागि प्राप्त हुने बजेट मध्येबाट खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने सामग्री (खाजा पकाउने भाँडा, खुवाउने प्लेट आदि) खरिद गर्नसकिने । यसका लागि प्रति विद्यालय बढीमा रु ५,०००।- मात्र खाजाको रकमबाट खर्च गर्न सकिने । यसबाट सामग्री (पकाउने,खुवाउने भाँडावर्तन) खरिद गर्न नपुग भएमा समुदाय/विद्यालयले आवश्यक बन्दोबस्त मिलाउनु पर्ने । ४. खाजा व्यवस्थापन गर्दा स्थानीय उत्पादन सामग्रीलाई प्राथमिकता दिने । ५. खाजा कार्यक्रम सञ्चालनको हिसाव किताव अभिलेख राख्ने खर्च गर्ने काम विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समितिले गर्नेछ । ६. प्रत्येक महिनाको खर्च विवरण प्रमाणित गरी जि.शि.का.मा पठाउने र खाजाको रकम जि.शि.का.बाट प्राप्त गरी समितिलाई उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी प्रधानाध्यापकको हुनेछ । **विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समिति :** कार्यक्रम संचालन भएको विद्यालयमा देहायबमोजिमको खाजा व्यवस्थापन समिति रहनेछ । १. सम्बन्धित विद्यालयको वि.व्य.स.को अध्यक्ष - अध्यक्ष २. सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष - सदस्य ३. सम्बन्धित विद्यालयका अभिभावकबाट वि.व्य.स.ले मनोनित गरेका कम्तीमा २ जना महिलासहित ४ जना अभिभावक - सदस्य ४. व्यवस्थापन समितिले तोकेको एक जना शिक्षक - सदस्य सचिव यसमा उल्लेख भए बाहेकको व्यवस्थापन कर्णाली अञ्चलका सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०६४ अनुसार गर्ने । सो निर्देशिका जिल्लालाई उपलब्ध गराइनेछ ।	शिक्षा विभाग, शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन शाखा, जि.शि.का., स्रोतकेन्द्र		
४.१.७ अन्य संघ संस्थाहरूसंगको साझेदारीमा विद्यालय पोषण कार्यक्रम **कार्यक्रम लागू हुने जिल्ला :** स्याङ्जा र सिन्धुपाल्चोक **विनियोजित बजेटः** प्रतिजिल्ला रु. ७०,०००।- **रकम खर्च गर्ने आधार :** १. विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषणका क्षेत्रमा जिल्लामा विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरू मार्फत सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समन्वय गर्ने । २. विद्यालयका लागि स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी अभिमूखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ३. गैर सरकारी संस्थाहरूसँग साझेदारीमा विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । तर यो रकम दिवा खाजाका लागि आवश्यक सामग्री खरिद गर्ने कार्यमा खर्च गर्न सकिने छैन ।	शिक्षा विभाग, शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन शाखा, जि.शि.का., स्रोतकेन्द्र	चौमासिक रुपमा	दिवा खाजा व्यवस्थापन गरेका विद्यालय संख्या, दिवा खाजा प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या

रकम खर्च गर्ने विधि : उल्लेखित आधारमा जि.शि.का. ले दोस्रो चौमासिक अवधिको प्रारम्भमा नै कार्ययोजना स्वीकृत गरी सोही बमोजिम दोस्रो र तेस्रो चौमासिक अवधिमा विनियोजित रकम खर्च गर्ने ।			
४.१.८ विद्यार्थी मूल्याङ्कन तथा निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनको सुदृढीकरण यस सम्बन्धी निर्देशन पछि पठाइनेछ ।			
४.१.९ नमूना विकास कार्यक्रम (३ जिल्लाका लागि) यस सम्बन्धी निर्देशन पछि पठाइनेछ ।			
४.१.१० कक्षा ३ र ५ को उपलब्धि परीक्षण : १. शिक्षा विभागबाट प्राप्त निर्देशन बमोजिम कक्षा ३ र ५ को सिकाइ उपलब्धिमा आधारित परीक्षा सञ्चालनका लागि प्रति विद्यार्थी रू.६/- का दरले एकमुष्ट अनुदान जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा पठाइएकाले सबै स्रोतव्यक्तिहरूको सहभागितामा उक्त अनुदानको प्रयोगबाट परीक्षा सञ्चालन एवम् प्रतिवेदन तयारीसम्मका लागि आवश्यक कार्यविधि तय गर्ने र जिल्लाभित्रका सबै स्रोतकेन्द्रहरूमा उपलब्धि परीक्षणमा एकरूपता ल्याउन आवश्यक निर्देशनका साथै स्रोतकेन्द्रको खातामा अनुदान निकासा दिने । २. स्रोतकेन्द्रस्तरमा सो स्रोतकेन्द्र अन्तर्गतका सबै विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूको बैठकबाट परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यविधि तय गरी उपलब्धि परीक्षण सञ्चालन गर्ने । ३. उपलब्धि परीक्षामा सहभागी विद्यार्थीको नतिजा स्रोतकेन्द्रस्तरमा नै विश्लेषण गरी सोको एकप्रति सम्बन्धित विद्यालयहरूमा र बाँकी अर्को प्रति जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा पठाउने । जिल्ला शिक्षा कार्यालयले जिल्ला अन्तर्गतका सबै स्रोतकेन्द्रहरूबाट प्राप्त उपलब्धि परीक्षणको नतिजा विश्लेषण गरी जिल्लास्तरमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गराइने । सो को समष्टिगत प्रतिवेदन तयार गर्ने र सोको एक एक प्रति आषाढ मसान्तभित्र क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयमा र शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन शाखा, जि.शि.का., स्रोतकेन्द्र	दोस्रो चौमासिक	परीक्षामा समावेश विद्यार्थी संख्या, नतिजा विश्लेषण गरी तयार गरिएका प्रतिवेदन संख्या (स्रोतकेन्द्रगत रुपमा)
४.१.११ कक्षा आठको परीक्षा सुदृढीकरणका लागि अनुदान यस सम्बन्धी निर्देशन पछि पठाइनेछ ।			

४.१.१२ :PCF का आधारमा कक्षा १– ५ मा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान : १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, विनि/स्रोतव्यक्ति र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन
२. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी सो तथ्यांक शिक्षा विभागमा पठाउने । ३. विभागबाट प्राप्त निकासा रकम विद्यालयको खातामा तथ्यांक भिडान गरी दोस्रो चौमासिकमा दिई सक्ने । ४. विद्यालयले प्राप्त निकासाबाट हरेक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. खरिद व्यवस्थापन गर्ने/गराउने । विद्यार्थीलाई नयाँ पाठ्यपुस्तकको व्यवस्था गर्नुपूर्व अनिवार्य रुपमा पुरानो पाठ्यपुस्तक सेट विद्यालयले फिर्ता लिनुपर्नेछ । यसरी फिर्ता लिएको पा.पु. विद्यालयमा व्यवस्थित किसिमबाट राख्नुपर्नेछ । उक्त अनुसार भए/नभएको ाियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, विनि/स्रोतव्यक्ति र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम, अनुगमन प्रतिवेदन, निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१२ .१ : PCF का आधारमा (कक्षा १) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान : १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी सो संख्याको आधारमा हुन आउने रकम सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा गर्ने । ३. विद्यालयको खातामा निकासा भएको रकमबाट प्रत्येक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. खरिद व्यवस्थापन गर्ने/गराउने । उक्त अनुसार भए/नभएको नियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, विनि/स्रोतव्यक्ति र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन, निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय

४.१.१२.२ **PCF का आधारमा (कक्षा २) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी सो संख्याको आधारमा हुन आउने रकम सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा गर्ने । ३. विद्यालयको खातामा निकासा भएको रकमबाट प्रत्येक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. खरिद व्यवस्थापन गर्ने/गराउने । उक्त अनुसार भए/नभएको नियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१२.३ **PCF का आधारमा (कक्षा ३) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी सो संख्याको आधारमा हुन आउने रकम सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा गर्ने । ३. विद्यालयको खातामा निकासा भएको रकमबाट प्रत्येक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. खरिद व्यवस्थापन गर्ने/गराउने । उक्त अनुसार भए/नभएको नियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१२.४ **PCF का आधारमा (कक्षा ४) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गर्ने । विद्यालयको खातामा रकम निकासा गर्ने । सो रकम निकासा दिँदा प्रत्येक विद्यार्थीको पाठ्यपुस्तक सेटमा एक ओटा पुरानो पाठ्यपुस्तक प्रयोग गर्ने हिसावबाट निकासा गर्ने । प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो बर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिइ नयाँ पाठ्यपुस्तक दिँदा एउटा पा.पु. पुरानो प्रयोग गराउनुपर्दछ ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय

४.१.१२.५ **PCF का आधारमा (कक्षा ५) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गर्ने । विद्यालयको खातामा रकम निकासा गर्ने । सो रकम निकासा दिँदा प्रत्येक विद्यार्थीको पाठ्यपुस्तक सेटमा एक ओटा पुरानो पाठ्यपुस्तक प्रयोग गर्ने हिसावबाट निकासा गर्ने । प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो बर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिइ नयाँ पाठ्यपुस्तक दिँदा एउटा पा.पु. पुरानो प्रयोग गराउनुपर्दछ ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१३ **PCF का आधारमा कक्षा ६– ८ मा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गर्ने । विद्यालयको खातामा रकम निकासा गर्ने । सो रकम निकासा दिँदा प्रत्येक विद्यार्थीको पाठ्यपुस्तक सेटमा दुई ओटा पुरानो पाठ्यपुस्तक प्रयोग गर्ने हिसावबाट निकासा गर्ने । प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो बर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिइ नयाँ पाठ्यपुस्तक दिँदा दुई पा.पु. पुरानो प्रयोग गराउनुपर्दछ ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थीासा रकम अनुगमन निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१३.१ **PCF का आधारमा (कक्षा ६) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गर्ने । विद्यालयको खातामा रकम निकासा गर्ने । सो रकम निकासा दिँदा प्रत्येक विद्यार्थीको पाठ्यपुस्तक सेटमा दुई ओटा पुरानो पाठ्यपुस्तक प्रयोग गर्ने हिसावबाट निकासा गर्ने । प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो बर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिइ नयाँ पाठ्यपुस्तक दिँदा दुई ओटा पा.पु. पुरानो प्रयोग गराउनुपर्दछ ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन, निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय

४.१.१३.२ **PCF का आधारमा (कक्षा ७) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गर्ने । विद्यालयको खातामा रकम निकासा गर्ने । सो रकम निकासा दिँदा प्रत्येक विद्यार्थीको पाठ्यपुस्तक सेटमा दुई ओटा पुरानो पाठ्यपुस्तक प्रयोग गर्ने हिसावबाट निकासा गर्ने । प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो बर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिइ नयाँ पाठ्यपुस्तक दिँदा दुई ओटा पा.पु. पुरानो प्रयोग गराउनुपर्दछ ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१३.३ **PCF का आधारमा (कक्षा ८) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. सम्बन्धित विद्यालयहरूबाट विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित विनि/स्रोतव्यक्ति बाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका विनि/स्रोतव्यक्ति समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गर्ने । विद्यालयको खातामा रकम निकासा गर्ने । सो रकम निकासा दिँदा प्रत्येक विद्यार्थीको पाठ्यपुस्तक सेटमा दुई ओटा पुरानो पाठ्यपुस्तक प्रयोग गर्ने हिसावबाट निकासा गर्ने । प्रत्येक विद्यार्थीबाट अघिल्लो बर्षको पाठ्यपुस्तक फिर्ता लिइ नयाँ पाठ्यपुस्तक दिँदा दुई ओटा पा.पु. पुरानो प्रयोग गराउनुपर्दछ ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१४ **PCF का आधारमा कक्षा ९–१० मा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. विद्यालयहरूबाट लक्षित समूहका विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित स्रोतव्यक्ति/विनिबाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । यहाँ लक्षित समूह भन्नाले दलित, कर्णाली अञ्चल, सिमान्तकृत र लोपोन्मूख समूह भन्ने जनाउँछ । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका स्रोतव्यक्ति/विनि समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी एकीन भएको तथ्यांकको आधारमा रकम निकासा गर्ने व्यवस्था मिलाउने । ३. विभागबाट प्राप्त निकासा रकम विद्यालयको खातामा निकासा दिने । ४. विद्यालयले प्राप्त निकासाबाट हरेक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. पुग्ने हिसावबाट खरिद गरी उक्त पुस्तकहरूको पुस्तकालय बनाउने, विद्यार्थीहरूले पुस्तकालयबाट पा.पु. लैजाने व्यवस्था मिलाउने र अनिवार्य रुपमा फिर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाउने । उक्त अनुसार भए/नभएको ाियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन, पुस्तकालय व्यवस्था गर्ने विद्यालय संख्या, निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय

४.१.१४.१ **PCF का आधारमा (कक्षा ९) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान :** १. विद्यालयहरूबाट लक्षित समूहका विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित स्रोतव्यक्ति/विनिबाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । यहाँ लक्षित समूह भन्नाले दलित, कर्णाली अञ्चल, सिमान्तकृत र लोपोन्मूख समूह भन्ने जनाउँछ । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका स्रोतव्यक्ति/विनि समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी एकीन भएको तथ्यांकको आधारमा रकम निकासा गर्ने व्यवस्था मिलाउने । ३. विभागबाट प्राप्त निकासा रकम विद्यालयको खातामा निकासा दिने । ४. विद्यालयले प्राप्त निकासाबाट हरेक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. पुग्ने हिसावबाट खरिद गरी उक्त पुस्तकहरूको पुस्तकालय बनाउने, विद्यार्थीहरूले पुस्तकालयबाट पा.पु. लैजाने व्यवस्था मिलाउने र अनिवार्य रुपमा फिर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाउने । उक्त अनुसार भए/नभएको ाियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन, पुस्तकालय व्यवस्था गर्ने विद्यालय संख्या, निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय
४.१.१४.२ **PCF का आधारमा (कक्षा १०) निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान** १. विद्यालयहरूबाट लक्षित समूहका विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित स्रोतव्यक्ति/विनिबाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । यहाँ लक्षित समूह भन्नाले दलित, कर्णाली अञ्चल, सिमान्तकृत र लोपोन्मूख समूह भन्ने जनाउँछ । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका स्रोतव्यक्ति/विनि समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी एकीन भएको तथ्यांकको आधारमा रकम निकासा गर्ने व्यवस्था मिलाउने । ३. विभागबाट प्राप्त निकासा रकम विद्यालयको खातामा निकासा दिने । ४. विद्यालयले प्राप्त निकासाबाट हरेक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. पुग्ने हिसावबाट खरिद गरी उक्त पुस्तकहरूको पुस्तकालय बनाउने, विद्यार्थीहरूले पुस्तकालयबाट पा.पु. लैजाने व्यवस्था मिलाउने र अनिवार्य रुपमा फिर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाउने । उक्त अनुसार भए/नभएको नियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन, पुस्तकालय व्यवस्था गर्ने विद्यालय संख्या, निःशुल्क पा.पु. प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या र समय

४.१.१५ PCF का आधारमा कक्षा ११–१२ को निःशुल्क पाठ्यपुस्तकका लागि विद्यालयहरूलाई अनुदान : १. सामुदायिक उच्च माध्यमिक विद्यालयहरूबाट लक्षित समूहका विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्यांक सम्बन्धित स्रोतव्यक्ति/विनिबाट प्रमाणित गराई संकलन गर्ने । यहाँ लक्षित समूह भन्नाले दलित, कर्णाली अञ्चल, सिमान्तकृत र लोपोन्मूख समूह भन्ने जनाउँछ । २. संकलित तथ्यांकहरूलाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रका स्रोतव्यक्ति/विनि समेतको संयुक्त बैठक गरी पा.पु. आवश्यक पर्ने विद्यार्थी संख्या एकीन गरी एकीन भएको तथ्यांकको आधारमा रकम निकासा गर्ने व्यवस्था मिलाउने । ३. विभागबाट प्राप्त निकासा रकम उ.मा.वि. को खातामा निकासा दिने । ४. उ.मा.वि.ले प्राप्त निकासाबाट हरेक विद्यार्थीहरूलाई एक सेट पा.पु. पुग्ने हिसावबाट खरिद गरी उक्त पुस्तकहरूको पुस्तकालय बनाउने, विद्यार्थीहरूले पुस्तकालयबाट पा.पु. लैजाने व्यवस्था मिलाउने र अनिवार्य रुपमा फिर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाउने । उक्त अनुसार भए/नभएको नियमित अनुगमन गर्ने/गराउने र प्रतिवेदन शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, जिशिका, स्रोतव्यक्ति/विनि र सम्बन्धित उ.मा.वि.	तेस्रो चौमासिक	संकलित एकीन विद्यार्थी संख्या निकासा माग र निकासा रकम अनुगमन प्रतिवेदन
४.१.१६ विद्यालयलाई प्रति विद्यार्थी लागत अनुदान -शिक्षक विद्यार्थी अनुपातका आधारमा यस सम्बन्धी कार्यक्रमको विस्तृत विवरणसहित विभागबाट पछि पठाइनेछ । कार्यक्रममा हाल रहेको रकम तोकिएबमोजिम विद्यालयको खातामा निकासा दिने र हाल उक्त रकम खर्च गर्ने व्यवस्था नगर्न विद्यालयलाई निर्देशन दिने । यस सम्बन्धी विस्तृत निर्देशन पछि पठाइनेछ ।			
४.२ जिल्लालाई अनुदान सहयोग			

४.२.१ **Flash report, FMR report, Status report** तयारी तथा प्रकाशन, प्रबोधिकरण १. जिल्ला शिक्षा कार्यालयले शिक्षा विभागबाट उपलब्ध गराइएको तथ्याङ्क फारामको CRC को आधारमा Flash I र II को तथ्याङ्क फाराम छपाई सबै विद्यालयहरूलाई स्रोतकेन्द्रमार्फत तोकिएको समयमै उपलब्ध गराउने (विभागबाट उपलव्ध गराएको फारामको नमुना (CRC) मा जिल्ला विशेषको कुनै थप सूचना सङ्कलन गर्न आवश्यक भए फारामको अन्त्यमा उक्त सूचना थप गर्न सकिनेछ तर फारामको मूल ढाँचामा परिवर्तन गर्न पाइने छैन, २. फाराम वितरण गर्नु पूर्व जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा वि.नि., स्रोतव्यक्ति र तथ्याङ्क हेर्ने कर्मचारीहरूलाई Flash फाराम सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, ३. प्रत्येक स्रोतकेन्द्रमा सम्वन्धित वि.नि. तथा स्रोतव्यक्तिले आ-आफ्नो स्रोतकेन्द्रको सबै प्रकारका बालविकास केन्द्र/पूर्व प्रा.वि.कक्षा (समुदायमा आधारित तथा अन्य संस्थाद्वारा सञ्चालित समेत) र सबै सामुदायिक तथा संस्थागत (गुरूकूल, आश्रम, गुम्बा र मदरसाका रूपमा सञ्चालित समेत) विद्यालयहरूका प्र.अ.तथा शिक्षकहरूलाई विद्यालय तथ्याङ्क फाराम (Flash I र II) भर्ने सम्वन्धमा १ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र सोही अवसरमा फाराम वितरण गर्ने, ४. अभिमुखीकरणका समयमा विगतका Flash II र Flash I मा सम्बन्धित विद्यालयलाई जुन जुन कोड नं. दिइएको छ त्यही कोड नं. उपलव्ध गराई अनिवार्यरूपमा प्रयोग गर्न लगाउने र नयाँ स्थापना भएका विद्यालयहरूका हकमा सम्बन्धित गा.वि.स.को विद्यालयको अन्तिम कोड नं. उपलव्ध गराई जिल्ला स्तरमा विद्यालयको नाम, नामेसी, ठेगाना र कोड नं. अध्यावधिक गरी शिक्षा विभाग र क्षे शि. नि. मा एक/एक प्रति Electronic र Hard copy पठाउने, ५. Flash I र II तथ्याङ्क फाराम भर्दा शिक्षा विभागबाट पठाइएको निर्देशन र प्रक्रिया अनिवार्यरूपले पालना गर्ने गराउने, ६. सङ्कलित फारामहरूको Data Entry शिक्षा विभागबाट उपलब्ध गराइएको Software मा तोकिएको समयभित्र सम्पन्न गर्ने, ७. Data Entry पश्चात शिक्षा विभागमा email तथा (doeremis@gmail.com / FTP मार्फत Electronic copy तोकिएको समयभित्र उपलब्ध गराउने,	शिक्षा विभाग, अ.तथा शै.सू.व्य. शाखा, जि.शि.का, स्रो.व्य. तथा वि.नि	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	प्रकासित Flash report शिक्षा विभागमा Electronic र Hard copy को उपलब्धता हरेक विद्यालयमा School Profile को उपलब्धता र प्रदर्शनको अवस्था

८. जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा सबै विद्यालयको Data Entry कार्य सम्पन्न भए लगतै प्रत्येक श्रोतकेन्द्रले FI र FII को श्रोतकेन्द्रगत रूपमा सवै समूह विद्यालयहरूको Data प्राप्त गरी सोको प्रतिवेदन अनिवार्य रूपले तयार गरी स्रोतकेन्द्र वैठकमा प्रवोधीकरण समेत गर्ने साथै सोको एक प्रति विवरण सम्वन्धित गा.वि.स.लाई समेत अनिवार्य रूपमा उपलब्ध गराउने, ९. जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा सबै विद्यालयको Data Entry सम्पन्न भए पश्चात जिल्लास्तरमा तथ्याङ्क प्रकाशन तथा प्रवोधिकरण गर्ने, १०. सवै विद्यालयहरूबाट Reporting भएका Data/Information हरूको Reliability, Validity / Two way flow of information system develop गर्नका लागि गत वर्षदेखि Flash Software मा School Profile, VDC profile, District profile समेत विकास गरिएकाले जिल्ला शिक्षा कार्यालयले प्रत्येक विद्यालयको School Profile ३/३ प्रतिका दरले छपाई गरी सोको विश्लेषण समेत गरी एक प्रति जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा अभिलेखका लागि राख्ने र बाँकी २ प्रति सुझाव सहित सम्वन्धित विद्यालयलाई स्रोतकेन्द्र मार्फत श्रावण मसान्त भित्रमा पठाउने (श्रावण महिनामा वर्षे बिदा हुने विद्यालयहरूको हकमा विद्यालय खुलेको पहिलो हप्ता भित्रमा पठाउने), ११. सबै विद्यालयहरूले School Profile प्राप्त गरी सकेपछि सोको विश्लेषण शिक्षक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको वैठकमा (सो बैठकमा सम्वन्धित PTA को अध्यक्षसमेतलाई अनिवार्य रुपमा आमन्त्रण गर्ने) गर्ने र एकप्रति School Profile सवैले देख्ने गरी सूचना पाटीमा टाँस्ने र एकप्रति अभिलेखका लागि विद्यालयमा फाइलिङ गरी राख्न निर्देशन दिने, १२. गत वर्ष शिक्षक सर्भेक्षण कार्य सम्पन्न गर्ने र नगर्ने सवै जिल्लाहरूले मंसिर मसान्त भित्रमा सवै शिक्षकहरूको विवरण Flash Software मा Entry गराई फाल्गुन मसान्तसम्म शिक्षा विभागमा पठाउने । यस वापतको वजेट Flash I / II कार्यक्रम अन्तरगत राखिएकोले सवै जि.शि.का.ले EMIS मा काम गर्ने प्रा.स.र अधिकृत समेतलाई सहभागी गराई कुन कुन कार्यको लागि के कति रकम खर्च गर्ने भन्ने वारेमा निर्णय गरी तोकिएको समय भित्रमा EMIS सम्वन्धी सवै कार्यहरू सम्पन्न गर्ने,	शिक्षा विभाग, अ.तथा शै.सू.व्य. शाखा, जि.शि.का, स्रो.व्य. तथा वि.नि	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	प्रकासित Flash report शिक्षा विभागमा Electronic र Hard copy को उपलब्धता हरेक विद्यालयमा School Profile को उपलब्धता र प्रदर्शनको अवस्था

<table>
<tr>
<td>१३. Flash Report I / II सम्वन्धी कार्यहरू तल उल्लिखित समय तालिका र प्रक्रिया अनुसार सम्पन्न गर्नुगराउनु पर्नेछ :
<table>
<tr><th>कार्य</th><th>Flash I</th><th>Flash II</th></tr>
<tr><td>विद्यालयले तथ्याङ्क फाराम भर्ने</td><td>७ जेष्ठ</td><td>२३ चैत्र</td></tr>
<tr><td>स्रोतकेन्द्रमा तथ्याङ्क फाराम सङ्कलन गर्ने</td><td>१५ जेष्ठ</td><td>चैत्र मसान्त</td></tr>
<tr><td>स्रोतकेन्द्रले जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा तथ्याङ्क फाराम वुझाउने</td><td>जेष्ठ २५</td><td>वैशाख १०</td></tr>
<tr><td>जिल्लास्तरमा FI र FII को Data Entry</td><td>जेष्ठ २६ - आषाढ मसान्त</td><td>वैशाख मसान्त</td></tr>
<tr><td>जिल्ला शिक्षा कार्यालयले क्षेशिनि र शिक्षा विभागमा तथ्याङ्क पठाउने</td><td>श्रावण ५</td><td>जेष्ठ ५</td></tr>
</table>
</td>
<td>शिक्षा विभाग, अ.तथा शै.सू.व्य. शाखा, जि.शि.का, स्रो.व्य. तथा वि.नि</td>
<td>दोस्रो र तेस्रो चौमासिक</td>
<td>प्रंकासित Flash report शिक्षा विभागमा Electonic र Hard copy को उपलब्धता हरेक विद्यालयमा School Profile को उपलब्धता र प्रदर्शनको अवस्था</td>
</tr>
<tr>
<td>FMR सम्बन्धमा :
१. जिल्ला शिक्षा कार्यालयले वित्तिय प्रगति प्रतिवेदन कार्यका लागि बजेट बाँडफाँड गरी त्यसबाट यस सम्बन्धी कार्य समयमा नै गर्नेगरी व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।
२. जिल्ला शिक्षा कार्यालयले चौमासिक रुपमा वित्तिय प्रगति प्रतिवेदन तोकिएको समय (चौमासिक समाप्त भएको पहिलो हप्ताभित्र) मा निर्दिष्ट ढाँचामा शिक्षा विभागमा पठाउनुपर्नेछ ।
३. वर्षभरि सञ्चालन गरिएका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूको वित्तिय प्रगति विवरण तथा अन्य तथ्याङ्क तयार गर्ने, र यसरी तयार गरिएका विवरण र तथ्याङ्को आधारमा शिक्षा विभागबाट उपलब्ध गराइएको ढाँचाका आधारमा स्थिति प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने ।
४ .जिल्ला तहमा सोको लागि एकमुष्ट रू.५०००।- व्यवस्था भएको,
<u>वार्षिक स्थिति प्रतिवेदन</u>
१. क.१ प्रत्येक जिल्ला शिक्षा कार्यालयले तोकिएको ढाँचामा चौमासिक भौतिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी निम्न उल्लेखित समयमा शिक्षा विभाग र क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयमा पठाउने</td>
<td>शिक्षा विभाग, अनुगमन तथा निरीक्षण शाखा, जि.शि.का, स्रो.व्य. तथा वि.नि</td>
<td></td>
<td>तयार भएको प्रतिवेदन संख्या, पठाइएको प्रतिवेदन संख्या, प्रकाशित प्रतिवेदन संख्या</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>
<table>
<tr><th>चौमासिक</th><th>प्रगति विभागमा आईपुग्नु पर्ने समय</th><th>पठाउने ठेगाना तथा इमेल</th></tr>
<tr><td>प्रथम चौमासिक</td><td>मार्ग ७</td><td rowspan="3">ftp//202.70.77.75
doemonitoring@yahoo.com</td></tr>
<tr><td>दोस्रो चौमासिक</td><td>चैत्र ७</td></tr>
<tr><td>तेस्रो चौमासिक</td><td>साउन ७</td></tr>
</table>
२. जिल्लाको चौमासिक प्रतिवेदन तथा सम्पन्न कार्यहरूको विवरण चौमासिक सकिएको पन्ध्र दिनभित्र स्रोतकेन्द्र र जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
३. प्रत्येक जिल्ला शिक्षा कार्यालयले चौमासिक रुपमा सम्पन्न भएका कार्यहरूको समीक्षात्मक विवरण सहितको वित्तीय अनुगमन प्रतिवेदन चौमासिक समाप्त भएको मितिले पन्ध्र (१५) दिनभित्र शिक्षा विभागको अनुगमन शाखामा पठाउने ।
जिल्ला तहमा Flash Report चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन र FMR र वार्षिक प्रतिवेदन (Status Report) तयारी छपाई र प्रवोधिकरणका लागि विनियोजित बजेट जिल्ला स्वयंले यी सबै कार्य हुने गरी बाँडफाँडको व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।
</td>
<td>शिक्षा विभाग, अ.तथा शै.सू.व्य. शाखा, अनुगमन तथा निरीक्षण शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा, जिशि.का., वि.नि./स्रोतव्यक्ति, विद्यालय</td>
<td>दोस्रो र तेस्रो चौमासिक</td>
<td>तयार भएको प्रतिवेदन संख्या, पठाइएको प्रतिवेदन संख्या, प्रकाशित प्रतिवेदन संख्या</td>
</tr>
<tr>
<td>४.२.२ पत्रकार, शिक्षक सँग सम्बन्धित संघ संगठनहरू, NGOs, CBOs र शिक्षक अभिभावक संघ सँगको सहभागितामा जिल्लास्तरमा कार्यक्रम अभिमुखीकरणका लागि :
१. जिल्ला शिक्षा कार्यालयले जि.शि.का.का सबै कर्मचारी (वि.नि. स्रोतव्यक्ति अनिवार्य रुपमा), प्र.अ., शिक्षकहरूका प्रतिनिधिमूलक संस्थाहरू पत्रकार, अन्य संघ संस्थाहरूका प्रतिनिधिसमेत समावेश गरी कार्यक्रम अभिमूखीकरण गर्ने । जिल्लामा रहेका कार्यक्रमहरू, उद्देश्य, कार्यान्वयन प्रक्रिया, लक्ष्य, बजेट आदिका बारेमा सबैलाई जानकारी गराउने । यस किसिमको अभिमूखीकरण स्रोतकेन्द्र तहमा पनि अनिवार्य रुपले गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।</td>
<td>शक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा बजेट शाखा, जि.शि.का, स्रो.व्य. तथा वि.नि</td>
<td>पहिलो चौमासिक</td>
<td>कार्यक्रममा भाग लिनेको संख्या</td>
</tr>
</table>

४.२.३ जिल्ला पाठ्यक्रम समितिको व्यवस्थापन खर्च : १. जिल्लामा पाठ्यक्रम कार्यान्यिन सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने, २. विद्यालयहरूमा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण सम्बन्धमा शिक्षकहरूसँग छलफल गर्ने, ३. अनुगमन र छलफलका आधारमा जिल्ला तहमा पाठ्यक्रमका सम्बन्धमा कार्यशाला गर्ने र पाविकेमा सुझाव प्रतिवेदन पठाउने । ४. अन्य कार्यहरू क्षेत्रीय तथा जिल्ला पाठ्यक्रम समन्वय समिति कार्यान्वयन निर्देशिका २०६१ बमोजिम गर्ने गराउने ।	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, जिल्ला पाठ्यक्रम समन्वय समिति जिल्ला शिक्षा कार्यालय	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	अनुगमन प्रतिवेदन, छलफल पटक र सुझाव प्रतिवेदन
४.२.४ स्थानीय पाठ्यक्रम सम्बन्धमा जिल्ला /स्रोतकेन्द्र तहमा शिक्षकहरूका लागि ५ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम : १. पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले विगत वर्षमा प्रत्येक जिल्लामा स्रोतव्यक्ति तयार गरेको छ । ती स्रोतव्यक्तिले अन्य विनि तथा स्रोतव्यक्तिसँग कार्यक्रमका बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने, २. विनि तथा स्रोतव्यक्तिले आ-आफ्नो क्षेत्रमा प्रत्येक निमावि तथा माविबाट एक/एकजना शिक्षकहरू सहभागी गराएर यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । कार्यक्रममा गतवर्ष सहभागी भएका शिक्षकहरूलाई सहभागी नगराउने । ३. स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयनसम्बन्धी सचेतना सामग्री २०६५ बमोजिम अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गराउने ।	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, जिल्ला पाठ्यक्रम समन्वय समिति, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, स्रोतकेन्द्र, र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	सहभागी संख्या
४. सहभागीहरूले आफ्नो विद्यालयका अन्य शिक्षकहरूलाई स्थानीय पाठ्यक्रमका सम्बन्धमा जानकारी गराउने, ५. यसबारेको थप सामग्री पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट उपलब्ध गराइने भएकोले कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व पा.वि.के. मा सम्पर्क गरी सोहीबमोजिम गर्ने व्यवस्था मिलाउनुहुन ।			
४.२.५ कक्षा ५ को पाठ्यक्रम र CAS सम्बन्धमा शिक्षकहरूका लागि ५ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम : पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले विगत वर्षमा प्रत्येक जिल्लामा स्रोतव्यक्ति तयार गरेको छ । ती स्रोतव्यक्तिले अन्य विनि तथा स्रोतव्यक्तिसँग कार्यक्रमका बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने, १. विनि तथा स्रोतव्यक्तिले आ-आफ्नो क्षेत्रमा प्रत्येक निमावि तथा माविका एकएकजना शिक्षकहरू सहभागी गराएर यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । कार्यक्रममा गतवर्ष सहभागी भएका शिक्षकहरूलाई सहभागी नगराउने । २. सहभागीहरूले आफ्नो विद्यालयका अन्य शिक्षकहरूलाई विद्यार्थी मूल्याङ्कनका सम्बन्धमा जानकारी गराउने,	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, स्रोतकेन्द्र र विद्यालय	दोस्रो चौमासिक	सहभागी संख्या

४.२.६ (क) विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर विकास सम्बन्धमा भएका राम्रा अभ्यासहरूको पहिचान र छनोट (ख) विद्यालय छनोट र राम्रा अभ्यासको प्रकाशन जिल्लाले गर्ने यसैगरी जिल्लाबाट प्रकाशित राम्रा अभ्यासको संकलन छनोट र प्रकाशन क्षे.शि.नि.ले गर्ने : यो कार्यक्रम ४.२.७ को कार्यक्रम सम्पन्न भएपछिमात्र कार्यान्वयनमा आउनेछ । १. आफ्नो क्षेत्रभित्रका जिल्लाहरूबाट संकलन गरी प्रकाशन गरिएका उदाहरणीय कार्यहरू (शैक्षिक गुणस्तर विकास सँग सम्बन्धित मात्र) संकलन गर्ने । यस्ता कार्य तोकिएको समयमा गर्न जिल्लालाई ताकेता पनि गर्ने । २. जिल्लाबाट संकलन गरिएका राम्रा कार्यहरूमध्ये उत्कृष्ट ठहरिएका (प्रत्येक जिल्लाबाट ५/५ ओटाका दरले) कार्यहरू छनोट गर्ने यसको लागि क्षे.शि.नि.ले विज्ञ समावेश भएको समिति गठन गर्न सक्छ । उत्कृतष्ट भएका कार्यहरूको संकलन गरी प्रकाशन गर्ने । प्रकाशित प्रति शिक्षा विभाग सबै क्षे.शि.नि.हरू र पचहत्तर ओटै जि.शि.का.हरूमा अनिवार्य रुपले पठाउने । ३. स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आफ्नो क्षेत्रभित्र उत्कृष्ट ठानिएका कार्यहरूलाई पुरस्कृत गर्ने । यी सबै कार्य गर्न क्षे.शि.नि.ले उपलब्ध बजेटको बाँडफाँड गरी मिलाउने ।	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि. जि.शि.का, स्रोतकेन्द्र तथा विद्यालय	पहिलो, दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	संकलित विवरण, विवरण पठाउने विद्यालय संख्या, सहभागी विद्यालय संख्या, पुरस्कार प्राप्त गर्ने विद्यालय संख्या
४.२.७ राम्रो अभ्यास गरेका विद्यालयहरूलाई (प्रति विद्यालय रु ५०,०००।- का दरले उपलब्ध गराउने) १. शैक्षिक गुणस्तर विकास सम्बन्धमा विद्यालयले गरेका राम्रा, उदाहरणीय, नयाँ प्रवर्तानात्मक कार्यहरू जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा संकलन गर्ने । सोको लागि जि.शि.का. ले विद्यालयहरूबाट आफूले गरेका कामको विस्तृत विवरण (काम, सोको प्रतिवेदन, उपलब्धी, लागत आदि) माग गर्ने । २. जिल्लामा संकलन भएका कार्यहरूको सूची (क्रम अनुसार प्रथम, दोस्रो ....) जिल्ला शिक्षा कार्यालयले प्रकाशन गर्ने । सो क्रम निर्धारण गर्नको लागि जि.शि.का.ले आवश्यकता अनुसार विज्ञ समावेश गरी समिति निर्माण गर्न सक्नेछ । ३. जिल्लाले तयार गरेको सूचीमा परेका विद्यालयहरुमध्ये राम्रा अभ्यासहरू गरेका विद्यालयहरूलाई स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही पुरस्कार प्रदान गर्ने । पुरस्कारको रकम जिल्लाले नै निर्धारण गर्ने । सो सबै अभ्यासहरू संकलन गरी प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाउने । उक्त प्रकाशित प्रति जिल्लाका सबै विद्यालयलाई किन्नुपर्ने व्यवस्था गर्ने । प्रकाशन गरिएको एक एक प्रति शिक्षा विभाग, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयहरू र ७५ ओटै जि.शि.का.हरूलाई अनिवार्य रुपले पठाउने व्यवस्था मिलाउने ।	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि. जि.शि.का, स्रोतकेन्द्र तथा विद्यालय		संकलित विवरण, विवरण पठाउने विद्यालय संख्या, सहभागी विद्यालय संख्या, पुरस्कार प्राप्त गर्ने विद्यालय संख्या

४.२.८ कार्यमुलक अनुसन्धानका लागि क्षे.शि.नि. तथा जि.शि.का. लाई सहयोग : १. जिल्लाका सम्पूर्ण स्रो.व्य.तथा वि.नि हरूका लागि कार्यमूलक अनुसन्धान सम्बन्धि अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने । २. प्रत्येक स्रो.व्य.हरूलाई आफ्नो कार्यसंग सम्बन्धित समस्याको पहिचान गराउने । ३. पहिचान भएका समस्यामा कार्यमूलक अनुसन्धानका लागि प्रस्तावना पत्र तयार गर्ने र जि.शि.का बाट स्विकृत गराउने । ४. प्रस्तावना पत्र प्राप्त भएपछि प्रति स्रोतकेन्द्र रु ५,०००।- निकासा दिने । ५. प्रस्तावना पत्रमा तोकिएको समस्यामा केन्द्रित भई कार्यमूलक अनुसन्धान गर्ने । ६. कार्यमूलक अनुसन्धान पछि हुने सुधार सहितको अनुसन्धान प्रतिवेदन जि.शि.का., क्षे.शि.नि. तथा शिक्षा विभागमा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, अ.तथा शै.सू.व्य. शाखा, जि.शि.का, स्रोतव्यक्ति,	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	अभिमूखीकरण प्राप्त सहभागि संख्या ,प्रस्तावना पत्र, निकासा पत्र र अनुसन्धान प्रतिवेदन
४.३. विभिन्न भाषामा समाग्री विकास यस सम्बन्धी कार्यक्रमको विस्तृत विवरणसहित निर्देशन पछि पठाइनेछ ।			

कार्यक्रम ५ : शिक्षक शिक्षा र विकास

यस कार्यक्रम अर्न्तगत शिक्षकको पेशागत विकास तालिम, लामोअवधिको प्रमाणिकरण तालिम पहिलो र तेस्रो मोडुल तालिम केन्द्रमा आधारित, पहिलो र तेस्रो मोडुलको १.५ महिने विद्यालयमा आधारित तालिम, दूर शिक्षामा आधारित ५ महिने तालिम, शैक्षिक तालिम केन्द्रबाट तालिम कार्यक्रम अनुगमन, शैक्षिक तालिम केन्द्रस्तरमा कार्यमूलक अनुसन्धान, Project work सबै प्रकारका तालिमहरूका प्रशिक्षक प्रशिक्षण आदि कार्यक्रम रहेका छन् । अन्य कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र मार्फत शैक्षिक तालिम केन्द्रहरू र जि. शि. का. मा दिइने निर्देशिका बोजिम सञ्चालन गरिने व्यवस्था रहेको छ ।

उद्देश्यहरू

शिक्षकहरूको पेसागत क्षमतामा अभिवृद्धि गरी विद्यार्थीहरूको सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउने ।

कार्यक्रम नं., क्रियाकलापहरू र कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
५.१ विद्यालयमा आधारित १.५ महिने शिक्षक तालिम : माध्यमिक तह र निमावि तहको (६-८)का शिक्षकको लागि तृतीय मोड्युल : १. जि.शि.का.बाट छनौट भई आएका १ महिने तालिम पुरा गरेका शिक्षकहरूका लागि २ पटक कार्यशाला सञ्चालन गर्ने । २. शिक्षकहरूले विद्यालयमा गरेका तालिम सम्बन्धी कार्यहरूको नियमित अनुगमन र सहयोग गर्ने ।	शै.ता.के.क,ख, उप केन्द्रहरू र विद्यालय	पहिलो चौमासिक	तालिममा सहभागी शिक्षक संख्या
५.२ शैक्षिक तालिम केन्द्रमा आधारित १ महिने शिक्षक तालिम (प्रथम/तृतीय मोड्युल) : १. जि.शि.का.बाट छनौट भई आएका शिक्षकहरूको लागि तालिम सञ्चालन गर्ने । २. वाह्य परीक्षा सञ्चालन र नतिजा प्रकाशन गर्ने ।	शै.ता.के.क र ख उप केन्द्रहरू र विद्यालय	पहिलो चौमासिक	तालिममा सहभागी शिक्षक संख्या
५.३ २.५ महिने प्राथमिक शिक्षक तालिम (तेश्रो प्याकेज) : १. जि.शि.का.बाट छनौट भई आएका शिक्षकहरूको लागि तालिम सञ्चालन गर्ने । २. वाह्य परीक्षा सञ्चालन र नतिजा प्रकाशन गर्ने ।	शै.ता.के.क र ख उप केन्द्रहरू र विद्यालय	पहिलो चौमासिक	तालिममा सहभागी शिक्षकहरू

५.४ अगुवा स्रोतकेन्द्र/स्रोत केन्द्रमार्फत मागमा आधारित शिक्षकको पेशागत विकासका लागि प्रशिक्षक तयारी १. जि.शि.का.बाट TPD hand Book मा तोकिएको मापदण्ड अनुसारका TPD प्रशिक्षक (रोष्टर) छनौट गर्ने २. केन्द्रस्तरमा MToT र स्रोतकेन्द्रस्तरमा अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने । ३. प्रशिक्षण प्राप्त दक्ष जनशक्तिलाई शिक्षक तालिममा उपयोग गर्ने ।	शै.ता.के.क,ख,उप केन्द्रहरू र विद्यालय	पहिलो र दोस्रो चौमासिक	प्रशिक्षक प्रशिक्षणमा सहभागी भएका प्रशिक्षक संख्या
५.५ सामग्री विकास तथा क्षमता विकास सम्बन्धमा अगुवा स्रोतकेन्द्रमा आधारित शिक्षक तालिम १. शिक्षकहरूको तालिम आवश्यकता पहिचान गर्ने । २. तालिमका लागि तालिम सामग्री निर्माण गर्ने । ३. विद्यालयबाट छनौट भई आएका शिक्षकहरूलाई तालिम कार्यशाला, स्वअध्ययन अभ्यास र शैक्षिक परामर्श गरी ३ खण्डमा तालिम सञ्चालन गर्ने । ४. TIP निर्माण र कार्यान्वयन (६/६ महिनामा अद्यावधिक गर्ने) । ५. प्राविधिक अडिट र अनुगमन सहायता कार्यहरु सम्पादन । ६. अन्तरविद्यालय भ्रमण सञ्चालन गर्ने । ७. टिपिडी प्रमाणपत्र व्यवस्था गर्ने । ८.	शै.ता.के.अगुवा स्रोतकेन्द्र/स्रोतकेन्द्र	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	तालिममा सहभागी शिक्षकहरू
५.६ व्यवस्थापन तथा नेतृत्व विकास सम्बन्धमा प्रधानाध्यापक तालिम १. जि.शि.का.बाट तालिमका लागि प्रधानाध्यापक छनौट गर्ने । २. प्रत्येक LRC/ETC बाट दुवै तहका प्र.अ. को तालिम सञ्चालन गर्ने । (क) २ महिना अगावै मनोनयन सँगै विद्यालय विकास प्रस्ताव (SDP) का साथ तालिम लिन आउनेबारे जानकारी गराउने (५ कार्यभार दिन) । (ख) SDP समेतको आधार लिई ETC/LRC ले १० कार्य दिन तालिम कार्यशाला FTF बाट सञ्चालन गर्ने । (ग) १५ दिन कार्यभारको दुई ओटा परियोजना कार्यसम्बन्धित सहभागी प्र.अ. बाट कार्यान्वयन र २ दिने Contact Session मा Presentation गर्ने र प्रमाणपत्र वितरण गर्ने ।	शै.ता.के.क,ख,उप केन्द्रहरू	पहिलो, दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	तालिममा सहभागी भएका प्रधानाध्यापक
५.७ शिक्षक तालिम कार्यक्रम यस सम्बन्धी निर्देशन पछि पठाइनेछ ।			
५.८ प्राविधिक सहायकका लागि १ महिने सेवाकालिन तालिम १. विभाग/क्षे.शि.नि.बाट तालिमका लागि सहभागी छनौट गर्ने । २. तलिम सञ्चालन (३० कार्य दिने) गर्ने । ३. वाह्य परीक्षा सञ्चालन र नतिजा प्रकाशन गर्ने ।	शै.ता.के.क,	दोस्रो चौमासिक	तालिममा सहभागी भएका प्राविधिक सहायकहरू

कार्यक्रम ६ : विद्यालय व्यवस्थापन तथा अनुगमन

यस कार्यक्रम अन्तरगत कार्यक्रम अनुगमन, विद्यालय निरीक्षक, स्रोतव्यक्ति, इन्जिनियर तथा ओभरसिअरहरूको लागि तलब भत्ता आदि कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् ।

उद्देश्यः

सञ्चालित कार्यक्रमहरूको समयबद्धता, नियमितता र लक्षित उपलब्धितर्फ उन्मुख भए/नभएको अवलोकन गरी कार्यक्रममा प्रभावकारिता ल्याउन सुधार गर्दै जाने ।

६. विद्यालय व्यवस्थापन तथा अनुगमन			
६.१ जिल्ला तहका कार्यक्रम			
६.१.१ जिल्लाबाट गरिने अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि सहयोग क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय १. प्रत्येक क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयले आ.व.को सुरुमा अनुगमन योजना बनाउने र एक प्रति शिक्षा विभाग, अनुगमन तथा निरीक्षण शाखामा पठाउने २. योजनाअनुसार अनुगमन सूचक बनाउने अनुगमन गरी त्यसको समष्टीगत प्रतिवेदन मासिक र वार्षिक रुपमा शिक्षा विभागमा पठाउने ३. जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरूको अनुगमन योजना र त्यसको कार्यान्वयन पक्षकोसमेत अनुगमन गर्ने । जिल्ला शिक्षा कार्यालय १. आर्थिक वर्षको सुरुमा नै जिल्लाका स्रोतकेन्द्र तथा विद्यालयहरू तथा बालविकास केन्द्रहरू लगायत जिल्ला शिक्षा कार्यालयसँग सम्बिन्धित कार्यक्रमहरूको अनुगमन गर्ने योजना बनाउने र सार्वजनिक गर्ने । कार्ययोजनाको एकएक प्रति क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र शिक्षा विभागको अनुगमन तथा निरीक्षण शाखामा पठाउने । २. अनुगमन सूचक बनाउने र कार्ययोजनामा उल्लेख भएअनुसारको अनुगमन कार्य गर्ने ३. अनुगमन पछि प्रत्येक अनुगमनकर्ताले तोकिएको ढाँचामा प्रतिवेदन दिने र त्यसको साराँशगत प्रतिवेदन क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र शिक्षा विभाग, अनुगमन तथा निरीक्षण शाखामा पठाउने ४. आर्थिक वर्षको अन्तमा जिल्लाको समष्टीगत अनुगमन र त्यसको प्रभाव झल्किने गरी बनाएको प्रतिवेदन शिक्षा विभाग, अनुगमन तथा निरीक्षण शाखामा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, अनुगमन तथा निरीक्षण शाखा, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	बार्षिक रुपमा	अनुगमन प्रतिवेदन निरीक्षण प्रतिवेदन

६.१.२ योजना तथा कार्यक्रम तयारी (ASIP,DEP,VEP,SIP) का लागि जिल्लामा यस शीर्षक अन्तर्गत प्राप्त भएको बजेटको परिधिभित्र रही देहायका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने । १. जिल्ला भित्रका सबै विद्यालयहरूलाई विद्यालय सुधार योजना अनिवार्य रुपमा तयार गर्न लगाउने । स्रोतकेन्द्र स्तरमा स्रोतकेन्द्र अन्तर्गतका विद्यालयहरूबाट तयार गरीएका विद्यालय सुधार योजनाका बारेमा विश्लेषण र अन्तरक्रिया गराउने । प्रत्येक स्रोतव्यक्तिबाट सो सम्बन्धी प्रतिवेदन अनिवार्य रुपले लिने । २. आफ्नो जिल्लाभित्र वा स्रोतव्यक्ति विनिहरूलाई आफ्नो आफ्नो क्षेत्रमा गाउँ शिक्षा योजना निर्माण सम्बन्धमा आवश्यक पहल गर्न लगाउने । माथि १ नं. मा भनिएजस्तै प्रक्रियाबाट विश्लेषण र अन्तरक्रिया गराइ सो प्रतिवेदनसमेत अनिवार्य रुपमा लिने । ३. जिल्ला शिक्षा योजना अद्यावधिक गर्ने कार्यमा शिक्षा विभागबाट प्राप्त ढाँचाबमोजिम कार्य गर्ने । जिल्ला शिक्षा योजना तयार भएपछि सोको एक प्रति क्षे.शि.नि. र शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा बजेट शाखामा पठाउने । जिल्ला शिक्षा योजनाको कार्यान्वयन र प्रगतिको अवस्था सम्बन्धमा विश्लेषणात्मक प्रतिवेदन तयार गर्ने र सो समेत क्षे.शि.नि. र शिक्षा विभाग कार्यक्रम तथा बजेट शाखामा पठाउने । ४. माथि नं. १ देखि ३ सम्मका कार्यहरू निरन्तर रुपमा गरी जिल्लामा भए गरेका कार्यहरू, प्रगतिको अवस्था चुनौती, समस्या, सम्भावना आदि तयार गर्ने । शिक्षा विभागबाट ASIP तयारी सम्बन्धमा प्राप्त भएको थप निर्देशनसमेत समावेश गरी आगामी आ.व.को ASIP/AWPB तयार गर्ने । सोको एक प्रति क्षे.शि.नि. र शिक्षा विभाग कार्यक्रम तथा बजेट शाखामा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा बजेट शाखा, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	दोस्रो चौमासिक	तयार भएका ASIP,DEP,VEP, SIP संख्या, अद्यावधिक भएका योजना संख्या, विश्लेषण भएका प्रतिवेदन संख्या/केन्द्र क्षेत्रमा पठाइएका प्रतिवेदन संख्या
६.१.३ शैक्षिक बुलेटिन तथा शैक्षिक समाचार प्रकाशनका लागि जिल्लाहरूलाई सहयोग : १. जिल्लास्तरमा सम्पादन मण्डल गठन गर्ने, २. स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम, कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया, शिक्षक नियुक्तिसम्बन्धी सूचना, छात्रवृत्ति वितरण प्रक्रिया, रकम, आधार, एवं समसामयिक शैक्षिक जानकारी, मासिक प्रगति विवरण, शिक्षणसिकाइलाई प्रभावकारी बनाउने टिप्सहरू आदि सङ्कलन गर्ने, ३. सम्पादन मण्डलबाट सामग्री सम्पादन गर्ने, ४. शिक्षा विभागवाट उपलब्ध गराईएको ढाँचामा कम्तीमा २ पेजको पत्रिका (बुलेटिन) छपाई वा फोटोकपी गरेर १५ -१५ दिनमा प्रकाशन गर्ने र मुख्य सरोकारबालाहरूलाई (स्रोतकेन्द्र, विद्यालयहरू र अन्य) वितरण गर्ने, ५. प्रत्येक प्रकाशनको कम्तिमा १/१ प्रति शिक्षा विभागलाई अविलम्व उपलब्ध गराउने ।	शिक्षा विभाग, अनुसन्धान तथा शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	प्रकाशित पत्रिकाको संख्या, समय र प्रति, वितरित संख्या

६.१.४ जिल्लामा इमेल , इन्टरनेट तथा Anti virus **व्यवस्थापनका लागि जि.शि.का.तथा क्षे.शि.नि.लाई सहयोग** १. इन्टरनेट सेवाका लागि इन्टरनेट सेवा प्रदायक (ISP) सँग सम्झौता गरी एक वर्षका लागि इन्टरनेट सेवा प्राप्त गर्ने, २. Wireless internet सुविधाका लागि CDMA Data Card (NTC, UTL तथा अन्य कम्पनिको) खरिद गरी वर्षभरि नै Internet चलाउने व्यवस्था मिलाउने । ३. Web-Page संचालन गर्ने सन्दर्भमा जिल्लाका शैक्षिक सूचनाहरू, जानकारीहरू तथा अन्य आवश्यक तथ्यांकहरू संकलन गर्ने । ४. शिक्षा विभागबाट प्राप्त username र Password को प्रयोग गरी जि.शि.का तथा क्षे.शि.नि. आफैले website मा राख्ने व्यवस्था मिलाउने । यी सबै कार्यहरू स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रहि क्रमशः सञ्चालन गर्दै जाने ।	शिक्षा विभाग, अनुसन्धान तथा शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन शाखा, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	प्रथम तथा दोस्रो चौमासिक	Internet/ FTP मार्फत जिल्ला शिक्षा कार्यालय, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय तथा शिक्षा विभागबीच Electronic Data transfer भएको पटक, जि.शि.का को web-page संचालन भएको ।
६.१.५ ICT **मा आधारित शिक्षाका लागि Pilot जिल्लाहरूलाई सहयोग :** १. Pilot गरिएको विद्यालयहरूको Catchment area का विद्यालय निरीक्षक र स्रोतव्यक्तिका लागि तालिम सञ्चालन गर्ने २. शिक्षा विभागबाट तयार गरिएको Pilot Monitoring Tool प्रयोग गरि नियमित रुपमा Piloting विद्यालयहरूको अनुगमन गरि अनुगमन प्रतिवेदन नियमीत रुपमा शिक्षा विभागमा पठाउनु पर्नेछ । ३. Piloting का क्रममा विद्यालयहरूमा आएका Equipment हरूको Maintainance गर्ने व्यवस्था मिलाउने ४. Piloting विद्यालयहरूका शिक्षकहरूको लागी Refresher Training संचालन गर्ने ।	शिक्षा विभाग, अनुसन्धान तथा शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन शाखा जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	Piloting विद्यालयहरूको संख्या, तालिम पाउने शिक्षक संख्या, सामग्री प्राप्त गर्ने विद्यालय, प्रतिवेदन तयारी संख्या र पटक
६.१.६ स्रोतब्यक्तिको सट्टामा रहने शिक्षक , इञ्जिनीयर ,सव इञ्जिनीयरहरूका लागि तलब १. स्रोतव्यक्ति, इन्जिनियर तथा सवइन्जिनियरहरूका लागि स्वीकृत नर्म्सबमोजिम तलब वितरण गर्ने, २. स्रोतव्यक्तिको तलबको हकमा स्थायी शिक्षकहरूमध्ये स्रोतव्यक्तिका रूपमा कार्यरत रहेका स्रोतव्यक्तिलाई ब.शी.नं. ६५-३-१५० बाटै तलबभत्ता खुवाउने र स्थायी शिक्षकहरूमध्ये स्रोतव्यक्तिका रूपमा कार्यरत रहेका शिक्षकको सट्टा करारमा रहने शिक्षक र अन्य शुद्ध स्रोतव्यक्ति (अस्थायी) को रुपमा कार्यरत रहेकाहरूलाई ६५-३/४-८१५ बाटै तलब खुवाउने व्यवस्था मिलाउने ।	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा वजेट शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	तलव र भत्ता प्राप्त गर्ने विनि, स्रोतव्यक्ति, इन्जिनियर तथा सव- इञ्जिनियर, स्रोत ब्यक्तिको सट्टामा कार्यरत शिक्षक संख्या

३. तर प्रा.वि. र नि.मा.वि. मा लियन राखी स्रोत व्यक्तिको रुपमा नियुक्ति भएकाहरूको सट्टामा रहेका शिक्षकहरूले जुन तहमा रहेको हो सोही तहको तलव भत्तामात्र पाउने । ४. माध्यमिक तहको शिक्षकबाट स्रोत व्यक्ति छनौट भएको अवस्थामा स्रोतव्यक्तिको सट्टामा रहने शिक्षकको माध्यमिक तह तृतीय श्रेणीको तलब भत्तामात्र निकासा दिने । अस्थायी स्रोतव्यक्तिको रूपमा कार्यरतहरूका लागि माध्यमिक तह तृतीय श्रेणी अस्थायी शिक्षकको न्यूनतम तलब भत्ता सुविधा बमोजिम हुने । ५. इन्जिनियरको तलव प्रति महिना रा.प.तृ. श्रेणीको शुरु तलव स्केल तथा सव-इन्जिनियरहरूको तलव रा.प.अनं. प्रथम श्रेणीको शुरु तलव स्केलका दरले निकासा दिने ६. कर्णाली अञ्चलमा दिवा खाजा कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यरत करारमा रहेका ना.सु., खरिदार र का.स. एक/एक जनालाई शुरु तलव स्केल बराबरको रकम दिने । तलवभत्ता दिँदा नियुक्ति भएका मितिबाट मात्र दिने			कर्णाली अञ्चलका दिवा खाजा कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यरत करारमा रहेका ना.सु., खरिदार र का.स. को संख्या तलवी भर्पाइ
६.१.७ विद्यालय निरीक्षक , स्रोतब्यक्ति , इञ्जिनीयर ,सव इञ्जिनीयरहरूका लागि भत्ता विद्यालय निरीक्षक तथा स्रोत व्यक्तिका लागि स्वीकृत नर्म्सबमोजिम तथा इन्जिनियर र सवइञ्जिनियरहरूका लागि मासिक स्वीकृत नमर्स अनुसार फिल्डभत्ता र मासिक भत्ता निकासा दिने । हाल विद्यालय निरीक्षकको हकमा यस किसिमको भत्ता नेपाल सरकारबाट निर्णय भएबमोजिम गर्ने र इन्जिनियर र सहइन्जिनियरका हकमा कार्यक्रममा भएको र स्वीकृत नर्म्स अनुसार गर्ने ।	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा वजेट शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	विनि, स्रोतव्यक्ति, इञ्जिनियर तथा सव- इञ्जिनियर, स्रोत ब्यक्तिको सट्टामा कार्यरत शिक्षक र को संख्या भर्पाइ
६.१.८ जिल्लाको प्रस्तावका आधारमा प्रवर्तनात्मक कियाकलापका लागि सहयोग, (क्षे.शि.नि.बाट जिल्लाहरूको स्तर निर्धारणका आधारमा दिइने प्रोत्साहन अनुदान सहयोग समेत) : जिल्ला शिक्षा योजनामा निर्धारण गरिएका क्रियाकलापहरूमध्ये जिल्ला स्वयंले कार्यान्वयन गर्न चाहेको कुनै एक क्रियाकलापको विस्तृत योजना तयार गरी यस विभागको वजेट तथा कार्यक्रम शाखाको सहमति लिई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउने । यस किसिमको सहमती दोस्रो चौमासिकभित्र लिइसक्नुपर्नेछ अन्यथा सहमती दिइनेछैन । सहमती पश्चात् जिल्लाले गरेका कार्यहरूको प्रगति र प्रतिवेदन अनिवार्य रुपमा शिक्षा विभाग कार्यक्रम तथा बजेट शाखामा पठाउनुपर्नेछ । प्रस्ताव तयार गर्दा नियमित कार्यक्रम तर्फ भएको कार्यक्रम भन्दा भिन्न किसिमको प्रस्ताव तयार गरीनुपर्छ । जस्तै : अनुसन्धान मूलक कार्यका लागि प्रस्ताव ।	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा वजेट शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय,	तेस्रो चौमासिक	स्वीकृत प्रस्ताव सञ्चालित कार्यक्रम वैठक संख्या खर्च विवरण प्रगति प्रतिवेदन

६.१.९ अगुवा स्रोत केन्द्रहरूका लागि व्यवस्थापन खर्च अगुवा स्रोतकन्द्रको व्यवस्थापनका लागि छुट्याइएको बजेटबाट देहाय अनुसार वार्षिकरुपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गर्नेः १. परिचरका लागि मासिक रु १,३००।- का दरले १२ महिना र चाडपर्व खर्च समेत गरी १३ महिनाको लागि जम्मा रु १६,९००।-, २. विद्युतका लागि मासिक रु १,०००।- का दरले वर्षभरीको लागि रु १२,०००।-, ३. टेलिफोन/इमेल, इन्टरनेटका लागि मासिक रु १,०००। का दरले वार्षिक रु १२,०००।- ४. मसलन्द/स्टेशनरीका लागि मासिक रु १२००।- का दरले वार्षिक रु १४,४००।- ५. मासिक बैठक, रोष्टर प्रशिक्षक बैठक सञ्चालनका लागि चियापान आदिका लागि वार्षिक रु २४,७००।- यस बजेटको प्रयोगबाट अगुवा स्रोतकेन्द्र नियमित रुपमा संचालन भएको सुनिश्चित जि.शि.का. ले गर्ने यसको प्रयोगमा अधिकतम जोड दिने ।	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा वजेट शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, स्रोतकेन्द्र व्यवस्थापन समिति र अगुवा स्रोतकेन्द्र	चौमासिक रुपमा	अनुदान प्राप्त गर्ने अगुवा स्रोत केन्द्र संख्या, परिचर संख्या, त्यहाँ भएका वैठक, कार्यक्रम संख्या, प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी संख्या ।
६.१.१० कार्यक्रम व्यवस्थापन खर्च १. जिल्ला शिक्षा अधिकारी, कार्यक्रम हेर्ने अधिकृत, विद्यालय निरीक्षक एवं स्रोतव्यक्तिहरू एवम् प्राविधिकहरूको वैठकबाट जिल्लाले गर्न चाहेको क्रियाकलापमा वजेट बाँडफाँड गरी उक्त वैठकबाट स्वीकृत गराई सोही वमोजिम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने । २. जिल्लास्तरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूलाई व्यवस्थित गर्न विभिन्न बैठकहरू सञ्चालन, स्टेशनरी /मसलन्द, आदिमा खर्च गर्न सकिने । ३. बैठकको चिया खर्चको लागि प्रति महिना रु १,०००।- का दरले वार्षिक रु १२,०००।- भन्दा बढी खर्च गर्न नपाइने । ४. कार्यक्रम सञ्चालन एवं व्यवस्थापन समेत गर्न, फोटोकपी, प्रतिवेदन तयारी एवं प्रकाशन आदिका लागि कम्तिमा प्रति महिना लगभग रु २,३३०।-का दरले वार्षिक रु २८,०००।- भन्दा बढी खर्च गर्न नपाइने ।	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा वजेट शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	वैठक संख्या, निर्णय पुस्तिका, प्रतिवेदन
६.२ स्रोतकेन्द्र **६.२.१ स्रोतकेन्द्रको सुदृढिकरण विद्यालय सुपरिवेक्षण सहित** **१. स्रोतकेन्द्रको कार्यक्रम** : १. जिल्ला शिक्षा कार्यालयले स्रोतकेन्दबाट आएको कार्यक्रम पारित भएपछि सोही आधारमा एकमुष्ठ रु ५० हजारका दरले प्रत्येक स्रोतकेन्द्रमा बजेट निकासा गर्ने । २. प्रत्येक स्रोतकेन्द्रले आ.व.को सुरुमा स्रोतकेन्द्रको व्यवस्थापन समितिको बैठक बोलाउने र स्रोतकेन्द्रको लागि आवश्यक पर्ने कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण गरी सम्बन्धित क्षेत्रको बिनिसमेतको सहभागितामा कार्यक्रम पारित गराउने । पारित कार्यक्रमलाई जिल्ला बैठकमा पेश गरी छलफल गर्ने र जिल्ला शिक्षा अधिकारीबाट स्वीकृत भएपछि कार्यान्वयन गर्ने । कार्यक्रम पेश गर्दा कार्ययोजनासमेत संलग्न गर्ने । स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र सोको प्रगति प्रतिवेदन समय समयमा जि.शि.अ. समक्ष पेश गर्ने, सबै स्रोतव्यक्तिको प्रतिवेदन विश्लेषण गरी जि.शि.का.ले अनिवार्य रुपमा प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, स्रोतकेन्द्र, विद्यालय निरीक्षक	चौमासिक रुपमा	कार्ययोजना तयार गर्ने स्रोतकेन्द्र, स्वीकृत प्राप्त गर्ने स्रोतकेन्द्र, प्रतिवेदन आदि ।

२. विद्यालय निरीक्षकको कार्यक्रम : प्रत्येक विद्यालय निरीक्षकले आफ्नो क्षेत्रको आवश्यकता पहिचान गरी कार्यक्रम बनाउन निम्नानुसार गर्ने । क. आफ्नो क्षेत्रभित्रको स्रोतकेन्द्रको स्रोतव्यक्ति र प्रधानाध्यापकसहितको बैठक बोलाउने । ख. आफूलाई प्राप्त बजेटका आधारमा सम्बन्धित क्षेत्रको आवश्यकता निर्धारण गर्ने र कार्यक्रम बनाउने । यस्ता आवश्यकता निर्धारण गर्दा शिक्षाको पहुँच विस्तार, गुणस्तरमा सुधार ल्याउने र व्यवस्थापनमा सुधार गर्ने खालका कार्यक्रम हुनुपर्ने छ । ग. बैठकबाट पारित कार्यक्रम र कार्ययोजना जिल्ला बैठकमा छलफलमा ल्याउने तथा शिक्षा अधिकारीबाट स्वीकृत भएपछि कार्यान्वयन गर्ने । १. निरीक्षण क्षेत्रका लागि स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न प्रस्ताब तथा कार्यक्रमको आधारमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट तोकिएको रकम (५० हजार) बाट सम्बन्धित विद्यालय निरीक्षकमार्फत कार्य सञ्चालन गर्ने । जिल्लामा प्रतिवेदन विश्लेषण, प्रकाशन गर्ने कार्यमा यस शीर्षकबाट बजेट आवश्यक पर्ने भएमा सम्बन्धित वैठकबाट नै निर्णय गराउनुपर्ने । २. स्रोतकेन्द्र तथा विद्यालय निरीक्षकले बनाएका कार्यक्रम र त्यसको कार्यान्वयन प्रतिवेदनको साराँशगत टिपोट शिक्षा विभाग, अनुगमन तथा निरीक्षण शाखामा अनिवार्य रुपमा पठाउने । ३. माथिका क्रियाकलापका अलावा वि.नि.हरुले आफ्नो क्षेत्रमा शैक्षिक सुधारका लागि अनुसन्धानात्मक क्रियाकलाप गर्न चाहेमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयको सहमती लिएर कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, स्रोतकेन्द्र, विद्यालय निरीक्षक	चौमासिक रुपमा	कार्ययोजना तयार गर्ने स्रोतकेन्द्र, स्वीकृत प्राप्त गर्ने स्रोतकेन्द्र, प्रतिवेदन आदि ।

६.३ विद्यालय			
६.३.१ समुदायमा व्यवस्थापन जिम्मा लिएका विद्यालयहरूलाई प्रोत्साहन अनुदान : १. अभिभावक भेलाको सहमति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयअनुसार सम्बन्धित विद्यालयले समुदायद्वारा व्यवस्थापन गर्ने गरी जिम्मेवारी लिन जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्ने, २. निवेदन प्राप्त भएपछि प्राथमिक तहको हकमा सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालय र निमावि तथा माविका हकमा क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयबाट अधिकार प्रत्यायोजन भएको भएमा सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालय र नभएमा क्षेशिनिले विद्यालयसँग सम्झौता गरी सम्झौताबमोजिम व्यवस्थापन जिम्मेवारी लिएका विद्यालयलाई सोही शीर्षकबाट प्रति तह रू. १ लाख प्रोत्साहन अनुदान निकासा दिने र रकम नपुगेको हकमा सम्झौताको प्रतिलिपि सहित शिक्षा विभाग विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (प्राथमिक) मा थप रकम माग गर्ने, रकम निकासापश्चात् विद्यालयहरूलाई अनुदान दिने । यस्ता विद्यालयहरूको समय समयमा अन्तरक्रिया गराउने अवस्था विश्लेषण गर्ने र सोको प्रतिवेदन शिक्षा विभाग वि.व्य. शाखा (प्रा.) मा पठाउने	शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (प्राथमिक), क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालय	चौमासिक रुपमा	समुदायद्वारा व्यवस्थापन जिम्मेवारी लिएका विद्यालय संख्या, यस सम्बन्धमा जिल्लाबाट भए गरेका प्रयासहरुको संख्या
६.३.२ लेखा परिक्षणका लागि विद्यालयलाई अनुदान : १. सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरूले शिक्षा ऐन, नियममा तोकिए अनुसार आर्थिक लेखा परीक्षण गराउने प्रयोजनका लागि विद्यालयहरूलाई प्रति विद्यालय रु. १ हजार का दरले अनुदान रकम निकासा दिने, जि.शि.का.ले विद्यालयमा लेखापरीक्षण अनिवार्य रुपले गर्ने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने । आर्थिक लेखा परीक्षणका साथ सामाजिक लेखा परीक्षणसमेत भए नभएको एकिन गरी सो गराउनेतर्फ आवश्यक पहल गर्ने । २. लेखा परीक्षण प्रतिवेदन विद्यालयहरूले सम्बन्धित जिशिकामा पेश गर्ने । यस किसिमको प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि सोको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र एक एक प्रति क्षे.शि.नि. र शिक्षा विभाग आर्थिक प्रशासन शाखामा पठाउने ।	शिक्षा विभाग, आर्थिक प्रशासन शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक संघ	तेस्रो चौमासिक	लेखा परीक्षण भएका विद्यालय संख्या लेखा परीक्षण प्रतिवेदन

कार्यक्रम ७ : प्रोत्साहन तथा सहयोग

यस कार्यक्रम अन्तरगत दलित विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति, माध्यमिक शिक्षा छात्रवृत्ति, ५०% छात्रा छात्रवृत्ति, सहीदका छोराछारीहरूका लागि छात्रवृत्ति, द्वन्द्व पिडित छात्रवृत्ति, कमलहरीका लागि छात्रवृत्ति र सीप विकास आदि कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् ।

सबै छात्रवृत्तिहरु २०६७ वैशाखमा भर्ना भएका विद्यार्थीहरुका लागि मात्र हो ।

उद्देश्यहरू:

७.१ आधारभुत शिक्षा			
७.१.१ कक्षा १-८ मा अध्ययनरत दलित विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति १) जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति अनिवार्य रुपमा गठन गर्ने, सो समितिले जिल्लामा प्राप्त कोटा र रकमसमेतलाई ध्यानमा राखी छात्रवृत्ति वितरण सम्बन्धी नीतिगत आधारहरू तय गर्ने । २) यसरी नीतिगत आधार तय गर्दा विद्यालयमा अध्ययनरत सम्पूर्ण दलित, छात्रछात्राहरूले छात्रवृत्ति पाउने व्यवस्था सुनिश्चित गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिने । छात्रवृत्ति वितरणका आधारहरू र रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयको सूचना पाटीमा अनिवार्यरूपले टाँस्ने र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिने । ३) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिको निर्देशन एवम् आधारहरूलाई ध्यानमा राखी शिक्षक, शिक्षक अभिभावक सङ्घ समेतको सहभागिता एवम् संलग्नतामा विद्यालयमा उपलब्ध अनुदान (छात्रवृत्ति) मध्येबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिले निश्चित आधारहरू विकास गरी छात्रवृत्ति पाउने बालबालिकाहरूको नामावली छनोट गर्ने । सो नामावली विद्यालयको सूचना पाटीमा अनिवार्यरूपमा टाँस्न लगाउने । ४) यो छात्रवृत्ति अन्य कुनै किसिमको छात्रवृत्ति नपाएका र छात्रवृत्ति वितरण गर्दाको समयमा विद्यालय खुलेको दिनको कम्तिमा ७० प्रतिसत हाजिर भएका छात्रछात्राहरूलाई मात्र दोहोरो नपर्ने गरी अभिभावकहरू तथा जि.शि.काको प्रतिनिधिको रोहवरमा प्रति विद्यार्थी वार्षिक देहायबमोजिमका दरले छात्रवृत्ति वितरण गर्ने गराउने व्यबस्था मिलाई सोको नामनामेसीसहितको विवरण जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा अद्यावधिक गरी राख्ने र सोको समष्टिगत विवरण शिक्षा विभागमा उपलब्ध गराउने ।	शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा, जिल्ला छात्रवृत्ती व्यवस्थापन समिति जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	दोस्रो चौमासिक	छात्रवृत्ती पाउने छात्रा र दलित छात्र छात्राको संख्या, निर्णय पुस्तिका, निकासा विवरण र भर्पाइ

<table><tr><td></td><td>हिमाली क्षेत्र</td><td>पहाडी क्षेत्र</td><td>तराई क्षेत्र र नगरपालिका</td></tr><tr><td>स्टेशनरी मात्र पाउने विद्यार्थी</td><td>रू. २००/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. १७५/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. १५०/- प्रति विद्यार्थी</td></tr><tr><td>पोशाक मात्र पाउने विद्यार्थी</td><td>रू. ४००/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ३५०/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ३००/- प्रति विद्यार्थी</td></tr><tr><td>स्टेशनरी तथा पोशाक दुवै</td><td>रू. ६००/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ५२५/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ४५०/- प्रति विद्यार्थी</td></tr></table> **७.१.२ कक्षा १-८ मा अध्ययनरत ५०% छात्रा छात्रवृत्ति (कर्णाली अञ्चलको हकमा भने कक्षा १-१० मा अध्ययनरत छात्राहरूलाईसमेत)** १) जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने, सो समितिले जिल्लामा प्राप्त कोटा र रकमसमेतलाई ध्यानमा राखी छात्रवृत्ति वितरण सम्बन्धी नीति आधारहरू तय गर्ने । २) यसरी नीति तय गर्दा विद्यालयमा अध्ययनरत दलित, छात्राहरू, गरिब, असहाय, विपन्न आदिलाई पहिलो तहका प्राथमिकतामा राख्ने र यथासम्भव ५० प्रतिशत छात्राहरू र अति विपन्न असहाय द्वन्द्व पीडित आदि बालबालिकाले छात्रवृत्ति पाउने व्यवस्था सुनिश्चित गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिने । छात्रवृत्ति वितरणका आधारहरू र रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयको सूचना पाटीमा अनिवार्यरूपले टाँस्ने, र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिने । ३) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिको निर्देशन एवम् आधारहरूलाई ध्यानमा राखी शिक्षक, शिक्षक अभिभावक सङ्घ समेतको सहभागिता एवम् संलग्नतामा छात्रवृत्ति पाउने बालबालिकाहरूको नामावली छनोट गर्ने । सो नामावली विद्यालयको सूचना पाटीमा अनिवार्यरूपमा टाँस्न लगाउने । ४) विद्यालयमा उपलब्ध अनुदान (छात्रवृत्ति) मध्येबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिले निश्चित आधारहरू विकास गरी देहायबमोजिमको रकम पाउने विद्यार्थीको नामावली तयार गरी निर्णय गर्ने र सो विद्यालयको सूचना पाटीमा टाँस्न लगाउने ।	शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा,जिल्ला छात्रवृत्ती व्यवस्थापन समिति, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	दोस्रो चौमासिक	छात्रवृत्ति पाउने छात्रा र दलित छात्र छात्राकोसंख्या निर्णय पुस्तिका निकासा विवरण र भर्पाइ

सबै छात्रवृत्तिहरु २०६७ वैशाखमा भर्ना भएका विद्यार्थीहरुका लागि मात्र हो ।

<table>
<tr>
<td>
<table>
<tr><th></th><th>हिमाली क्षेत्र</th><th>पहाडी क्षेत्र</th><th>तराई क्षेत्र र नगरपालिका</th></tr>
<tr><td>स्टेशनरी मात्र पाउने विद्यार्थी</td><td>रू. २००/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. १७५/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. १५०/- प्रति विद्यार्थी</td></tr>
<tr><td>पोशाक मात्र पाउने विद्यार्थी</td><td>रू. ४००/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ३५०/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ३००/- प्रति विद्यार्थी</td></tr>
<tr><td>स्टेशनरी तथा पोशाक दुवै</td><td>रू. ६००/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ५२५/- प्रति विद्यार्थी</td><td>रू. ४५०/- प्रति विद्यार्थी</td></tr>
</table>
विद्यालय व्यवस्थापन समितिले विद्यार्थीको अभिभावकको विपन्नताको स्तरअनुसार माथि दिइएका ३ ओटा मध्ये कुनै एकओटा (स्टेशनरी मात्र वा पोशाक मात्र पाउने) वा स्टेशनरी र पोशाक दुवै पाउने विद्यार्थीको छनोट गर्ने, अभिभावकहरूको रोहवरमा छात्रवृत्ति वितरण गरी सोको विवरण जिल्ला शिक्षा कार्यालय मा उपलब्ध गराउने ।
५. कर्णाली अञ्चलको हकमा ५०% छात्रा छात्रवृत्तिको रकमबाट सम्पूर्ण छात्राहरुलाई अन्य छात्रवृत्तिमा दोहोरो नपर्ने गरी छात्राहरुलाई प्रति छात्रा मासिक रु. १५०।- का दरले १० महिनाको रु.१०००।- र आधारभूत तह (कक्षा ६ देखि ८) र मा.वि. (कक्षा ९-१०) तह लाई प्रति महिना १५०।- का दरले १० महिनाको रु. १५००।- अन्य छात्रवृत्तिसँग दोहोरो नपर्नेगरी वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
कुनैपनि छात्रवृत्ति वितरण गर्दा दोहोरो नपर्नेगरी वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
</td>
<td>शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा, जिल्ला छात्रवृत्ती व्यवस्थापन समिति
जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति</td>
<td>प्रथम चौमासिक</td>
<td>छात्रवृत्ति पाउने छात्राको संख्या</td>
</tr>
<tr>
<td>७.२ माध्यमिक शिक्षा
७.२.१ सहीदका छोराछारीहरूका लागि छात्रवृत्ति
१. शिक्षा विभागबाट सहिदका छोराछोरीका लागि आ.व. २०६५/०६६ मा छात्रवृत्ति प्राप्त गरेको विवरणका आधारमा पूर्व प्रा.वि. र आधारभूत तह कक्षा १-५ कक्षा.को हकमा रु १,०००।- का दरले १२ महिनाको रु १२,०००।-, आधारभूत तह कक्षा ६ -८ र मा.वि.को हकमा रु. १५००।- का दरले १२ महिनाको १८,०००।- र उच्च मा.वि.तथा सोभन्दा माथि सबै तहको हकमा रु २०००।- का दरले १२ महिनाको रु २४,०००।- का दरले निकासा दिने ।
२. जिल्ला शिक्षा कार्यालयले विभागबाट उपलब्ध विद्यार्थीहरूको विवरण को आधारमा अध्ययनरत विद्यार्थीबाट निवेदन प्रमाणहरू लिई व्यक्ति यकिन गरी भुक्तानी दिने ।
३. यसरी पेस हुन आएका निवेदनमध्ये गत आ.व मा भुक्तानी लिएकाको हकमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा निकासा भएको रकमबाट भुक्तानी दिने र अन्यको हकमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयले विवरणसहित शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखामा माग गरी पठाउने ।</td>
<td>शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा, जिल्ला छात्रवृत्ती व्यवस्थापन समिति
जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति</td>
<td>पहिलो र दोस्रो चौमासिक</td>
<td>छात्रवृत्ति पाउने सहिदको छोराछोरीको संख्या</td>
</tr>
</table>

सबै छात्रवृत्तिहरु २०६७ वैशाखमा भर्ना भएका विद्यार्थीहरुका लागि मात्र हो ।

७.२.२ कमलहरीका लागि क्षमता विकास र छात्रवृत्ति यस सम्बन्धी निर्देशन पछि पठाइनेछ ।	" "	" "	" "
७.३ द्वन्द्वपिडित छात्रवृत्ति द्वन्द्वपीडितहरूका लागि आर्थिक सहायता एवं राहत सम्बन्धी मापदण्ड, २०६४ अनुसार गर्ने गराउने । उक्त निर्देशन यसै पुस्तिकाको अनुसूचीमा दिइएको छ । **सबै छात्रवृत्तिहरु २०६७ वैशाखमा भर्ना भएका विद्यार्थीहरुका लागि मात्र हो ।**	शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा, जिल्ला छात्रवृत्ती व्यवस्थापन समिति जिल्ला शिक्षा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति	पहिलो र दोस्रो चौमासिक	छात्रवृत्ति पाउने द्वन्द्वपिडित वालवालिकाको संख्या

कार्यक्रम ८ : विद्यालयहरूलाई PCF का आधारमा Non Salary अनुदान सहयोग

उद्देश्यहरू:

१. यस कम्पोनेन्टअर्न्तगत सञ्चालित कार्यक्रमहरूको उद्देश्य विद्यालयहरू व्यवस्थापन तथा संचालनमा सुधार गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, र

२. बालबालिकाहरूका सिकाइ गुणात्मक रूपले सुधार ल्याउनु रहेका छन् ।

कार्यक्रम नं., क्रियाकलापहरू र कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
८. विद्यालयलाई PCF का आधारमा Non Salary Recurrent Cost अनुदान सहयोग यस किसिमको अनुदान देहायबमोजिम व्यवस्था गरिएको छ ।			
८.१ प्राथमिक तह	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा बजेट शाखा, जि.शि.का., विद्यालय	चौमासिक रुपमा	विद्यार्थी संख्या, विद्यलायमा प्राप्त निकासा, खर्चको प्रतिवेदन
८.२ नि.मा.वि. तह	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा बजेट शाखा, जि.शि.का., विद्यालय	चौमासिक रुपमा	विद्यार्थी संख्या, विद्यलायमा प्राप्त निकासा, खर्चको प्रतिवेदन
८.३ मा.वि. तह (विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमबाट)	शिक्षा विभाग, कार्यक्रम तथा बजेट शाखा, जि.शि.का., विद्यालय	चौमासिक रुपमा	विद्यार्थी संख्या, विद्यलायमा प्राप्त निकासा, खर्चको प्रतिवेदन

८.१ प्राथमिक तह

प्रा.वि. तह	हिमाल	पहाड	तराई
विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमबाट	प्रति विद्यार्थी रु. २१५	प्रति विद्यार्थी रु. २१५	प्रति विद्यार्थी रु. २३५
सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रमबाट	प्रति विद्यार्थी रु. १९०	प्रति विद्यार्थी रु. १८०	प्रति विद्यार्थी रु. १५०
जम्मा	प्रति विद्यार्थी रु. ४५०	प्रति विद्यार्थी रु. ३९५	प्रति विद्यार्थी रु. ३८५

८.२ नि.मा.वि. तह

नि.मा.वि. तह	हिमाल	पहाड	तराई
विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमबाट	प्रति विद्यार्थी रु. २९२	प्रति विद्यार्थी रु. ३०५	प्रति विद्यार्थी रु. २९५
माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रमबाट	प्रति विद्यार्थी रु. ३७८	प्रति विद्यार्थी रु. २८५	प्रति विद्यार्थी रु. २५५
जम्मा	प्रति विद्यार्थी रु. ६७०	प्रति विद्यार्थी रु. ५९५	प्रति विद्यार्थी रु. ५५०

८.३ मा.वि. तह (विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमबाट)

मा.वि. तह	हिमाल	पहाड	तराई
लक्षित समूहका लागि	प्रति विद्यार्थी रु. ११९५	प्रति विद्यार्थी रु. १०६५	प्रति विद्यार्थी रु. ९३५
अन्य	प्रति विद्यार्थी रु. २८०	प्रति विद्यार्थी रु. २४५	प्रति विद्यार्थी रु. २२०

PCF Non Salary Grant तोकिएको चौमासिकमा विद्यालयको खातामा निकासा गर्ने र यस सम्बन्धी खर्च गर्ने प्रक्रिया पछि पठाइनेछ ।

कार्यक्रम ९ : **PCF Salary** अनुदान सहयोग

उद्देश्यहरू:

१. यस कार्यक्रम अर्न्तगत प्राप्त हुने अनुदान र सोको प्रयोग सम्बन्धी यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण र निर्देशिका पछि पठाइने भएकोले सोबमोजिम कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुहुन ।

पुँजिगत खर्च (६५-४-८१५)

कार्यक्रम १ : विद्यालय भौतिक सुधार – यस कार्यक्रमअन्तर्गत नयाँ कक्षाकोठा निर्माण, विद्यालय पुनस्थापना, विद्यालय बाहिरी वातावरणको विकास अन्तर्गत विद्यालयमा खानेपानीको व्यवस्था, छात्रा तथा छात्रको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय निर्माण, जि.शि.का. भवन निर्माण, क्षे.शि.नि. र जिल्लामा फर्निचर व्यवस्था आदिजस्ता कार्यक्रम रहेका छन् ।

उद्देश्यः

विद्यालयमा आधारभूत भौतिक सुविधाको सुनिश्चिता हुने वातावरण सृजना गरी विद्यालयमा विद्यार्थीको पहुँच विस्तार, गुणस्तर अभिबृद्धि र समग्र व्यवस्थापन पक्षमा सुधार ल्याउन सहयोग पुऱ्याउने ।

क्रियाकलापको नं. र नाम	कार्यान्वनयन गर्ने निकाय	समयावधि	सूचक
२.३ भौतिक सुविधा विस्तार कार्यक्रम			
२.३.१ नयाँ कक्षाकोठा निर्माणः (प्रति कक्षा कोठा २ लाख ७५ हजार) **विद्यालयहरूको प्राथमिकताक्रम निर्धारण :** शैक्षिक सूचकाङ्कको आधारमा अनुसूची १(क) अनुसार छनोटको आधारहरू अपनाई निम्नानुसार विद्यालयहरूको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्ने : १. हुरीबतास, आगलागी, बाढीपहिरो, भूकम्प तथा अन्य कारणबाट क्षति हुन पुगेका र नयाँ निर्माण नगरी नहुने विद्यालयहरू । २. स्रोतकेन्द्रको आफ्नै भवन नभएका र विद्यालयको कोठा स्रोतकेन्द्रले प्रयोग गर्दा कक्षाकोठा अभावका कारण अध्यापनमा बाधा पुगेका विद्यालयहरू । ३. समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरीएका विद्यालयहरू (समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरीएका विद्यालयहरूको लागि नयाँकक्षाकोठा निर्माणको छुट्टै कार्यक्रम प्रोत्साहनस्वरुप राखिएको भएतापनि नियमिततर्फको नयाँकक्षाकोठा	शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र विद्यालय	दोस्रो र तेस्रो चौमासिक	स्वीकृत कार्यक्रम तथा निर्माण सम्पन्न भएको नयाँ कक्षाकोठा सङ्ख्या

निर्माणलगायतको कार्यमा समेत उक्त विद्यालयहरूलाई समावेश गर्नुपर्ने छ) । ४. हिमाली आवसिय छात्रावास सञ्चालन हुने ७ ओटा जिल्लाहरू (ताप्लेजुङ्ग, संखुवासभा, सोलुखुम्बु, रसुवा, गोरखा, जुम्ला, दार्चुला) ले छनोट भएका विद्यालयहरूलाई २ ओटा ब्लक छात्रावास बनाउने विद्यालयहरूलाई उपलब्ध गराउने । ५. जिल्लास्थित विद्यालयहरूमध्ये विशेष कक्षा संचालन भएका विद्यालयहरू । ६. बाँकी विद्यालयहरूलाई शैक्षिक सूचकाङ्कको आधारमा तपसिलबमोजिम प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरी माथिका विद्यालयहरूको सूचीको अन्तमा जोड्ने । **भौतिक आवश्यकताको आधारमा विद्यालयहरूको छनोट** : भौतिक सर्वेक्षणले आवश्यकता पहिचान भएका विद्यालयहरू प्राथमिकताक्रम अनुसार वि.भौ.सु. योजनामा प्रस्ताव भएका कार्यहरू सञ्चालनका लागि छनोट गर्ने, जि.शि.का.ले विद्यालय भौतिक सुधारमा समावेश हुने विद्यालयहरूको प्राथमिकताक्रम मंसिर मसान्तभित्र निर्धारण गरी सम्झौता गरिसक्नुपर्नेछ । **कार्यक्रम निर्धारण** : छनोट भएका विद्यालयहरूमा Whole School Approach को अवधारणाअनुसार आवश्यक कुनै पनि भौतिक सुविधा नछुटने गरी कार्यक्रम निर्धारण गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट स्वीकृत गर्ने, **लागत अनुमान तयार** : स्वीकृत कार्यक्रमअनुसार प्रत्येक कार्यक्रमको छुट्टाछुट्टै विस्तृत परिमाण तथा लागत अनुमान तयार गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालयले स्वीकृत गर्ने । लागत अनुमान तयार गर्दा जिल्लाको स्वीकृत दररेट तथा स्वीकृत सरकारी नर्मस्को प्रयोग गर्नु पर्नेछ । यसरी लागत अनुमान तयार गर्दा कार्यक्रमको तर्फबाट वेहोरिने खर्च र विद्यालयको तर्फबाट वेहोर्नु पर्ने श्रमदान वापतको खर्च तथा गर्नुपर्ने कार्यहरू समेत खुलेको हुनुपर्नेछ । **विद्यालयसँग सम्झौता गर्ने** : विस्तृत लागत अनुमानअनुसारका कार्यहरू जनसहभागिता जुटाई सञ्चालन गर्न सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालय र वि.व्य.स. बीच एकैपटक सम्झौता गर्नु पर्नेछ। सम्झौता भएका विद्यालयहरू र तिनीहरूमा सञ्चालन हुने कार्यक्रम सहितको नामावली र सो कार्यक्रम हेर्न तोकिएको प्राविधिकको नामावली शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखामा पठाउनुपर्नेछ । **विद्यालयहरूलाई रकम निकासा दिने** : सम्झौता भएका विद्यालयहरूलाई निर्माण कार्य सुरू गरेको प्राविधिक प्रतिवेदनको आधारमा कार्यक्रमको तर्फबाट उपलब्ध गराइने रकम चौमासिक विभाजन अनुसार विद्यालयको खातामा पठाउने । यदि कार्यक्रम र बजेट जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा ढिलो प्राप्त भई आ.व.को अन्त्य तिर विद्यालय छनोट गर्नु पर्ने स्थीति आएमा सम्पूर्ण अनुदान रकम एकै पटक विद्यालयको खातामा पठाउनु पर्नेछ । तर कुनै विद्यालयले संझौता भएको रकम हिनामिना गरेमा वि.व्य.स., प्र.अ. र संलग्न			

अन्य पदाधिकारीलाई प्रचलित नियम कानुनअनुसार कारबाही हुनेछ । छनोट भएको विद्यालयले सम्झौता भएको मितिले १५ दिनभित्र पनि कार्य सुरू नगरेमा त्यस्ता विद्यालयसँग भएको संझौता रद्द गरी सो कार्यक्रम प्राथमिकतामा रहेका अन्य विद्यालयलाई उपलब्ध गराउन सकिनेछ । **कार्यप्रगतिको आधारमा खर्च गर्ने** : विद्यालयको खातामा जम्मा गरिएको रकम विद्यालयले कार्य प्रगतिको आधारमा मात्र खर्च गर्न पाउनेछ । कार्यप्रगतिको आधारमा नापी किताबअनुसार (जनश्रमदान वापतको रकम कट्टा गरी) जिल्ला शिक्षा कार्यालय/Area Officer ले प्राविधिकहरूको सिफारिसमा ४ किस्ताभन्दा बढी नहुने गरी किस्तावन्दी रूपमा रकम निकाल्न विद्यालयलाई अनुमति दिनेछ । जिल्ला शिक्षा कार्यालय/Area Officer को अनुमति विना रकम खर्च गर्ने विद्यालयका प्र.अ./वि.व्य.स.लाई नियमानुसार कारबाही गरिनेछ । **कागजात तयार गर्ने** : जिल्ला शिक्षा कार्यालयले विद्यालयमा भए गरेका निर्माण कार्यको कागजातहरू (भौतिक सर्बेक्षण फारम, लागत अनुमान, सम्झौता, मुल्याङ्कन प्रतिवेदन, MB, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन) २/२ प्रति प्राविधिकबाट तयार गर्न लगाई एक प्रति जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा र अर्को एक प्रति विद्यालयमा राख्न लगाउनु पर्नेछ । सो को लेखापरिक्षण मौजुदा कानुन बमोजिम विद्यालयले आफ्नै श्रोतबाट गराउनु पर्ने भएकाले उक्त कागजातहरू को सक्कलै प्रति विद्यालयमा सुरक्षितसाथ राख्न लगाउनुपर्नेछ । **निर्माण कार्यको रेखदेख** : विद्यालयमा सञ्चालन हुने सम्पूर्ण निर्माण कार्यको प्राविधिक रेखदेख गर्ने कार्य जिल्ला शिक्षा कार्यालय ले तोकेको कार्यरत इन्जिनियर/सव-इन्जिनियरहरूको हुनेछ । जिल्ला शिक्षा कार्यालयले प्राबिधिक तोक्दा त्यस्तो काम हेर्ने गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालय मा नै प्राबिधिक कार्यरत भए निजहरूबाट, सेभ द चिल्ड्रेन नर्वे वा सेभ द चिल्ड्रेन युएस वा प्लान नेपाल वा सेभ द चिल्ड्रेन जापान वा रूम टु रिड वा अन्य कुनै गैरसरकारी संस्थाले कार्यक्रम सञ्चालन गरेका जिल्लाहरू भए सोही संस्थाबाट र कुनै पनि नभएमा जि.वि.स./जिल्ला प्राबिधिक कार्यालयमा समन्वय गरी प्राबिधिक तोक्नु पर्नेछ । कारणवस जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा प्राविधिकहरू कार्यरत नभएमा जिल्ला स्थित इन्जिनियरिङ्ग प्राविधिक सेवा उपलब्ध हुन सक्ने कुनै पनि सरकारी कार्यालयहरूबाट प्राविधिक सेवा लिन सकिनेछ । असक्तहरूलेसमेत प्रयोग गर्न सक्नेगरी Ramp राखी Wheel Chair जानसक्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।			
२.३.२ **समुदायद्वारा व्यवस्थापन हुने विद्यालयहरूमा नयाँ कक्षाकोठा निर्माण** (**प्रति कक्षाकोठा रु २ लाख ७५ हजार**) **विद्यालय छनोट** समुदायद्वारा व्यवस्थापन हुने विद्यालयहरूका वीचमा मात्र सर्वेक्षण गरी माथि **२.३.१ नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत नयाँ कक्षाकोठा निर्माण**कै प्रकृया अनुसार विद्यालय छनोट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । यसमा अन्य सामुदायिक तथा समाहित कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालयहरू समावेश नगर्ने ।	• शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखा • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• दोस्रो र तेश्रो चौमासिक	• निर्माण सम्पन्न भएको नयाँ कक्षाकोठा सङ्ख्या

बाँकी अन्य प्रकृयाहरू माथि **२.३.१ नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत नयाँ कक्षाकोठा निर्माणकै प्रकृया अनुसार गर्ने।**	• समुदाय		
२.३.३ लागत साझेदारीका आधारमा कक्षाकोठा निर्माण **(कम्तिमा ४ कक्षाकोठा, प्रति विद्यालय रु ८ लाख २५ हजार)** मिति २०६६ श्रावण १ (मंसिर मसान्तभित्र प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरी सम्झौता गरिसक्नुपर्ने) गतेको गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार लागत सहभागीतामा विद्यालय भवन निर्माणका लागि प्रस्ताव पेश गर्ने विद्यालयहरूमध्ये छनोट भएका विद्यालयहरूमा मात्र निर्माण हुने नयाँ कक्षाकोठा सहितको विद्यालय भवन • विद्यालयबाट प्राप्त प्रस्ताव सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालयले इन्जिनियरिङ्ग प्राविधिकको सहयोगमा आवश्यकता अनुसार स्थलगत सर्वेक्षण गरी मुल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ। उक्त मूल्याङ्कनको आधारमा प्रस्तावक विद्यालयहरूको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्ने • त्यस्तो प्राथमिकताक्रमको सूची अभिलेखको लागि शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखामा पठाउने • जिल्ला शिक्षा कार्यालयले प्राप्त स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम र बजेटको परिधि भित्र रही प्राथमिकताक्रमानुसार छनोटमा परेका विद्यालयहरूसंग अनुसूचि- १ (ग) बमोजिमको नक्सा, कागजात तथा स्वीकृति लिई नियमानुसार सम्झौता गर्ने • यदि विद्यालयले शिक्षा विभागद्वारा उपलब्ध गराईएको मध्ये कुनै डिजाईन अनुसार भवन निर्माण गर्ने भए कुनै किसिमको नक्सा वा शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग (डिभिजन कार्यालय) को स्वीकृति पेश गर्नु पर्ने छैन। छनोट भएका विद्यालयहरूले प्रस्ताव बमोजिम कम्तीमा ४ ओटा नयाँ कक्षाकोठा निर्माण गर्नुपर्नेछ। निर्माण गर्नका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयको तर्फबाट किस्ता अनुसार प्रति कोटा जम्मा ८ लाख २५ हजार अनुदान उपलब्ध गराइनेछ भने आफूले छनोट गरेको डिजाईन बमोजिमको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने बाँकी रकम सम्बन्धित विद्यालयले आफ्नै स्रोतबाट जुटाउनुपर्नेछ। १. विद्यालयहरूलाई रकम निकासा तपसील बमोजिम हुने : सम्झौता भएपछि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले पहिलो किस्ताबापत रु. ४ लाख २५ हजार रकम विद्यालयको खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ। पहिलो किस्ता अन्तर्गतको कार्य प्रगति अनुसार प्राविधिक प्रतिवेदन लिई दोस्रो किस्ताबापत रु.४ लाख विद्यालयको खातामा जम्मा गर्नुपर्नेछ। २. बाँकी अन्य प्रकृयाहरू माथि २.३.१ नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत नयाँ कक्षाकोठा निर्माणकै प्रकृया अनुसार	• शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखा • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति • समुदाय	• दोस्रो र तेश्रो चौमासिक	• निर्माण सम्पन्न भएको नयाँ कक्षाकोठा सङ्ख्या

गर्ने नोटः प्रस्ताव छानविन, निर्माण सुपरभिजन आदि अनुसूची १ (ग) अनुकूल हुने गरी गर्नु पर्ने ।			
<u>२.३.२ कक्षाकोठा /विद्यालय पुनःस्थापना : (प्रति विद्यालय रु १ लाख)</u> १. विद्यालय छनोटः नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, २. कार्यक्रम निर्धारण : नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, ३. लागत अनुमान तयार : नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, ४. विद्यालयसँग सम्झौता गर्ने : नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, ५. विद्यालयहरूलाई रकम निकासा दिने : नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, ६. कार्यप्रगतिको आधारमा खर्च गर्ने : नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, ७. कागजात तयार गर्नेः नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, ८. निर्माण कार्यको रेखदेख : नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, ९. संझौता अनुसार कार्य गर्नु पर्ने : नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ २.३.१ अनुसार हुने, १०. पुरानो भवनको गारो, झ्याल ढोका, कक्षाकोठाको उचाइ आदि पुनः स्थापना गर्नु पर्ने भएमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय को नयाँ कक्षाकोठाको नाप नक्साअनुसार भवनको बनावटमा सुधार ल्याइ पुनःस्थापन कार्य सञ्चालन गर्ने, ११. ज्यादै जिर्ण अवस्थामा रहेको भवनको पुनःर्स्थापना गर्नुपर्दा कार्यक्रमको लगानी मात्र खेर जाने भएकोले त्यस्ता भवनको पुनःर्स्थापना कार्य नगर्ने र आवश्यक भए सो लाई भत्काई नयाँ निर्माण गर्नेतर्फ पहल गर्ने । १२. यस कार्यक्रम अन्तर्गत भवनको संरचनागत भागहरू (Structural Components)जस्तै गारो (Wall), पिलर (Pillar/Column), स्लाव, वीम, ट्रस आदिलाई थप बलियो बनाई भवन प्रयोग गर्न सकिने आवश्यकता भए विद्यालयले यस्तो काम समेत गराउन सक्नेछ । यस्तो कार्यलाई Retrofitting भनिन्छ । यस सम्बन्धी विशेषज्ञता शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको नजिकको डिभिजन कार्यालय, भूकम्प प्रविधि राष्ट्रिय समाज नेपाल (NSET-Nepal) काठमाण्डौसंग रहेको छ । ती संस्थाले प्रकाशित गरेका निर्माण/सुधार सम्बन्धी निर्देशिकाबाट पनि यस सम्बन्धी जानकारी प्राप्त गर्न सकिन्छ । शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखा बाट जुनसुकै वेलामा यस बारे जानकारी लिई Retrofitting सम्बन्धी योजना तथा कार्य गर्न सकिने छ । १३. कक्षाकोठा पुनः स्थापना गर्दा अपाङ्ग तथा असक्तहरूले समेत प्रयोग गर्न सक्ने गरी RAMP राखी Wheel Chair जान सक्ने व्यवस्था मिलाई निर्माण गर्ने ।	शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र विद्यालय	दोस्रो र तेश्रो चौमासिक	पुनःस्थापना भएको विद्यालय सङ्ख्या

१४. कुनै विद्यालयको मर्मत तथा पुनः स्थापनाको लागि रु १ लाख भन्दा कम लागत लाग्ने भएमा जि.शि.का. ले त्यसरी नै कार्यक्रम उपलब्ध गराउन सक्ने छ र बाँकी रकम अर्को विद्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने छ। प्रत्येक अवस्थामा विद्यालयले कूल लागतको कम्तीमा २५% श्रमदान जुटाउनु पर्नेछ।			
२.३.३ क्षे.शि.नि. र जि.शि.का. हरूको लागि फर्निचर : प्राप्त बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसारको फर्निचर प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको प्रकृया अनुसार खरिद गर्ने।	क्षे.शि.नि. र जि.शि.का.	पहिलो र दोश्रो चौमासिक	फर्निचर उपलब्ध भएका क्षे.शि.नि. र जि.शि.का. को संख्या
२.३.४ विद्यालयहरूको बाहिरी वातावरण सुधार : १. विद्यालय छनोट : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, २. कार्यक्रम निर्धारण : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, ३. लागत अनुमान तयार : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, ४. विद्यालयसँग सम्झौता गर्ने : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, ५. विद्यालयहरूलाई रकम निकाशा दिने : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, ६. कार्यप्रगतीको आधारमा खर्च गर्ने : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, ७. कागजात तयार गर्ने : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, ८. निर्माण कार्यको रेखदेख : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, ९. संझौताअनुसार कार्य गर्नुपर्ने : बुँदा नं. २.३.१ को नयाँ कक्षाकोठा निर्माणमा झैँ हुने, १०. शौचालय निर्माण गर्दा छात्रा र छात्र को लागि छुट्टा-छुट्टै र एक अर्काबाट सकेसम्म टाढा रहने गरी निर्माण गर्ने, ११. शौचालय निर्माण गर्दा अपाङ्ग तथा असक्तहरूले समेत प्रयोग गर्न सक्ने गरी RAMP राखी Wheel Chair जान सक्ने व्यवस्था मिलाउने, १२. विद्यालयमा पिउन तथा सरसफाइको लागि प्रसस्त पानीको व्यवस्था हुनुपर्ने, १३. ट्युववेल गाड्दा /जडान गर्दा सेप्टिक ट्याङ्क तथा सोकपिटबाट कम्तीमा पनि १५ मिटर टाढा गाड्नुपर्ने, १४. विद्यालय हाता सुरक्षित राख्नका लागि घेरावार निर्माण तथा विद्यालयको हाता सुधार गर्ने कार्य विद्यालय आफैले आफ्नै स्रोतबाट गर्नुपर्ने। १५. शौचालय निर्माण गर्दा छात्र छात्रालाई छुट्टाछुट्टै निर्माण गर्नुपर्नेछ वा प्रवेशद्धार विपरित दिशाबाट राख्नुपर्नेछ।	शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखा, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र विद्यालय	दोस्रो र तेश्रो चौमासिक	छुट्टाछुट्टै शौचालय तथा पिउने पानी भएका विद्यालय सङ्ख्या

२.३.५ जि.शि.का. भवन निर्माण : १. शिक्षा विभागबाट उपलब्ध वा जि.शि.का. आफैले परामर्शदाताबाट तयार गराएको डिजाइन/ड्इङ्ग बमोजिम भवन निर्माण गर्न स्वीकृत सरकारी नर्मस् तथा जिल्लाको स्वीकृत दररेटअनुसार लागत अनुमान तयार गरी प्रचलित सरकारी खरिद प्रक्रियाअनुसार टेण्डर डकुमेण्ट तयार गर्ने र सोको एकप्रति अभिलेखका लागि शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखामा पठाउने, २. टेण्डरको सूचना प्रकाशित गर्ने, ३. टेण्डर मूल्याङ्कन भएपछि ठेक्का संझौता गर्ने, ४. टेण्डर डकुमेन्ट, टेण्डर खोलेको माइन्यूट, टेण्डर मुल्याङ्कन प्रतिवेदन र ठेक्का संझौताको एकप्रति अभिलेखको लागि शिक्षा विभाग भौतिक सेवा शाखामा पठाउने, ५. प्राविधिकको सुपरिवेक्षणमा निर्माण कार्य सञ्चालन गर्ने, ६. नियमानुसार ठेकेदारको बील भुक्तानी गर्ने, ७. Variation सम्बन्धी वा थप भुक्तानीको लागि शिक्षा विभागलाई अग्रिम जानकारी दिने, ८. कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन २ प्रति तयार गर्ने र सोको एकप्रति जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा राख्ने र एकप्रति अभिलेखका लागि शिक्षा विभाग भौतिक सेवा शाखामा पठाउने । असक्तहरूले समेत प्रयोग गर्न सक्ने गरी RAMP राखी Wheel Chair जान सक्ने व्यवस्था मिलाई निर्माण गर्ने ।	शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय	पहिलो, दोश्रो र तेस्रो चौमासिक	निर्माण सम्पन्न भएको जि.शि.का. सङ्ख्या

विद्यालयको भौतिक अवस्थामा सुधार गरी विद्यार्थीहरूको सिकाइ उपलब्धिमा सुधार ल्याउने ।

पुनश्चः

(१) सबै जिल्लाहरूले शिक्षा विभागसँग सहयोग लिनु पर्दा सम्बन्धित शाखामा सम्पर्क गर्नुपर्नेछ ।
(२) खर्च गर्ने आधार आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी नियमावली र स्वीकृत नर्मस्अनुसार हुनेछ ।
(३) कार्यक्रम कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने काम तोकिएको जिम्मेवार निकायको हुनेछ ।
(४) कार्यक्रमको प्रगति प्रतिवेदन समयमा नपठाई अर्को निकासा प्राप्त हुन नसकेमा सोको जिम्मेवारी तोकिएको जिम्मेवार व्यक्ति हुनेछ ।
(५) विद्यालयहरूले विद्यालय भौतिक सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्दा अनुसूची १(ङ) मा उल्लेख भएको प्रकृया पुऱ्याई गर्नुपर्नेछ ।

सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम आ.व. २०६६/०६७

कार्यक्रम १ : शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि

विद्यलय क्षेत्र सुधार अन्तर्गत देहायका कार्यक्रमहरु सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम आ.व. २०६६/०६७ ब.शी.नं. ६५-३-८०४ को शीर्षकबाट पनि गरिने व्यवस्था अनुरुप उक्त कार्यक्रमहरु आर्थिक बर्ष २०६६/६७ को भाद्र महिना भित्र विद्यालयहरुका खातामा निकाशा गरिसक्नु पर्ने छ। यी कार्यक्रमहरु विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम भित्र रहेका कियाकलापहरु भएका हुनाले यसबाट समेत विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमका उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न सहयोग पुग्ने निश्चित प्राय छ।यसमा दिइएका कार्यक्रमहरुलाइ विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमका मूल Component हरुसंग समायोजन हुन गरी तयार गरिएको छ।

प्रस्तुत कार्यक्रमका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

- यस अर्न्तगत सञ्चालित कार्यक्रमहरूको उद्देश्य संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, र
- बालबालिकाहरूका सिकाइ गुणात्मक रूपले सुधार ल्याउनु रहेका छन्।

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
१.१.१.		**शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि**				
१.१.२		**विद्यालयहरुलाई अनुदान सहयोग :** समुदायद्वारा विद्यालय व्यवस्थापन जिम्मा लिएका विद्यालयलाई Performance Grants)	गत वर्ष अगुवा विद्यालयका रुपमा छनौट भई सो अन्तरगतका क्षमता अभिवृद्धि कार्यमा सहभागी विद्यालयहरुको छनौट गरी सो विद्यालयहरुलाई रु. ४०,०००/- निकासा दिई कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने। निकासा तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धमा शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (प्राथमिक) बाट जारी भएको परिपत्र वमोजिम हुने।	शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (प्राथमिक)/ कार्यक्रम तथा वजेट शाखा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालय र अगुवा विद्यालय	निरन्तर	अनुदान प्राप्त गर्ने विद्यालय संख्या
१.२		**विद्यालयहरुलाइ PCF का आधारमा Non Salary अनुदान सहयोग :** प्रा.वि. तहमा निःशुल्क पाठ्यपुस्तकको व्यवस्था र निःशुल्क शिक्षा प्रयोजनका लागि Non Salary	जिल्लामा अध्ययनरत सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थी संख्याको आधारमा हाल प्रति विद्यार्थीका लागि यस कार्यक्रमबाट हिमाल, पहाड र तराइका प्रति विद्यार्थी क्रमशः रु १९०।-, १८०।- र १५०।- का दरले हुन आउने एकमुष्ठ रकम विद्यालयको खातामा निकाशा दिने र बाँकी रकम क्रमशः रु. २१५।-, २१५।- र २३५ विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमबाट मिलान हुने यसको खर्च गर्ने प्रणालीका बारेमा शिक्षा विभागबाट निर्देशन भएबमोजिम हुनेगरी हाल यस शिर्षकको रकम खर्च नहुने			

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
		अनुदान सहयोग	व्यवस्था सुनिश्चत गर्ने । नोट : यो कार्यक्रम माथि विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको कार्यक्रम नं. ८ को तालिका मध्ये प्राथमिक तहमा पनि समावेश गरिएको छ । त्यहाँबाट भनिए अनुसार निकासा दिएता पनि बजेट शीर्षक छुट्टा छुट्टै भएकाले निकासा र प्रतिवेदन छुट्टा छुट्टै रुपमा मिलाउनुपर्नेछ ।			

माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम आ.व. २०६६/०६७

कार्यक्रम १ : विद्यालय शिक्षामा पहुँचको सुनिशिचतता

विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका कार्यक्रमहरु माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम ब.शी.नं. ६५-३-८३० को शीर्षकबाट पनि गरिने व्यवस्था अनुरुप उक्त कार्यक्रमहरुमा विनियोजन भएको रकम स्वीकृत नर्म्स तथा आधारबमोजिम आर्थिक बर्ष २०६६/६७ को भाद्र मसान्त भित्र विद्यालयहरुको खातामा निकासा गरिसक्नु पर्ने छ। यी कार्यक्रमहरु विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम भित्र रहेका क्रियाकलापहरु भएका हुनाले यसबाट समेत विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमका उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न सहयोग पुग्ने निश्चित प्राय छ।

प्रस्तुत कार्यक्रमका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

- गरिब र सुविधाविहीन समुदायका बालबालिका र विशेषरूपमा छात्राहरूका लागि माध्यमिक शिक्षाको पहुँच उपलब्ध गराउने,
- पिछडिएका तथा अपाङ्ग बालबालिकाहरूको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने।
- विद्यालयमा व्यवस्थापन अनुदान उपलब्ध गराई विद्यालय व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने।

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
१.१ लक्षित छात्रवृत्ति (कक्षा ६-१०)						
१.१.१.		हिमाली छात्रावासमा कक्षा ६-१० मा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति : प्रति विद्यार्थी मासिक रु. १,८००। का दरले १० महिनाका लागि (मुस्ताङ, हुम्ला र जुम्लामा गत आ.व.मा सञ्चालन रहेका छात्रावासको निरन्तरता)	**जिल्लास्तरमा रहेको छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिले छात्रवृत्ति वितरणका लागि योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने, जसअन्तर्गत :** **जिल्ला शिक्षा कार्यालयले :** • गत वर्ष छात्रवृत्ति पाएकाहरूलाई निरन्तरता दिइने भएकोले सो विचार गरेर मात्र नयाँ विद्यार्थी छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गर्ने, • छात्रवृतिको रकम, छनौटका आधार तथा वितरणसम्बन्धी जिल्ला एवम् विद्यालयस्तरमा प्रचारप्रसार गर्ने, • छात्रवृत्तिका लागि केन्द्रबाट उपलब्ध गराइएको कोटाको आधारमा सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूबाट शै.स.को सुरूमै (विद्यार्थी भर्ना भए पश्चात्) छात्रवृत्ति पाउने नयाँ विद्यार्थीहरूको छनोट गर्ने र भाद्र मसान्तभित्र विद्यालयको खातामा अनिवार्य रुपमा निकासा दिने , • निर्धारित कोटाअनुसारको रकम छात्राबास रहेको विद्यालय खातामा निकासा दिने, • प्रति विद्यार्थी प्रति महिना रू.१,८००।– का दरले छात्रवृत्ति वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने,	• शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा • जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• उक्त रकम विद्यालयको खातामाा २०६६ भाद्र मसान्त भित्र निकाशा दिने व्यवस्था मिलाउने।	• छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या। • छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको नियमितता।

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
			• निर्धारित छात्रवृत्ति कोटाअनुसार वितरण गरे नगरेको अनुगमन गर्ने • वितरित छात्रवृत्तिको विवरण विद्यालयबाट सङ्कलन गरी सोको एकमुष्ट प्रतिवेदन सम्बन्धित क्षे.शि.नि र शिक्षा विभागको लैगिक समविकास शाखामा पठाउने ।			
१.१.२		फिडर छात्रावासमा कक्षा ६-१० मा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्तिः प्रति विद्यार्थी मासिक रु. १,५००/- दरले १० महिनाका लागि । गत आ.व. मा सञ्चालन भएका छात्रावासकाहरुको निरन्तरता ।	**जिल्लास्तरमा रहेको छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिले छात्रवृत्ति वितरणका लागि योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने, जसअन्तर्गत :** **जिल्ला शिक्षा कार्यालयको भूमिका :** • गत वर्ष छात्रवृत्ति पाएकाहरूलाई निरन्तरता दिइने भएकोले सो विचार गरेर मात्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गर्ने, • छात्रवृतिको रकम, छनौटका आधार तथा वितरणसम्बन्धी व्यवस्थाका बारेमा जिल्ला एवम् विद्यालयस्तरमा प्रचारप्रसार गर्ने, • छात्रवृत्तिका लागि केन्द्रबाट उपलब्ध गराइएको कोटाको आधारमा सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूबाट शै.स.को सुरूमै (विद्यार्थी भर्ना भए पश्चात्) छात्रवृत्ति पाउने नयाँ छात्राहरूको छनोट गर्ने र छात्रवृत्तिको रकम अनिवार्य रुपमा भाद्र मसान्तभित्र सम्बन्धित विद्यालयको खातामा निकासा दिने, • निर्धारित कोटाअनुसारको रकम छात्राबास रहेको विद्यालय खातामा निकासा दिने, • प्रति विद्यार्थी प्रति महिना रू.१५००।– का दरले छात्रवृत्ति वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने,, • निर्धारित कोटाअनुसार छात्रवृत्ति वितरण गरे नगरेको अनुगमन गर्ने • वितरित छात्रवृत्तिको विवरण सम्बन्धित विद्यालयबाट सङ्कलन गरी सोको एकमुष्ट प्रतिवेदन सम्बन्धित क्षे.शि.नि र शिक्षा विभागको लैगिक समविकासमा पठाउने ।	• शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा • जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• रकम विद्यालयको खातामा २०६६ भाद्र मसान्त भित्र निकाशा दिने व्यवस्था मिलाउने ।	• छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या • छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको नियमितता । •
१.१.३		नमूना विद्यालयका विद्यार्थी (कक्षा ६-१०) का लागि छात्रवृत्ति (चालु आ.व.मा शुरु भएको नयाँ कार्यक्रम सुनसरी, सर्लाही, कास्की, काठमाडौं, चितवन, बाँके, कैलाली)	१. शैक्षिक शत्र २०६७ का लागि श्री वुढानिलकण्ठ आ.मा.विद्यालयले छात्रवृत्तिका लागि देशका विभिन्न भागबाट विद्यार्थी छनौट गर्ने क्रममा वैकल्पीक सूचीको योग्यताक्रममा रहेका यथासक्य सवै जिल्लाका विद्यार्थीहरुलाई आफ्नो विकास क्षेत्रमा रहेको त्यस प्रकृतिका विद्यालयहरुमा छात्रवृत्तिमा अध्ययन गर्ने सुविधा प्रदान गर्ने । २. संस्थागत प्रकृतिका सार्वजनिक विद्यालयबाट छात्रवृत्तिमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुलाई वर्षमा एक मुष्ट १० महिनाको लागि रु. १८,०००।- (अठार हजार) छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइने छ र ती विद्यार्थीहरुलाई अध्यापन गराए वापत प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु. १०,०००।- (दश हजार) प्रशासनिक खर्च विद्यालयलाई उपलब्ध गराउने, व्यवस्था भए अनुसार चालु आ.व.मा तोकिएका	• शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा • जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• रकम विद्यालयको खातामा २०६६ भाद्र मसान्त भित्र निकाशा दिने व्यवस्था मिलाउने ।	• छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या • छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको नियमितता । •

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
			विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्याको आधारमा छात्रवृत्ति वापत प्रति विद्यार्थी रु ५४००।- (वैशाख, जेष्ठ र आषाढको एकमुष्ठ प्रति महिना रु १८००।- का दरले निकासा दिने । यो छात्रवृत्ति २०६७ वैशाखबाट अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुको लागि मात्र हो । ३. यस किसिमको छात्रवृत्तिमा विद्यार्थी भर्ना गर्न चाहने विद्यालयहरुले संस्थागत विद्यालय साझेदारी तथा सहयोग निर्देशिका २०६६ मा व्यवस्था भए अनुसारको विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्नु पर्ने छ । (उक्त निर्देशिका यसैसाथ संलग्न छ) निर्धारित कोटाअनुसार छात्रवृत्ति वितरण गरे नगरेको अनुगमन गर्ने । ५. वितरित छात्रवृत्तिको विवरण सम्बन्धित विद्यालयबाट सङ्कलन गरी सोको एकमुष्ट प्रतिवेदन सम्बन्धित क्षे.शि.नि र शिक्षा विभागको लैंगिक समविकासमा पठाउने ।			
१.१.४		हिमाली आवासीय छात्रवासका विद्यार्थी (कक्षा ६-१०) का लागि छात्रवृत्ति (ताप्लेजुङ्ग, संखुवासभा, सोलुखुम्बु, रसुवा, गोरखा, जुम्ला, दार्चुला)	**जिल्लास्तरमा रहेको छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिले छात्रवृत्ति वितरणका लागि योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने, जसअन्तर्गत :** **जिल्ला शिक्षा कार्यालयले :** हिमाली आवासिय छात्रावासमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुका लागि बार्षिक रु १८,०००।- (१० महिनाको) एकमुष्ठ छात्रवृत्ति वापतको रकम उपलब्ध गराइने भए अनुसार तोकिएका विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्याको आधारमा छात्रवृत्ति वापत प्रति विद्यार्थी रु ५४००।- (वैशाख, जेष्ठ र आषाढको एकमुष्ठ प्रति महिना रु १८००।- का दरले निकासा दिने । यो छात्रवृत्ति २०६७ वैशाखबाट अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुको लागि मात्र हो । • यो कार्यक्रम चालु आ.व. बाट नयाँ शुरु गरिएकोले चालु आ.व.का मा त्यस्तो विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुलाई आगामी शैक्षिक सत्र २०६७ को वैशाखदेखि असारसम्म प्रति महिना रु ५,४००।- दरले ३ महिनाको लागि छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने । • निर्धारित कोटाअनुसार छात्रवृत्ति वितरण गरे नगरेको अनुगमन गर्ने • वितरित छात्रवृत्तिको विवरण सम्बन्धित विद्यालयबाट सङ्कलन गरी सोको एकमुष्ट प्रतिवेदन सम्बन्धित क्षे.शि.नि र शिक्षा विभागको लैंगिक समविकासमा पठाउने ।	• शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• भाद्र मसान्तमा निकासा दिने (१० महिना छात्रावासको सञ्चालनको लागि)	• छात्रावास संख्या • खर्च रकम • प्रतिवेदन • विद्यार्थी संख्या

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
१.२		छात्रावासका लागि व्यवस्थापन खर्च				
१.२.१		हिमाली छात्रावास व्यवस्थापन खर्च (गत आर्थिक बर्षमा सञ्चालन भएका छात्रावासको निरन्तरता)	• छात्रावास सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले एकमुष्ठरुपमा देहायका आधारमा विद्यालयमा निकासा दिने र विद्यालयले निम्नानुसार स्वीकृत नर्मसका आधारमा खर्च गर्ने । o हिमाली तथा पहाडी जिल्लामा प्रति महिना वार्डेनका लागि रु १,१५०।-, भान्सेका लागि रु १,५००।- र पालेका लागि रु १३००।- का दरले १३ महिनाको रकम, o तराईका जिल्लामा प्रति महिना वार्डेनका लागि रु ९५०।-, भान्सेका लागि रु १३००।- र पालेका लागि रु १,१००।- का दरले १३ महिनाको रकम, o कोचिङ् कक्षा सञ्चालन गर्न (अंग्रेजी, गणित, विज्ञान) प्रति विषय रु १,०००। का दरले ६ महिनाको लागि रु १८०००।-, o अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न एकमुष्ठ रुपमा रु ५,०००।- o छात्रावास सामग्री (भाडाकुँडा, सिरक, डस्ना आदि) खरिद गर्न एकमुष्ठ रुपमा रु २०,०००।-, o धारा पानी, विजुली वत्ती र प्राथमिक उपचार खर्चका लागि एकमुष्ठ रुपमा रु १०,०००।- o पुस्तकालय सञ्चालन (सम्बन्धित विद्यालयमा) रु १०,०००।-	• शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• भाद्र मसान्तमा निकासा दिने (१० महिना छात्रावासको सञ्चालनको लागि)	• छात्रावास संख्या • खर्च रकम • प्रतिवेदन • विद्यार्थी संख्या
१.२.२		फिडर छात्रावास व्यवस्थापन खर्च (गत आर्थिक बर्षमा सञ्चालन भएका छात्रावासको निरन्तरता)	• छात्रावास सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले एकमुष्ठरुपमा देहायका आधारमा विद्यालयमा निकासा दिने र विद्यालयले निम्नानुसार स्वीकृत नर्मसका आधारमा खर्च गर्ने । o हिमाली तथा पहाडी जिल्लामा प्रति महिना वार्डेनका लागि रु १,१५०।-, भान्सेका लागि रु १,५००।- र पालेका लागि रु १३००।- का दरले १३ महिनाको रकम, o तराईका जिल्लामा प्रति महिना वार्डेनका लागि रु ९५०।-, भान्सेका लागि रु १३००।- र पालेका लागि रु १,१००।- का दरले १३ महिनाको रकम, o कोचिङ् कक्षा सञ्चालन गर्न (अंग्रेजी, गणित, विज्ञान) प्रति विषय रु १,०००। का दरले ६ महिनाको लागि रु १८०००।-, o अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न एकमुष्ठ रुपमा रु ५,०००।- o छात्रावास सामग्री (भाडाकुँडा, सिरक, डस्ना आदि) खरिद गर्न एकमुष्ठ रुपमा रु २०,०००।-, o धारा पानी, विजुली वत्ती र प्राथमिक उपचार खर्चका लागि एकमुष्ठ रुपमा रु १०,०००।- o पुस्तकालय सञ्चालन (सम्बन्धित विद्यालयमा) रु १०,०००।-	• शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• भाद्र मसान्तमा निकासा दिने (१० महिना छात्रावासको सञ्चालनको लागि)	• छात्रावास संख्या • खर्च रकम • प्रतिवेदन • विद्यार्थी संख्या
१.२.३		नमूना विद्यालय व्यवस्थापन खर्च (चालु आर्थिक बर्षमा नयाँ	• यो कार्यक्रम शैक्षिक वर्ष २०६७ बाट शुरु हुने भएकोले छनौट भएका विद्यालयहरुको खातामा निकासा दिने ।	• शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन माध्यमिक	• (१० महिना छात्रावासको सञ्चालनको	•

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
		थप भएको कार्यक्रम)	निकासा दिँदा ● ३ महिनाका लागि प्रशासनिक खर्च वापत प्रति विद्यार्थी रु. १,०००।- का दरले २५ जना विद्यार्थीका लागि रु. २५,०००।- । ● बाँकी रकम नमूना विद्यालयका लागि छात्रावास व्यवस्थापन अन्तर्गत फनिर्चर, भाडाकुँडा, सिरक डस्ना पर्दा, टि.भि., सोलारसेट, रेडियो, पत्रपत्रिका आदिका लागि एकमुष्ठ रु. १,६४,०००।-	● जिल्ला शिक्षा कार्यालय	लागि)	
१.२.४		हिमाली आवासिय छात्रावास व्यवस्थापन खर्च (चालु आ.व.मा शुरु भएको नयाँ कार्यक्रम)	● यो कार्यक्रम शैक्षिक वर्ष २०६७ बाट शुरु हुने भएकोले छनौट भएका विद्यालयहरुको खातामा निकासा दिने । निकासा दिँदा ● शैक्षिक सत्र २०६७ वैशाख देखि असार सम्मको हुने ३ महिनाका लागि व्यवस्थापन खर्च वापत प्रति आवासिय विद्यालय रु. १,८९,०००।- का दरले निकासा दिने । ● उक्त रकमबाट हिमाली आवासिय विद्यालयका लागि छात्रावास व्यवस्थापन अन्तर्गत फनिर्चर, भाडाकुँडा, सिरक डस्ना पर्दा, टि.भि., सोलारसेट, रेडियो, पत्रपत्रिका, आया, भान्से, पाले आदिका लागि खर्च गर्ने ।	● शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा ● जिल्ला शिक्षा कार्यालय ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति	● भाद्र मसान्तसम्मम ा विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	● छात्रावास संख्या ● खर्च रकम ● प्रतिवेदन ● विद्यार्थी संख्या
२		माध्यमिक शिक्षा छात्रवृत्ति (गत आर्थिक बर्षको निरन्तरता) **कुनैपनि छात्रवृत्ति दोहोरो नपर्ने गरी वितरण गर्नुपर्ने ।**	**जिल्लास्तरमा रहेको छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिले यो छात्रवृत्ति वितरणका लागि योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने,** जसअन्तर्गतः ● यो छात्रवृत्ति आ. व. २०६३ मा कक्षा ६ - १० मा भर्नाभई अध्ययनरत छात्रछात्राहरूलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने र कुनै कक्षामा एकपटक छात्रवृत्ति पाइसकेको विद्यार्थीलाई कक्षा १० सम्म यो छात्रवृत्ति निरन्तररूपमा दिनुपर्ने तर छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउँदा विद्यालयमा ८०% हाजिरी र कक्षा उत्तीर्ण नहुने विद्यार्थीलाई निरन्तरता नदिने, छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीमध्ये **दुई तिहाई छात्राहरू** अनिवार्यरूपमा हुनुपर्ने । कोटा रिक्त भएमा नयाँ विद्यार्थीहरू छनोट गर्दा कक्षा ६ मा छनोट गर्ने । यो छात्रवृत्तिको रकम वार्षिक रू १७००/- हुनेछ ।	● शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा ● जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति ● जिल्ला शिक्षा कार्यालय ● स्रोतकेन्द्र ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति	भाद्र मसान्तसम्ममा विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	● छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या ● विद्यार्थीको भर्ना दरमा देखिएको वृद्धि ● प्रचार प्रसार साधन र पटक
२		दलित छात्रवृत्ति (कक्षा ९-१०)	**जिल्लास्तरमा रहेको छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिले यो छात्रवृत्ति वितरणका लागि योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने,** जसअन्तर्गतः ● यो छात्रवृत्ति आ. व. २०६५ मा कक्षा ९-१० मा भर्नाभई अध्ययनरत दलित छात्रछात्राहरूलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने र कुनै कक्षामा एकपटक छात्रवृत्ति पाइसकेको विद्यार्थीलाई कक्षा १० सम्म यो छात्रवृत्ति निरन्तररूपमा दिनुपर्ने तर छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउँने । कोटा रिक्त भएमा नयाँ विद्यार्थीहरू छनोट गर्दा कक्षा ९ मा छनोट गर्ने । यो छात्रवृत्तिको रकम वार्षिक रू ५००/- हुनेछ	● शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा ● जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति	भाद्र मसान्तसम्ममा विद्यालयको खातामा	● छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या ● विद्यार्थीको भर्ना दरमा देखिएको

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
			र छात्रवृत्ति वितरणको आधार निम्नानुसार हुनेछ ।	● जिल्ला शिक्षा कार्यालय ● स्रोतकेन्द्र ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति	निकासा दिने ।	वृद्धि ● प्रचार प्रसार साधन र पटक
४		अपाङ्ग विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति (९ -१०) **कुनैपनि छात्रवृत्ति दोहोरो नपर्ने गरी वितरण गर्नपर्ने ।**	● कक्षा १-८ का लागि जुन आधार तोकिएको छ सोहि आधारमा नै यसको पनि वितरण गर्ने । तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने, ● जिल्ला छात्रवृति वितरण समितिको बैठकबाट कोटा निर्धारण गर्ने, ● सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रममा झैं श्रेणीगतरूपमा छात्रवृति पाउने विद्यार्थीको छनोट गर्ने, ● अध्ययन गरिरहेको विद्यालयमा रकम निकासा र वितरणको व्यवस्था गर्ने, ● अन्य कार्य विशेष शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने आधारहरूसम्बन्धी पुस्तिकाका आधारमा गर्ने । क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय तथा शिक्षा विभागमा रिर्पोटिङ्ग गर्ने ।	● शिक्षा विभाग, समाहित शिक्षा शाखा ● जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति ● जिल्ला शिक्षा कार्यालय ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति	भाद्र मसान्तसम्ममा विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	● छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने अपाङ्ग विद्यार्थी संख्या ● निकासा रकम
५		**लोपोन्मुख तथा अति सीमान्कृत छात्रवृत्ति (सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत लोपोन्मुख तथा अति सीमान्कृत जनजातिका विद्यार्थीहरू तथा विपन्न परिवारका विद्यार्थीहरू बादिका सन्ततिहरू, हलिया, चरूवा तथा मुक्त कमैयाका सन्ततिहरूलाई प्रति वर्ष रू १,७००/- का दरले छात्रवृत्ति**	● यो छात्रवृत्ति कक्षा ६-१० मा भर्ना भई अध्ययनरत, बादी, मुसहर, चेपाङ्ग, राउटे, डोम, दुसाद, वनकरिया, कुसुन्डा, हायु, किसान, कुसवाडिया, लेप्चा, मेचे, राजी, सुरेल, बराम्, बोटे, दनुवार, धानुक, झाँगड, लोहमी, माझी, सतार (सन्थाल), सियार, थामी, थुडाम परिवारका विद्यार्थीहरु अनिवार्य रुपमा समेटिने गरी देहाय वमोजिमको नर्मस अनुसार वितरण गर्ने र सो को विवरण जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा उपलब्ध गराउने	● शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा ● जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति ● जिल्ला शिक्षा कार्यालय ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति	भाद्र मसान्तसम्ममा विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	● विद्यार्थी संख्या ● निकासा रकम ● प्रतिवेदन
१.		सीमान्त गरिबीका रेखामुनि रहेका सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि	● यो छात्रवृत्ति **गत विगत वर्षदेखि सप्तरी, सिरहा, चितवन र सुर्खेत जिल्लामा प्रतिजिल्ला ८० जनाका दरले वितरण** हुँदै आएको छात्रवृत्ति (प्रति विद्यार्थी प्रति वर्ष रु. ५,०००/-) को निरन्तरता गरिएको छ ।	● शिक्षा विभाग, लैङ्गिक समविकास शाखा	भाद्र मसान्तसम्ममा विद्यालयको	● विद्यार्थी संख्या ● निकासा रकम ● प्रतिवेदन

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
		छात्रवृत्ति -चेपाङ्ग, राउटे, मुसहर र वादीलगायत सिमान्त जनजातिहरुसमेत प्रति वर्ष रू. १७००/- दरले)	• कक्षा ६ देखि कक्षा १० सम्म अध्ययनरत लोपोन्मुख जनजातिका बालबालिकाहरूलाई शिक्षाको मूल प्रवाहमा समाहित गर्ने र निःशुल्क शिक्षा दिलाउने उद्दश्यले यो छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिएको हो, • यो छात्रवृत्ति सीमान्त समूहका चेपाङ, बादी, मुसहर, राउटे लगायत सिमान्त जनजातिका अन्य छात्रवृत्ति वा अध्ययन सुविधा नपाएका विद्यार्थीहरूलाई मात्र वितरण गर्ने, • उक्त जातिहरूको बसोवास भएका जिल्लाहरूका साथै शिक्षा विभागबाट तोकिएवमोजिम हुनेछ, • गत आ.व. कक्षा ७ देखि १० सम्ममा पाइरहेका विद्यार्थीहरुका लागि प्रति विद्यार्थी रु ५,०००।- र अन्य छनोट भएका लक्षित समूहका लागि प्रति बर्ष रु १७००।- का दरले छात्रवृत्ति वितरण गर्ने । • गत वर्ष वितरित छात्रवृत्तिको नाम नामेसी सहितको विवरण शिक्षा विभागमा पठाउने र शिक्षा विभागबाट तोकिएअनुसारका अन्य विद्यार्थीहरूको विवरण पठाउने । • उक्त रकम विद्यालयको खातामा २०६६ भाद्र मसान्त भित्र निकाशा दिने र सो रकमबाट देहाय बमाजिम हुने व्यवस्था मिलाउने **पुनश्चः जिल्लास्तरमा रहेको छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समितिले छात्रवृत्ति वितरणका लागि योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।जसअन्तर्गत :**	• जिल्ला छात्रवृत्ति व्यवस्थापन समिति • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	खातामा निकासा दिने ।	
६		प्रोत्साहन तथा अनुदान				
६.१		माध्यमिक शिक्षा				
६.१.१		विद्यालयमा Internet connectivity का लागि सहयोग अनुदान	• यो कार्यक्रम Matching Grant मा आधारित हुनेछ । यसको लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले रु ४० हजार उपलब्ध गराउने र सम्बन्धित विद्यालयले रु ३३ हजार Match गरी जम्मा रु ७३ हजारबाट प्रति विद्यालय २ थान कम्प्युटर र १ थान प्रिन्टरको व्यवस्था गर्ने । • स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमको परिधिभित्र रही जिल्ला शिक्षा कार्यालयले जिल्लाभित्र प्राप्त लक्ष्यको आधारमा सामुदायिक निमावि तथा माविहरुबाट देहायको आधारमा विद्यालय छनौट गर्ने । o भौतिक पूर्वाधार (कम्प्युटर ल्याबको लागि छुट्टै कोठा व्यवस्थापन गर्न सक्ने) र सुरक्षाको राम्रो प्रावधान भएको । o जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट प्राप्त अनुदान बाहेक आफ्नै स्रोतबाट रु ३३ हजार व्यवस्था गर्न सक्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गरेको निर्णय प्रतिलिपि । o विद्यालयले कम्प्युटर शिक्षा प्रवेश गराउन शिक्षकको व्यवस्था गर्न सक्ने भनी विद्यालय	• जिल्ला शिक्षा कार्यालय • स्रोतकेन्द्र • विद्यालय व्यवस्थापन समिति	• उक्त रकम विद्यालयको खातामा २०६६ भाद्र मसान्त भित्र निकाशा दिने व्यवस्था मिलाउने	• कम्प्युटर, प्रिन्टरको संख्या • निर्णय पुस्तिका • वैठक संख्या

क्र.स.	कार्यक्रम नं.	आयोजनाका प्रमुख कार्यहरू	कार्यान्वयन विधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	अनुगमन सूचक
			व्यवस्थापन समितिले निर्णयको प्रतिलिपि । o कम्प्युटरको प्रयोगबाट विद्यालयले के उपलब्धि हासिल गर्न खोजेको हो सो बारेमा औचित्यपूर्ण आधारहरु । o उल्लेखित पूर्वाधारहरु भएको भनी स्रोतव्यक्तिको सिफारिस । o माथिका आधारहरु पूरा गरेका विद्यालयहरुको मात्र स्तर निर्धारणबाट प्राप्त अंकको प्राथमिकता क्रमको आधारमा विद्यालय छनौट गर्ने । o जिल्ला शिक्षा कार्यालयले विद्यालय छनोट गर्दा यथासम्भव भौगोलिक क्षेत्रगत आधारमा विद्यालयहरुको छनोट गर्ने ।			
६.१.२		जोडकोषको आधारमा कम्प्युटर र लाइब्रेरी व्यवस्थाका लागि विद्यालय सहयोग अनुदान	• आ.व.२०६४/६५ को च.नं. १६३, मिति २०६४/११/१२ को परिपत्रानुसार गर्ने • विद्यालय स्तरीकरण Criteria का आधारमा विद्यालय छनौट जिल्ला शिक्षा कार्यालयले गर्ने • विद्यालयको खातामा Matching Fund दिने	• शिक्षा विभाग, अनुसन्धान तथा शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन शाखा / कार्यक्रम तथा वजेट शाखा • जिल्ला शिक्षा कार्यालय • विद्यालय	• उक्त रकम विद्यालयको खातामा २०६६ भाद्र मसान्त भित्र निकाशा दिने व्यवस्था मिलाउने	•
७		**विद्यालयहरुलाई PCF का आधारमा Non salary अनुदान सहयोग निम्न माध्यमिक तह** (कक्षा ६–८)	जिल्लामा अध्ययनरत सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थी संख्याको आधारमा हाल प्रति विद्यार्थीका लागि यस कार्यक्रमबाट हिमाल, पहाड र तराईका प्रति विद्यार्थी रु. ३७८, २८५ र २५५ का दरले हुन आउने एकमुष्ठ रकम विद्यालयको खातामा निकाशा दिने र बाँकी रकम क्रमशः रु. २९२, ३०५ र २९५ विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमबाट मिलान हुने । यसको खर्च गर्ने प्रणालीका बारेमा शिक्षा विभागबाट निर्देशन भए बमोजिम हुने गरी हाल यस शीर्षकको रकम खर्च नहुने व्यवस्था सुनिश्चत गर्ने ।	• शिक्षा विभाग, अनुसन्धान तथा शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन शाखा / कार्यक्रम तथा वजेट शाखा • जिल्ला शिक्षा कार्यालय विद्यालय	भाद्र मसान्तसम्ममा विद्यालयको खातामा निकासा दिने ।	• विद्यार्थी संख्या • निकासा रकम • प्रतिवेदन

द्वन्द्वपीडितहरूका लागि आर्थिक सहायता एवं राहत सम्बन्धी मापदण्ड, २०६४

परिभाषा

<u>द्वन्द्वको अवधि</u>: यस मापदण्डको प्रयोजनका लागि द्वन्द्वको अवधि भन्नाले ने.क.पा. (माओवादी) ले जनयुद्ध घोषणा गरेको मिति २०५२ फागुन १ गतेदेखि विस्तृत शान्ति सम्झौता हुँदाको मिति अर्थात् २०६३ मसिर ५ गतेसम्मको अवधिलाई बुझ्नु पर्दछ। द्वन्द्वको उक्त अवधिभित्र द्वन्द्वको कारणबाट पीडित भएका व्यक्ति तथा परिवारहरूलाई नेपाल सरकारको घोषित नीति अनुसार यस मापदण्डले निर्धारण गरेको आधार अनुरुप आर्थिक सहायता एवं राहत प्रदान गरिने छ।

<u>द्वन्द्वरत पक्ष</u>: यस मापदण्डको प्रयोजनका लागि द्वन्द्वरत पक्ष भन्नाले द्वन्द्वको अवधिमा सशस्त्र द्वन्द्वमा रहेको ने.क.पा. (माओवादी) र तत्कालीन सरकारलाई बुझ्नु पर्दछ।

<u>द्वन्द्वपीडित</u>: यस मापदण्डको प्रयोजनका लागि द्वन्द्वपीडित भन्नाले द्वन्द्वको अवधिमा सोका कारणबाट मृत्यु भएका व्यक्तिका आश्रितहरू (पत्नि वा पति, छोराछोरी, बाबुआमा र सगोल परिवारका अन्य सदस्यहरू), द्वन्द्वको क्रममा अपाङ्ग, अङ्गभङ्ग वा घाइते भएका व्यक्तिहरू, द्वन्द्वका कारणबाट आफ्नो ठाउँ छोडी देशभित्रकै अन्य ठाउँमा आन्तरिक रुपमा विस्थापित भई बसेका व्यक्ति तथा परिवारहरू, द्वन्द्वको अवधिमा द्वन्द्वरत पक्षहरूले नियन्त्रणमा लिई हालसम्म पत्ता नलागेका वेपत्ता नागरिक तथा तिनका परिवारहरू, द्वन्द्वको अवधिमा द्वन्द्वरत पक्षहरूको अपहरणमा परेका व्यक्तिहरू र द्वन्द्वको अवधिमा द्वन्द्वरत पक्षहरूद्वारा सम्पति क्षति पुऱ्याइएका व्यक्ति, परिवार तथा संस्थाहरूलाई बुझ्नुपर्छ।

<u>१ मृतकसम्बन्धी राहत</u>

<u>१.१ मृतकका नजिकका हकदारलाई राहत:</u>

१.१.१ द्वन्द्वको कारण मृत्यु भएका मृतकका नजिकको हकदारलाई नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०६४।१०।२७ को निर्णयका आधारमा मन्त्रिपरिषद्को राजनैतिक समितिले मिति २०६४।११।२७ मा गरेको निर्णय अनुसार एकलाख रुपैयाँ राहत स्वरुप उपलब्ध गराइनेछ।

(उक्त निर्णय संलग्न छ)

१.१.२ द्वन्द्वका कारणले मृत्यु भएको हो होइन भन्ने यकिन गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारीले आवश्यकता अनुसार स्थलगत सर्जमीन, जिल्ला सुरक्षा समितिको बैठक, सर्वदलीय वा सर्वपक्षीय बैठक आदि प्रक्रियाका आधारमा अनुसूची १ नमुना पत्र नं. १.१ अनुसार सिफारिश गरी शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।

१.१.३ प्रकरण १.१.२ अनुसारको सिफारिश प्राप्त भएपछि शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयले तोकिए बमोजिमको आर्थिक सहायता सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकासा पठाउनेछ ।

१.१.४ प्रकरण १.१.३ बमोजिम शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयबाट निकासा भएको राहत रकम जिल्ला प्रशासन कार्यालयले मृतकका नजिकका हकदारलाई उपलब्ध गराउनेछ ।

१.२. मृतकका सन्ततिहरूलाई उपलब्ध गराइने छात्रबृत्तिः

१.२.१. द्वन्द्वका अवधिमा सोका कारण मृत्यु भई राज्यका तर्फबाट निजका हकदारलाई राहत उपलब्ध गराइएको भएमा मृतकका बढीमा तीनजना सन्तानहरू (छोरा वा छोरी) लाई राज्यद्वारा निःशुल्क छात्रबृत्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

तर राज्यद्वारा यस प्रकारको निःशुल्क छात्रवृत्तिको व्यवस्था नभएसम्मको लागि मृतकका बढीमा ३ जनासम्मका सन्तानलाई प्रत्येक वर्ष एकमुष्टरुपमा दोहोरो नपर्ने गरी देहायबमोजिमको रकम छात्रबृत्ति स्वरुप प्रदान गरिनेछः-

१. प्राथमिक विद्यालय तह................................रु. १०,०००।- (दश हजार रुपैंया मात्र)
२. निम्नमाध्यमिक तह...................................रु. १२,०००।- (बाह्र हजार रुपैंया मात्र)
३. माध्यमिक विद्यालय तह...............................रु. १४,०००।- (चौध हजार रुपैंया मात्र)
४. प्रमाणपत्र तह वा उच्च माध्यमिक तह...........रु. १६,०००।- (सोह्र हजार रुपैंया मात्र)

१.२.२. उमेरको हदवन्दीः

यस्तो छात्रबृत्ति १८ (अठार) वर्षको उमेरसम्मका छात्र छात्रालाई मात्र उपलब्ध गराइनेछ ।

१.२.३. छात्रबृत्ति उपलब्ध हुने तरिकाः

१. छात्रबृत्तिको रकम शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालयले सम्बन्धित छात्र-छात्रा अध्ययनरत जिल्लाको जिल्ला शिक्षा कार्यालमार्फत प्रत्येक वर्ष उपलब्ध गराउनेछ ।
२. छात्रबृत्ति रकम एकमुष्ट रुपमा उपलब्ध हुनेछ ।
३. छात्रबृत्ति रकम विद्यालय वा विश्वविद्यालयको औपचारिक शिक्षा बाहेक अन्य कुनै प्रकारको तालिम वा प्रशिक्षणका लागि उपलब्ध हुनेछैन ।

१.२.४. द्वन्द्वका कारण मृत्यु भएका व्यक्तिका छोरा छोरीहरूलाई छात्रबृत्ति उपलब्ध गराउने प्रयोजनका लागि देहाय अनुसारको सिफारिस समिति रहनेछः-

(क)	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	अध्यक्ष
(ख)	जिल्ला शिक्षा अधिकारी	सदस्य

(ग) जिल्ला शिक्षा अधिकारीले तोकेको अधिकृत सदस्य-सचिव

यस समितिले जिल्लामा द्वन्द्वका कारण मृत्यु भई राज्यका तर्फबाट निजका हकदारलाई राहत उपलब्ध गराई सकिएको भएमा निज मृतकका बढीमा तीनजना छोराछोरीलाई छात्रबृत्ति उपलब्ध गराउन सिफारिश गरी शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ । शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालयले सबै जिल्लास्थित जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरूमा मृतकका बालबालिकाहरूले छात्रवृत्ति बापत प्राप्त गर्ने रकम वार्षिक एकमुष्ट रुपमा निकासा पठाउनेछ । जिल्ला शिक्षा कार्यालयले सम्बन्धित छात्रछात्रा वा निजका अभिभावकलाई उक्त छात्रबृत्ति उपलब्ध गराउनेछ ।

यस प्रयोजनका लागि जिल्ला शिक्षा अधिकारीले जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट द्वन्द्वका कारण मृत्यु भइ नजिकको हकदारलाई राहत उपलब्ध गराइएका मृतकको विवरण लिनु पर्नेछ । त्यसरी नै छात्रछात्राको नाता प्रमाणित, जन्म दर्ता र अध्ययनरत विद्यालयको सिफारिस समेत लिई माथि उल्लिखित समितिले छात्रबृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्ने हो होइन एकीन गरी सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।

१.२.५. छात्रबृत्तिको लागि रकम माग गर्दा जिल्ला शिक्षा अधिकारीले विचार गर्नुपर्ने विषयहरू:

(i) हरेक वर्ष असार मसान्तसम्म जिल्ला शिक्षा अधिकारीले अनुसूची २ (फाराम नं. १.२) अनुसार मृतकका सन्तान (छोरा/छोरी) हरूको छात्रबृत्ति रकम निकासाको लागि सिफारिश सहित माग गरी पठाउनु पर्दछ । छात्रबृत्ति पाउने विद्यार्थी अन्य जिल्लाहरूमा अध्ययनरत भए ती विद्यार्थीहरूलाई प्रदान गर्नुपर्ने छात्रबृत्ति रकम पठाउनु पर्ने जिल्ला र विद्यार्थीको नाम तोकी पठाउनु पर्नेछ ।

(ii) मृतकका हकदारले आर्थिक सहायता प्राप्त गरेको विवरण जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट लिई सोही आधारमा मात्र रकम मागको सिफारिश गर्नु पर्नेछ ।

(iii) छात्रबृत्तिको लागि रकम माग गर्दा छात्र-छात्राले अध्ययनलाई निरन्तरता दिए नदिएको विषयमा अध्ययनरत शैक्षिक संस्थाबाट सिफारिस प्राप्त गरेर मात्र माग गर्नु पर्दछ । अघिल्लो वर्ष अध्ययन गरेको आधारमा माग गर्नु हुँदैन । यसैगरी तह दोहोर्‍याएको भए पनि उक्त छात्र वा छात्राको लागि छात्रबृत्ति माग गर्नु हुँदैन । उमेरको लागि जन्मदर्ता प्रमाणपत्र वा नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रलाई प्रमाणका रुपमा लिई सिफारिस गर्नु पर्दछ ।

(iv) सर्वसाधारण मृतकका छोराछोरी बाहेक अन्यको लागि छात्रबृत्ति रकमको निकासा माग गर्नु हुँदैन । मृतकका हकदारले प्रकरण १.१.१ अनुसार राहत पाए नपाएको यकिन गरी साथै यस अघि राहत पाउने निर्णय भएका मृतकका छोराछोरीको लागि मात्र छात्रबृत्ति रकमको निकासा माग गर्नु पर्दछ ।

१.२.६. विदेशमा अध्ययन गर्ने छात्रछात्राको हकमा यस्तो छात्रबृत्ति उपलब्ध गराइने छैन ।

१.२.७ यस प्रकरण बमोजिम उपलब्ध गराइने छात्रबृत्तिको व्यवस्था २०६५ साल बैशाख महिनादेखि लागु हुनेछ । सो अवधिभन्दा अघि प्रकृयामा रही भुक्तानी लिन बाँकी भएको हकमा साविकको व्यवस्था अर्थात द्वन्द्व पीडितहरूलाई राहत प्रदान गर्ने निर्देशिका, २०६१ बमोजिम छात्रबृत्ति उपलब्ध गराइनेछ ।

१.२.८ द्वन्द्वको कारण अपाङ्ग भएका छात्रछात्राहरूलाई समेत प्रकरण १.२.१ बमोजिमको छात्रबृत्ति उपलब्ध गराइनेछ । अपाङ्ग छात्रछात्राको लागि छात्रबृत्तिको सिफारिश गर्न निम्नानुसारको एक समिति रहनेछ :-

क) प्रमुख जिल्ला अधिकारी	अध्यक्ष
ख) जिल्ला शिक्षा अधिकारी	सदस्य
ग) जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रमुख	सदस्य
घ) जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख	सदस्य
ङ) महिला विकास अधिकृत	सदस्य-सचिव

उक्त समितिले अपाङ्गताको प्रतिशत ५०% भन्दा माथि भएकाको हकमा मात्र छात्रबृत्तिको लागि सिफारिश गर्नेछ । अपाङ्गताको प्रतिशतको हकमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयले उपलब्ध गराएको परिचय पत्रमा उल्लेखित प्रतिशतलाई आधार मानिनेछ । समितिले सिफारिश गर्दा प्रकरण १.२.७ बमोजिम गर्नेछ ।

अपाङ्ग छात्रछात्राहरूलाई उपलब्ध गराइने यस्तो छात्रबृत्ति मृतकका सन्ततिहरूले पाउने छात्रबृत्तिकै प्रक्रिया र आधारमा उपलब्ध गराइनेछ । यस्तो छात्रबृत्तिको व्यवस्था २०६५ बैशाख महिनादेखि लागु हुनेछ ।

१.२.९ द्वन्द्वको समयमा अपाङ्ग भएका व्यक्तिका छोराछोरीलाई छात्रबृत्ति व्यवस्थाः

सशस्त्र द्वन्द्वको समयमा अपाङ्ग भएको भनी द्वन्द्व प्रभावित व्यक्ति-परिवार तथा संरचनाको लगत संकलन कार्यदलको प्रतिवेदनमा नाम समावेश भएका र अपाङ्गता ५० प्रतिशत भन्दा बढी भएका व्यक्तिका छोराछोरीलाई बुँदा नं. १.२.८ अनुसार द्वन्द्वको अवधिमा द्वन्द्वका कारणबाट मृत्यु भएका व्यक्तिका छोराछोरीलाई उपलब्ध गराइने छात्रबृत्ति सरहकै रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

यस प्रकारको छात्रबृत्ति रकम उपलब्ध गराउने प्रक्रिया, आधार, निकाय सम्बन्धी सम्पूर्ण व्यवस्था द्वन्द्वका कारण मृत्यु भएका व्यक्तिका छोराछोरीलाई उपलब्ध गराए बमोजिम हुनेछ ।

१.२.१० कुनै छात्रछात्राले सरकारी वा गैरसरकारी संस्थाबाट छात्रबृत्ति रकम पाइरहेको भए त्यस्तो छात्रछात्रालाई दोहोरो पर्ने गरी सिफारिश गर्न वा छात्रबृत्ति उपलब्ध गराउन सकिने छैन ।

फाराम नं. १.२

(मापदण्डको बुँदा नं. १.२.५.(i) संग सम्बन्धित)

मृतकका छोरा/छोरीहरूलाई छात्रबृत्ति प्रदान गर्न रकम मागको सिफारिस गर्दा प्रयोग गर्ने नमुना फाराम

सि.नं.	मृतकको नाम	मृतकका हकदारले आर्थिक सहायता पाएको मिति	मृतकको छोरा/छोरीको नामथर	उमेर (वर्ष)	कक्षा/तह	शिक्षण संस्थाको नाम	शिक्षण संस्थाको ठेगाना	सिफारिस गरिएको रकम रु.
१.								
२.								
३.								
४.								
५.								
६.								

....

जिल्ला शिक्षा अधिकारी

अनसुची

अनुसूची १ (क)

विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (SSR)

विद्यालय छनोटको प्राथमिकताक्रम निर्धारण

(नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत)

विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत **नियमिततर्फको कार्यक्रम** सञ्चालनको लागि तपसिलबमोजिम २ चरणमा विद्यालयहरु छनोट गर्नुपर्नेछ ।

१ पहिलो चरण - जिल्ला स्थित सम्पूर्ण विद्यालयहरुको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्ने ।

तपसिलको क्रममा विद्यालयहरुको प्राथमिकताक्रमको सूची तयार गर्नुपर्नेछ ।

१.१ हुरीबतास, आगलागी, बाढीपहिरो, भूकम्प तथा अन्य कारणबाट क्षति हुन पुगेका र नयाँ निर्माण नगरी नहुने विद्यालयहरु ।

१.२ स्रोतकेन्द्रको आफ्नै भवन नभएका र विद्यालयको कोठा स्रोतकेन्द्रले प्रयोग गर्दा कक्षाकोठा अभावका कारण अध्यापनमा बाधा पुगेका विद्यालयहरु

१.३ समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरीएका विद्यालयहरू (समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरीएका विद्यालयहरूको लागि नयाँकक्षाकोठा निर्माणको छुट्टै कार्यक्रम प्रोत्साहनस्वरुप राखिएको भएतापनि नियमिततर्फको नयाँकक्षाकोठा निर्माणलगायतको कार्यमा समेत उक्त विद्यालयहरुलाई समावेश गर्नुपर्ने छ)

१.४ जिल्लास्थित विद्यालयहरूमध्ये विशेष कक्षा संचालन भएका विद्यालयहरु

१.५ बाँकी विद्यालयहरूलाई शैक्षिक सूचकाङ्कको आधारमा तपसिलबमोजिम प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरी माथि नं. १.१ देखि १.४ का विद्यालयहरुको सूचीको अन्तमा जोड्ने ।

क) दलित विद्यार्थीको भर्ना दर (x) (Enrollment of Dalit Students)

$$x = \frac{\text{प्रा.वि.मा रहेका दलित विद्यार्थीहरूको कुल सङ्ख्या}}{\text{प्रा.वि.मा रहेका संम्पूर्ण विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या}}$$

x को भार = ४० %

ख) छात्राहरूको भर्ना दर (y) (Enrollment of Girl Students)

$$y = \frac{\text{प्रा.वि.मा रहेका छात्राहरूको कुल सङ्ख्या}}{\text{प्रा.वि.मा रहेका संम्पूर्ण विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या}}$$

y को भार = ३० %

ग) कक्षा ५ र कक्षा १ का विद्यार्थीसङ्ख्याको अनुपात (z) (Ratio of Grade 5 to Grade 1 Students)

$$z = \frac{\text{कक्षा ५ मा रहेका विद्यार्थीहरूको कुल सङ्ख्या}}{\text{कक्षा १ मा रहेका विद्यार्थीहरूको कुल सङ्ख्या}}$$

z को भार = ३० %

सूचकाङ्क (Index) = 0.4x + 0.3y +0.3z

सूचकाङ्कको मान सबैभन्दा बढी भएको विद्यालयलाई पहिलो प्राथमिकता र उक्त मान सबैभन्दा कमभएको विद्यालयलाई अन्तिम प्राथमिकता दिने गरी सम्पूर्ण प्राथमिक विद्यालयहरूको प्राथमिकता क्रमको सूची तयार गरिनेछ । यस्तो सूची तयार गर्नको लागि विद्यालय तथ्याङ्क विवरण फारामद्वारा सबैभन्दा पछिल्लो पटक सङ्कलित तथ्याङ्क प्रयोग गरी शैक्षिक सूचकाङ्क (Index) निकाल्नु पर्नेछ । उक्त तथ्याङ्क सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा नै रहने भएकोले सोही तथ्याङ्क प्रयोग गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालयले नै जिल्लास्तरीय विद्यालयहरूको प्राथमिकताक्रमको सूची तयार गर्न सक्नेछ ।

२. दोस्रो चरण - आवश्यकता पहिचानको आधारमा प्राथमिकताक्रमअनुसारका विद्यालयहरूलाई SPIP अनुसार विद्यालय भौतिक सुधारका कार्यक्रमहरू वितरण गर्ने ।

यस चरणअन्तर्गत माथि उल्लेखित पहिलो चरण अनुसार तयार गरीएको विद्यालयहरूको प्राथमिकताक्रमको सूची अनुसार प्रत्येक विद्यालयको भौतिक सर्वेक्षण गरी के कस्ता र के कति भौतिक सुधारका कार्यहरू उक्त विद्यालयमा गर्न आवश्यक छ सोको अध्ययन गरिन्छ र सोअनुरूप विद्यालय भौतिक सुधारका कार्यक्रमहरू वितरण गरिन्छ । यसको लागि तपसिलमा उल्लेखित शर्त (Criteria) को क्रमानुसार विद्यालयहरूको छनोट गर्नु पर्नेछ ।

२.१ कक्षाकोठाको पर्याप्तता (ACR) (Adequacy of Class Room) = $\dfrac{\text{प्रा.वि.मा रहेका कक्षाकोठाहरूको कुल सङ्ख्या}}{\text{प्रा.वि. तहमा संचालित कक्षाहरूको कुल सङ्ख्या (सेक्सन समेत)}}$

यदि ACR < 1 भए नयाँ कक्षाकोठाको निर्माण र फर्निचरको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।

२.२ कक्षाकोठाको चाप (CP) (Classroom Pressure) = $\dfrac{\text{प्रा.वि. तहमा रहेका सम्पूर्ण कक्षाकोठाहरूको क्षेत्रफल, } \mathbf{m^2}}{\text{प्रा.वि. तहमा रहेका जम्मा विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या}}$

यदि CP < 0.75 m^2 भए नयाँ कक्षाकोठाको निर्माण र फर्निचरको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।

२.३ विद्यार्थीको चाप (SD) (Student Density) = $\dfrac{\text{प्रा.वि. तहमा रहेका जम्मा विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या}}{\text{प्रा.वि.मा रहेका कक्षाकोठाहरूको कुल सङ्ख्या}}$

यदि SD > 50 भए तराई र काठमाडौं उपत्यकाको लागि नयाँ कक्षाकोठाको निर्माण र फर्निचरको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।
यदि SD > 45 भए पहाडी जिल्लाको लागि नयाँ कक्षाकोठाको निर्माण र फर्निचरको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।
यदि SD > 40 भए हिमाली जिल्लाको लागि नयाँ कक्षाकोठाको निर्माण र फर्निचरको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।

विद्यालयहरूलाई भौतिक सुधारका कार्यक्रमहरू प्रदान गर्दा माथि उल्लेखित मापदण्डमध्ये २.१ मा परेका विद्यालयहरूलाई पहिलो प्राथमिकता, २.२ मा परेकालाई दोस्रो प्राथमिकता र २.३ मा परेकालाई तेस्रो प्राथमिकता दिई भौतिक सुविधाका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न विद्यालयहरूको छनोट गर्नुपर्नेछ । यदि प्रति कक्षाकोठा विद्यार्थी सङ्ख्या तोकिएको भन्दा केही मात्र बढी हुन आएमा नयाँ कक्षाकोठा दिने कि नदिने भन्नेबारे इन्जिनियर/सब- इन्जिनियरको सहयोगमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयले औचित्य हेरी निर्णय लिनुपर्नेछ ।

माथिको आधारमा विद्यालयको छनोट गर्दा पठनपाठनमा प्रयोग नभएका कोठा वा अन्य प्रयोजनमा प्रयोग भएका कोठाहरूसमेत पठनपाठनको कार्यमा प्रयोग गर्न सकिन्छ भने ती कोठाहरूलाई उपलब्ध कोठाहरूको सङ्ख्यामा समावेश गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची -१(ख)

लागत सहभागिताको आधारमा विद्यालय भवन निर्माण तथा पुनःस्थापना गर्न चाहने सामुदायिक विद्यालयहरुले पेश गर्ने प्रस्तावको नमूना फर्मेट

प्रस्तावको फर्मेट

१. विद्यालयको नाम र ठेगाना : ....

२. संचालित तहः...
(प्रा.वि. ⁄ नि.मा.वि. ⁄ मा.वि. ⁄ उच्च मा.वि.- भए जति सबै तह लेख्ने)

३. विगत ३ वर्षमा उच्च शैक्षिक उपलब्धि (संचालित तहको माथिल्लो कक्षाको अन्तिम परीक्षाको उत्रिर्ण प्रतिशत):

४. प्रस्ताव पेश गर्न चाहेको कार्यक्रमको नाम :
....

५. कार्यक्रम अन्तर्गत गरिने मुख्य मुख्य कामको विवरण : ....

(क) **नयाँ विद्यालय भवन निर्माण**
[अब पूरै नयाँ भवन निर्माण थाल्ने हो कि ? हो भने कति कोठाको ? वा निर्माणधीन भवन पुरा गर्ने हो कि ? हो भने कति बन्यो र अबको लक्ष्य कति हो ? वा निर्मित भवनमा कोठा थप्ने हो कि ? हो भने कति बन्यो र अवको लक्ष्य कति हो ? साथै निर्माण शुरु भएको मिति वा शुरु गर्ने मिति, सम्पन्न हुने अन्दाजी मिति; कुन कुन दातृ निकायबाट कति रकमको सहयोग प्राप्त भएको छ वा हुने छ लगायतका सम्पूर्ण विवरण यहाँ उल्लेख गर्नु पर्ने छ]

(ख) **विद्यालय मर्मत तथा पुनःस्थापना**
[कक्षाकोठा, शौचालय, टेवापर्खाल मध्ये कुनै वा सबै के कार्य गर्ने हो ? सो उल्लेख गर्ने । कक्षाकोठा ⁄ शौचालयको संख्या खुलाउने, त्यहाँ गर्नु पर्ने मुख्य मुख्य काम खुलाउने, कसरी क्षति भएर वा अन्य के कारणले गर्दा त्यस्तो पुनःस्थापना कार्य गर्नु परेको हो सो खुलाउने । त्यस्तै जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट प्राप्त हुने अनुदान बाहेक, काम सम्पन्न गर्न चाहिने नपुग रकम कुन दातृ निकाय वा आफ्नै स्रोतबाट जुटाउने हो ? सो समेत यहाँ उल्लेख गर्नुपर्ने छ]

६. माग गरेको अनुदान रकम : रु............
विद्यालयले ब्यहोर्ने रकम : रु .....
कार्य सम्पन्न गर्न लाग्ने कुल रकम : रु. ....

अनुसूची –१(ग)

विद्यालय भवन डिजाईन तथा निर्माणका लागि शिक्षा विभागको मापदण्ड

विद्यालय भवन डिजाईन तथा निर्माण गर्दा नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता **(Nepal National Building Code)** अनुसार मात्र हुने गरी तपशिलको समेत शर्त पुरा हुने गरी गर्ने ।

Guiding principle:
Child-friendly (well lighted and well ventilated), seismically resistant, aesthetically pleasing school maximizing use of local construction materials and resources with no adverse effect on environment like deforestation and having low maintenance requirement.

<u>तपशिल</u>

१. कक्षाकोठाको डिजाईन गर्दा प्रति विद्यार्थी क्षेत्रफल कम्तीमा तपशिल बमोजिम हुने गरी डिजाईन गर्ने ।
- प्रा.वि. तहको लागि ०.७५ वर्ग.मी. हुने गरी कायम गर्ने ।
- नि.मा.वि. तहको लागि १.० वर्ग.मी. हुने गरी कायम गर्ने ।
- मा.वि. तहको लागि १.२० वर्ग.मी. हुने गरी कायम गर्ने ।

२. कक्षाकोठाको क्षेत्रफल विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रको लागि प्रति शिक्षक अनुपात तपशिलको संख्यामा विद्यार्थी अट्ने गरी डिजाईन गर्ने ।

भौगोलिक क्षेत्र	प्रा.वि.	नि.मा.वि..	मा.वि..
तराई तथा उपत्यका	५०	४०	३५
पहाड	४५	३५	३०
हिमाल	४०	३०	२५

३. उपलब्ध जग्गा अनुकूल हुने गरी विद्यालय भवनको डिजाईन गरी भवन निर्माण गर्नु परेमा नक्सा सम्बन्धीत शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/डिभिजन कार्यालयको स्वीकृति लिएर मात्र निर्माण गर्ने ।

४. विद्यालय भवन सकभर एक तले मात्र बनाउने । सकभर वर्गाकार वा आयातकार भवन बनाउने, **T, [, L** आकारका भवन सकभर नबनाउने । **T, [, L** आकारका भवन बनाउनै परेमा करिब २ ईन्च ग्याप राखी टुक्रा टुक्रा (T E L) गरेर बनाउने ।

५. भवनको लम्बाई चौडाईको ३ गुणा वा सो भन्दा कम बनाउने, उचाई चौडाईको ३ गुणा वा ११ मी. भन्दा कम बनाउने ।

६. कक्षाकोठाको बाहिर अगाडि पट्टी छानाले ढाकेको बरण्डा (Covered Verandah) बनाउने ।

७. बहुतल्ले आर.सि.सि. भवन विशेष गरी शहरी क्षेत्रमा मात्र बनाउने यदि एकदम कम जग्गा भएको कारण ग्रामिण क्षेत्रमा समेत बहुतल्ले आर.सि.सि. भवन निर्माण गर्नु परेमा Site Plan सहितको Detail design and drawing बनाई सम्बन्धित शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/डिभिजन कार्यालयको स्वीकृति लिने र सो को निर्माणका लागि सम्बन्धित वि.व्य.स.ले निर्णय गरी प्राविधिकबाट पूर्णकालीन सुपरिवेक्षण हुने व्यवस्था मिलाई जिल्ला शिक्षा कार्यालयको सिफारिश सहित अन्तिम स्वीकृतीको लागि शिक्षा विभागमा पेश गर्ने ।

सांकेतिक जानकारीको लागि यस्तो भवनलाई नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता बमोजिम हुने गरी निर्माण गर्दा तपशीलका न्यूनतम आवश्यकता पुरा गर्नु पर्ने छ :

- पिलर (Column/Pillar) को साईज कम्तिमा १२" X १२" हुनु पर्ने ।
- पिलरको Foundation (Column Footing) को साईज कम्तिमा ५' x ५' हुनु पर्ने ।
- प्लिन्थ बिमको साइज कम्तिमा ९" x१४" हुनु पर्ने ।
- सिलिङ्ग बिमको साइज कम्तिमा ९" x१६" हुनु पर्ने ।
- छज्जी (Cantilever Projection) १ मिटर भन्दा बढी हुन नहुने ।
- आर.सि.सि. गर्दा M 20 Grade (सिमेण्ट एक भाग, बालुवा डेढ भाग र गिट्टी ३ भाग) को ढलान मसला (Concrete) प्रयोग गरिनु पर्ने ।

यस्तो प्रकृतिको भवन एक संवेदनशील निर्माण कार्य भएकोले यसको डिजाइन तथा निर्माण सुपरभिजनमा दक्ष प्राबिधिकको संलग्नता अत्यन्त जरुरी छ । साथै भवनको जग, पिलर, बिम, स्लाव आदिमा प्रयोग हुने छडको साईज र संख्या जग बस्ने माटोको प्रकार, पिलर-पिलरबीचको दुरी, कोठाको साईज, भवनको तला आदिमा भर पर्नै हुँदा माथी उल्लेखित न्यूनतम आवश्यकता सांकेतिक मात्र भएकोले सो को अन्तिम आवश्यकता स्ट्रक्चरल डिजाईन (Load Calculation आदि) गरेर मात्र तोक्नु पर्ने हुन्छ ।

८. कक्षाकोठा सकभर वर्गाकार भएमा राम्रो हुन्छ । कक्षाकोठाको चौडाईको दुवै तर्फ ८×४ फिटको कालोपाटी राख्ने । पहिलो डेस्क र कालोपाटीको दूरी न्यूनतम २ मी. र अन्तिम बेन्च र कालोपाटीको दूरी बढीमा ७ मी. कायम गर्ने । कालोपाटीको माथिपट्टि शिक्षण सामग्री झुण्ड्याउन काँटी ठोक्ने र तलपट्टि बोर्डर नलगाउने (सादा) तर एक कुनामा चक डस्टर राख्ने ठाँउ मिलाउने ।

९. तराई रउपत्यकामा एक तले भवन निर्माण गर्दा

- Steel Truss (Section-Tubular, Angle, Channel) को प्रयोग अनिवार्य गर्ने ।
- झ्याल/ढोका फलाम अथवा काठको प्रयोग गर्न सकिने ।

१०. पहाड/हिमालमा एक तले भवन निर्माण गर्दा

- यदि इँटाको गारो लगाउने भएमा Steel Truss (Section-Tubular, Angle, Channel) को प्रयोग अनिवार्य गर्ने ।
- यदि ढुङ्गाको गारो लगाउने भएमा Steel अथवा काठको Truss मध्ये उपयुक्त कुनै एक प्रयोग गर्न सकिने ।

११. Steel Tubular Truss प्रयोग गर्दा Structural Pipe को अनिवार्य रुपमा प्रयोग गर्नुपर्ने ।
काठको Truss प्रयोग गर्दा Joint बलियो बनाउनका लागी Joint को दुवैतर्फ Metal Plate को अनिवार्य रुपमा प्रयोग गर्नुपर्ने ।

१२. विद्यालय भवनको छानो छाउन जस्तापाता (CGI Sheet) प्रयोग गर्ने भए सोको मोटाइ कम्तिमा ०.४० मी.मी. (वजन कम्तिमा ६५ के.जी. प्रति बन्डल) हुनु पर्ने । बजारमा एकै गेज लेखिएका तर हुनु पर्ने भन्दा कम मोटाइ (तौल) भएका अत्यधिक पातला जस्तापाता समेत विक्री हुने गरेकाले मोटाई र तौल यकिन गरेर मात्र खरिद गर्नु पर्ने । छाना छाउँदा सादा काँटीको सट्टा J–Hook अनिवार्य रुपमा प्रयोग गर्नुपर्ने छ । J–Hook को प्रयोग गर्दा हुरी बतासले जस्तापाता उडाएर लैजान सक्दैन ।

१३. **विद्यालय भवनको छाना छाउन जस्तापाताको सट्टा कार्वन फाइवर शिट** (Carbon Fiber UPVC Roofing Sheets) **प्रयोग गर्न सकिने छ ।**

छाना छाउन हाल व्यापक रुपमा प्रयोग भइरहेको जस्तापाता (CGI Sheets) गर्मीमा बढी तातो हुने र जाडोमा बढी चिसो हुने कारणले गर्दा विद्यालयहरूबाट व्यापक गुनासो आइरहेको र दातृ निकायका प्रतिनिधिहरूबाट समेत यसको उपयुक्त विकल्प खोज्न सुझाव आइरहेको थियो । यस सन्दर्भमा बजारमा नयाँ देखा परेको उल्लिखित कार्वन फाइवर शिटको विस्तृत अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न शिक्षा विभाग, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग र नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभागका इन्जिनियर तथा विशेषज्ञ र सिनियर स्ट्रक्चरल इन्जिनियर सहितको पाँच सदस्यीय टोली Ministry of Education and Sports (MoES) स्तरबाट गठन गरी चीनस्थित उक्त सामग्रीको उत्पादक कम्पनीमा पठाइएको थियो ।

उक्त कम्पनीले करीब १० वर्ष आयु भएको २ मी.मी. बाक्लो कार्वन फाइवर शिट उत्पादन गर्दै आएकोमा हाम्रा विद्यालयहरूका लागि त्यति छोटो आयु भएको छाना उपयुक्त नहुने हुँदा अध्ययन टोलीको अनुरोधमा ३० वर्ष आयु भएको शिट उत्पादन भइ चीनको सरकारी प्रयोगशालामा गुणस्तर परीक्षण समेत भइसकेको छ । टोलीले पेश गरेको अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार हाल उल्लेखित ३० वर्ष आयु भएको ३ मी.मी. बाक्लो कार्वन फाइवर शिट चीनस्थित भ्रमण गरिएको फैक्ट्रीमा मात्रै "Sunrise Brand" को नामले उत्पादन हुने, अध्ययन टोलीले उक्त कार्वन फाइवर शिटको मात्रै गुणस्तर परीक्षण गरेको र सोको नेपालका लागि आधिकारिक वितरक श्री अपूर्व इन्टरनेशनल प्रा.लि. (Apurva International Pvt.Ltd), टेकु, काठमाण्डौ रहेको विवरण उल्लेख गरेको छ ।

साथै नयाँ प्रस्तावित उक्त कार्वन फाइवर शिट जस्तापाताभन्दा धेरै राम्रा/उपयोगी गुणहरूलेयुक्त छ । यो गर्मीमा तात्दैन, जाडोमा चिसो हुँदैन, शित पर्दैन, पानी पर्दा आवाज आउँदैन, खिया लाग्दैन, एसिड/अलकालीले विगार्न सक्दैन र अग्नि प्रतिरोधक समेत छ । यो सामग्री जस्तापाता भन्दा बढी चौडा र लामो साइजमा पाइने हुँदा धूरी मार्ने छुट्टै Ridge को पाता पनि चाहिदैन, Overlap बच्छ, हलुको ट्रस भए पुग्ने भएकोले करीब ३०% फलाम बच्ने हुँदा समग्रमा जस्तापाताको छानो भन्दा महंगो हुँदैन ।

अध्ययन टोलीले पेश गरेको सिफारिस अनुसार उक्त कार्वन फाइवर शिट विद्यालयको छाना छाउनकोलागि एक उपयुक्त बैकल्पिक निर्माण सामग्री भएकोले सबै सरोकारबालाहरू -क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालय तथा अन्य सरकारी तथा गैह्रसरकारी संस्थाहरूलाई यस बारे जानकारी गराउन श्री शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालयको मिति २०६४/११/३० मा माननीय मन्त्रीस्तरीय निर्णय भएकोले यो विवरण सबैको जानकारीको लागि जारी गरिएको हो ।

तसर्थ, इच्छुक सबै विद्यालयहरू, सरकारी तथा गैह्रसरकारी संस्थाहरू तथा अन्य सरोकारबालाहरूले यो सामग्री खरिद गर्दा Carbon Fiber UPVC Roofing Sheets, **३ मी.मी.बाक्लो, ३० वर्ष** Warranty **भएको प्रमाण पत्र समेत लिन जानकारी गराइन्छ ।** बजारमा कम मोटाइ र कम आयु भएका कार्वन फाइवर शिटहरू समेत बिक्रि भइरहेका छन् । चिन्न सजिलो होस् भन्नकालागि ३ मी.मी. बाक्लो, ३० वर्ष आयु भएको उक्त शिटको बाहिरी रंग निलो वा नेपाल रेड र भित्री रंग सेतो हुने गरी बजारमा उपलब्ध भएको छ ।

१४. भवनको बाहिर १:४ सिमेण्ट प्वाईन्टिङ (Pointing) गर्ने (बाहिर सकभर प्लाष्टर गर्दै नगर्ने तर झ्याल ढोकाको वरीपरी र बाहिर करिब ४ ईन्च जति प्लाष्टर गर्ने (तल–Sill, माथी–Lintel, गारोको ठाडो भाग–Jambs)

१५. अपाङ्गहरुका लागि कक्षाकोठा भित्र गुड्ने कुर्सी (Wheel Chair) लैजान छड्के सतह/र्‍याम्प (Ramp) अनिवार्य रुपमा बनाउने र कक्षाकोठाको एउटा ढोका र शौचालयको ढोका Wheel Chair छिर्ने गरी ठूलो बनाउने ।

विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (SESP)
अन्तर्गत
ठेक्का बाट गर्नुपर्ने कार्यहरूको लागि स्थानीय स्तरको वोलपत्र (Local Competitive Bidding- LCB) प्रक्रिया अपनाउने

यस कार्यक्रमअन्तर्गत हुने निर्माण कार्यको लागि ADB Procurement Guidlines अनुसार स्थानीय स्तरको वोलपत्र (Local Competitive Bidding- LCB) प्रक्रिया अपनाई ठेक्कापट्टाको कार्य गर्ने ।
*(**स्थानीय प्रतिस्पर्धात्मक बोलपत्र, राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धात्मक बोलपत्रको पर्यायवाची शब्द हो ।** एसियाली विकास वैंकको खरिद निर्देशिकामा राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धात्मक बोलपत्र (National Competitive Bidding) को सट्टा स्थानीय प्रतिस्पर्धात्मक बोलपत्र (Local Competitive Bidding-LCB) शब्दको प्रयोग भएको छ । यस्तो वोलपत्र आव्हान गर्दा कुनै राष्ट्रिय स्तरको दैनिक पत्रिकामा अग्रेंजीमा वोलपत्रसम्वन्धी सूचना प्रकाशन गर्नुपर्नेछ । वोलपत्रमा एसियाली विकास वैंकका सम्पूर्ण सदस्य राष्ट्रहरूका व्यवसायीहरूले भाग लिन सक्नेछन् ।)*

यसरी खरिद कार्य गर्दा निम्नानुसारको प्रक्रिया अपनाउने ।

- राष्ट्रियस्तरको प्रतिस्पर्धात्मक वोलपत्र (National Competitive Bidding) प्रक्रियाअनुसार कम्तीमा ३० दिनको म्याद दिई वोलपत्र आव्हान गर्ने । *(खरिद नियमावलीमा रू १० लाखसम्म सिलवन्दी कोटेशनबाट निर्माण गर्न सकिने भएता पनि SSRP अन्तर्गत हुने कार्यहरू राष्ट्रिय स्तरको* प्रतिस्पर्धात्मक *वोलपत्र (National Competitive Bidding) बाट मात्र गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ)*

- निर्माण कार्यको लागि ADB को "Standard Bidding Documents, Procurement of Civil Works, Small Contract" अनुसार बोलपत्र सम्बन्धी कागजात तयार गर्ने । *Standard Bidding Document नमूनामात्र भएकोले उक्त Document मा कामको प्रकृति, लागत अनुमान आदिको आधारमा ठेकेदारको योग्यता, विड जमानत, धरौटी, कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने समयावधि आदि सच्याउनु पर्ने हुन्छ ।*

- वोलपत्र मूल्याङ्कनको लागि Guidelines for Procurement under ADB loan अनुसार गर्ने र सो को लागि ADB's Standard Bid Evaluation Fromats प्रयोग गर्ने ।

- ठेक्का संझौता भएपछि एक प्रति शिक्षा विभागको लागि र एक-एक प्रति एसियाली विकास वैंक तथा DANIDA को लागि निम्नानुसारका कागजात संझौता सम्पन्न हुनासाथ शिक्षा विभागमा पठाउने । *(एसियाली विकास वैंक तथा DANIDA मा पठाउने कागजात शिक्षा विभाग मार्फत् मात्र पठाउनु पर्नेछ)*

पठाउनुपर्ने कागजातहरू

(क) वोलपत्र खोलेको मुचुल्का (Record of Public Opening of Bids)- वोलपत्र खोलेको मुचुल्का ADB Standard Formats अनुसार तयार भएको हुनु पर्नेछ - एक प्रति,
(ख) Bid Document एक प्रति,
(ग) Bid Evaluation Report एक प्रति,
(घ) Contract Document तीन प्रति ।

ठेक्का पट्टाबाट सञ्चालन हुने निर्माण कार्यको खर्च गर्ने आधार ADB को Guidelines अनुसार हुनेछ भने उक्त कार्यहरूको आवश्यक कागजात (नापी किताव, ठेक्कासम्वन्धी विल, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन) आदि अंग्रेजीमा समेत तयार गर्नुपर्नेछ ।

विद्यालय भौतिक सुधार कार्य संचालन गर्दा अपनाउनुपर्ने खरिद ऐन नियमसम्बन्धी प्रक्रियाहरु

विद्यालयहरुले विद्यालय भौतिक सुधार सम्बन्धी कार्य संचालन गर्दा शिक्षा (सातौं संशोधन) ऐन, २०५८ को दफा १२ (६), शिक्षा -तेश्रो संशोधन) नियमावली, २०६२ को दफा २५ को अधिनमा रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ (खरिद ऐन) र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ (खरिद नियमावली) को प्रकृया अनुसार तपशील बमोजिम अमानत/उपभोक्ता समिति/ठेक्काबाट गर्नु पर्नेछ ।

<u>तपशील</u>

क. अमानतबाट कार्य संचालन गर्दा :

१. जिल्ला शिक्षा कार्यालयको तर्फबाट खटिने प्राबिधिक (इन्जिनियर/सव-इन्जिनियर) ले तयार गरेको लागत अनुमान अनुसारको सामान्य प्रकृतिको मर्मत सम्भार, सानातिना नियमित कार्य वा सरसफाइ सम्बन्धी कार्यहरु खरिद ऐनको दफा ४५ तथा खरिद नियमावलीको नियम ९८ अनुसार अमानतबाट गराउनुपर्ने छ ।

२. माथि बुँदा नं. १ मा उल्लेखित कार्य अमानतबाट गर्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समिति (वि.व्य.स.) ले निर्णय गर्नुपर्नेछ । यसरी निर्णय गर्दा सो कार्य विद्यालयले निर्माण समिति गठन गरी सो द्वारा संचालन गर्ने वा प्रधानाध्यापक (प्र.अ.)लाई जिम्मा दिइ संचालन गर्ने वारेमा निर्णय गरी कार्यान्वयनको लागि जिम्मा लगाउनु पर्नेछ । यसको लागि विद्यालय "सार्वजनिक निकाय" को रुपमा रहने भएकोले प्र.अ.ले "सार्वजनिक निकायका प्रमूख" को हैसियतले काम गर्नुपर्ने छ । साथै वि.व्य.स.ले विद्यालय भन्दा एक तह माथिको निकायको हैसियतमा काम गर्नुपर्ने छ ।

३. माथि उल्लेख भए बमोजिम, विद्यालयले अमानतबाट काम गर्नु पर्दा सो कामको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण सामग्री खरिद ऐन र खरिद नियमावलीको प्रकृया बमोजिम खरिद गरी निर्माण/मर्मत सम्भार/सरसफाइ सम्बन्धी कार्य ज्यालामा गराउनु पर्ने छ ।

४. यसरी विद्यालयले अमानतबाट काम गराउनु पर्दा सो कामको लागि आवश्यक पर्ने प्राबिधिक सेवा जिल्ला शिक्षा कार्यालयले तोकेको प्राबिधिकबाट लिनुपर्ने छ (कार्यक्रम १- विद्यालय भौतिक सुधार, कार्यक्रम नं. २.३.१, बुलेट-निर्माण कार्यको रेखदेख, यसै पुस्तिकाको पाना नं. .... हेर्नु होला) ।

५. अमानतबाट काम गराउँदा कार्य संचालनको सिलसिलमा आवश्यक पर्ने मेजरिङ्ग टेप (सानो/ठूलो), नापी किताब (Measurement Book - MB), क्यालकुलेटर इष्टिमेट फारम, खर्चको तेरिज फारम, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन फारम, कागज, कलम, पेन्सिल, रजिष्टर, इन्धन लगायत आवश्यक मसलन्द आदिको लागि खरिद नियमावलीको अनुसूची-१ को "सानातिना अन्य खर्च" (कन्टिनजेन्सी) अन्तर्गत कूल लागत अनुमानको २.५०% ले हुने रकममा नबढाई खर्च गर्न सकिने छ । तर यस्तो खर्च वि.व्य. समितिबाट निर्णय गराएर मात्र गर्न सकिने छ ।

ख. उपभोक्ता समितिबाट कार्य संचालन गर्दा :

१. जिल्ला शिक्षा कार्यालय को तर्फबाट खटिने प्राबिधिक (इन्जिनियर/सव-इन्जिनियर) ले तयार गरेको लागत अनुमान अनुसारको रु ३५ लाख सम्मका निर्माण कार्यहरु खरिद ऐनको दफा ४४ तथा खरिद नियमावलीको नियम ९७ अनुसार उपभोक्त समितिबाट गराउनुपर्ने छ ।

२. माथि बुँदा नं. १ मा उल्लेखित कार्य उपभोक्त समितिबाट गर्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समिति (वि.व्य.स.) ले निर्णय गर्नुपर्नेछ । यसरी निर्णय गर्दा वि.व्य.स.ले उपभोक्ता (निर्माण) समिति गठन गरी सो द्वारा संचालन गर्ने वारेमा निर्णय गरी कार्यान्वयनको लागि जिम्मा लगाउनु पर्नेछ ।

३. विद्यालयले उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा लागत अनुमानमा रहको मूल्य अभिबृद्धि कर, ओभरहेड कन्टेनजेन्सी रकम र जनसहभागिताको अंश कट्टा गरेरमात्र भुक्तानी दिनु पर्नेछ ।

४. यसरी विद्यालयले उपभोक्ता समितिबाट काम गराउनु पर्दा सो कामको लागि आवश्यक पर्ने प्राबिधिक सेवा जिल्ला शिक्षा कार्यालयले तोकेको प्राबिधिकबाट लिनुपर्ने छ (कार्यक्रम १-विद्यालय भौतिक सुधार, कार्यक्रम नं. २.३.१. बुलेट-निर्माण कार्यको रेखदेख, यसै पुस्तिकाको पाना नं. ... हेर्नु होला) । तर यदि सार्वजनिक निकायले प्राबिधिक सहयोग उपलब्ध गराउन नसक्ने भएमा सो कामको लागि आवश्यक प्राबिधिक जनशक्ति खरिद नियमावलीको नियम ९७.८ अनुसार सो समिति (वि.व्य.स. वा उपभोक्ता समिति) आफैंले करारमा नियुक्त गर्न सक्नेछ । त्यसरी नियुक्त गरिएको प्राबिधिकलाई दिनुपर्ने पारीश्रमिक सो कामको कन्टेनजेन्सीबाट भुक्तानी गर्नु पर्ने छ । तर त्यस्तो पारीश्रमिक लागत अनुमानको ३% भन्दा बढी हुने छैन ।

५. उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा कार्य संचालनको सिलसिलमा आवश्यक पर्ने मेजरिङ्ग टेप (सानो/ठूलो), नापी किताब (Measurement Book - MB), क्यालकुलेटर इष्टिमेट फारम, खर्चको तेरिज फारम, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन फारम, कागज, कलम, पेन्सिल, रजिष्टर, इन्धन लगायत आवश्यक मसलन्द आदिको लागि खरिद नियमावलीको अनुसूची-१ को "सानातिना अन्य खर्च" (कन्टिनजेन्सी) अन्तर्गत कूल लागत अनुमानको २.५०% ले हुने रकममा नबढाई खर्च गर्न सकिने छ । तर यस्तो खर्च वि.व्य. समितिबाट निर्णय गराएर मात्र गर्न सकिने छ ।

ग. ठेक्काबाट कार्य संचालन गर्दा :

१. जिल्ला शिक्षा कार्यालय को तर्फबाट खटिने प्राबिधिक (इन्जिनियर/सव-इन्जिनियर) ले तयार गरेको लागत अनुमान अनुसारका रु ३५ लाख भन्दा माथिका सम्पूर्ण निर्माण कार्यहरु खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली, २०६४ अनुसारका प्रकृया अपनाई ठेक्का प्रकृयाबाट मात्र गराउनुपर्ने छ तर सोभन्दा कम लागतका खरिद कार्य पनि सोही ऐन, नियम बमोजिम ठेक्का प्रकृयाबाट गराउन सकिनेछ ।

२. माथि बुँदा नं. १ मा उल्लेखित कार्य ठेक्काबाट गर्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समिति (वि.व्य.स.) ले निर्णय गर्नुपर्नेछ । यसरी निर्णय गर्दा सो ठेक्का सम्बन्धी कार्यको कार्यान्वयन गर्दा निर्माण समिति गठन गरी गर्ने वा प्रधानाध्यापक (प्र.अ.) लाई जिम्मा दिइ संचालन गर्ने वारेमा निर्णय गरी कार्यान्वयनको लागि जिम्मा लगाउनु पर्नेछ । यसको लागि विद्यालय "सार्वजनिक निकाय" को रुपमा रहने भएकोले प्र.अ.ले "सार्वजनिक निकायका प्रमूख" को हैसियतले काम गर्नुपर्ने छ । साथै वि.व्य.स.ले विद्यालय भन्दा एक तह माथिको निकायको हैसियतमा काम गर्नुपर्ने छ ।

३. यसरी विद्यालयले ठेक्काबाट काम गराउनु पर्दा सो कामको लागि आवश्यक पर्ने प्राबिधिक सेवा जिल्ला शिक्षा कार्यालयले तोकेको प्राबिधिकबाट लिनुपर्ने छ । तर यदि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले प्राबिधिक सहयोग उपलब्ध गराउन नसक्ने भएमा सो कामको लागि आवश्यक प्राबिधिक जनशक्ति खरिद ऐनको परिच्छेद ४ तथा खरिद नियमावलीको परिच्छेद ६ अनुसार आफैंले परामर्श सेवा खरिद गरी गर्न सक्नेछ । त्यसरी परामर्श सेवा खरिद गरी लिनु पर्ने भएमा सो को लागि दिनुपर्ने पारीश्रमिक छुट्टै व्यवस्था भएको भए सो बाट र नभएको खण्डमा सो कामको कन्टेनजेन्सीबाट भुक्तानी गर्न सकिनेछ ।

४. ठेक्काबाट काम गराउँदा कार्य संचालनको सिलसिलमा आवश्यक पर्ने मेजरिङ्ग टेप (सानो/ठूलो), नापी किताब (Measurement Book - MB), क्यालकुलेटर इष्टिमेट फारम, खर्चको तेरिज फारम, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन फारम, कागज, कलम, पेन्सिल, रजिष्टर, इन्धन लगायत आवश्यक कार्यालय मसलन्द (ठेक्का सम्झौतामा उल्लेख भएका बाहेक) आदिको लागि खरिद नियमावलीको अनुसूची-१ को "सानातिना अन्य खर्च" (कन्टिनजेन्सी) अन्तर्गत कूल लागत अनुमानको २.५०% ले हुने रकममा नबढाई खर्च गर्न सकिने छ । साथै डिजाईन, ड्रईङ्ग र खरिद कागजात तयार गर्न तथा निर्माण सुपरभिजनको लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने बाहेक छुट्टै प्राविधिक व्यवस्था गर्नुपरेमा थप ३% कन्टिनजेन्सी (कूल ५% मा नबढने गरी) तर यस्तो खर्च वि.व्य. समितिबाट निर्णय गराएर मात्र गर्न सकिने छ ।

अनुसूची (२) (क)

नेपाल सरकार
शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय
शिक्षा विभाग
सानोठिमी, भक्तपुर
विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (माध्यमिक)

प.सं.:- ९/०६४/०६५
च.नं. ४९६

फोन : ६-६३४१७८
फ्याक्स :६-६३१९७२

मिति :२०६५/१/२२

विषय :- अनुदान सम्बन्धमा ।

श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय

।

उपर्युक्त सम्बन्धमा संस्थागत समाहिकरण अन्तर्गत धार्मिक प्रकृतिका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमको रुपमा अनुमति लिई संचालनमा रहेका विद्यालय/वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमहरुलाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउने कार्यक्रम बमोजिम गत विगत वर्ष देखि नै यस्ता संस्थाहरुलाई अनुदान उपलब्ध गराइदै आएकोमा यस आ.व.मा त्यस जिल्लाबाट प्राप्त विवरणलाई आधारमानी ब.शि.नं. ६५-३-८०४ को ६.१७ बाट रु ६५-२ ब.शि.नं.................................बाट रु ....गरी जम्मा रु .... पठाईएको छ । तपसिलका आधारमा विद्यालय/वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रम संचालनमा उक्त रकम खर्च गर्ने गरी अनुदान वितरण गर्नु गराउनु हुन यस विभागको मिति २०६५/१/६ को निर्णयानुसार अनुरोध छ ।

संस्थागत समाहिकरण अनुदान वितरणका आधारहरु

१) अनुमति प्राप्त विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रम संचालन भएकालाई र अनुमति लिनबाँकी मदरसा, गुम्बा ,गुरुकुल/आश्रमद्वारा सञ्चालित शैक्षिक कार्यक्रमको हकमा अनुमति दिई यो अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

२) यो अनुदान विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमको आफ्नै खातामा पठाउनु पर्नेछ ।

३) यो अनुदान पाउने विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रममा अध्ययन गर्ने बालबालिकाको विद्यार्थी भर्ना फाराम तथा Flash I र 2 अनिवार्य रुपमा भर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

४) शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरुबाट अन्य अनुदान/शिक्षक दरबन्दी पाएका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमलाई दोहोरो हुने गरी यो अनुदान उपलब्ध गराउन मिल्ने छैन ।

५) चालु वर्षकालागि यस कार्यक्रम अन्तर्गत अनुदान दिंदा निम्नानुसारका आधारमा रकम हिसाब गरि एकमुष्ट अनुदानको रकम निकासा दिने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

- ५० जना सम्म विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमलाई एकमुष्ठ रु. १२०००।-
- ५१ देखि १०० जना विद्यार्थी भएका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमलाई एकमुष्ठ रु. २४०००।-
- १०१ देखि २०० जना विद्यार्थी भएका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमलाई एकमुष्ठ रु. २४६००।-
- २०१ देखि ३०० जना विद्यार्थी भएका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमलाई एकमुष्ठ रु. ४९२००।-
- ३०१ देखि माथि जतिसुकै विद्यार्थी भएका विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमलाई एकमुष्ठ रु. ७३८००।-

६) सामुदायिक विद्यालयको रुपमा अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालन भै रहेका वा अनुमति लिन बाँकि विद्यालय (मदरसा, गुम्बा ,गुरुकुल/आश्रम) को हकमा अनुमति दिई प्रकरण ५ अनुसार १०१ देखि माथि विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयहरुलाई यस विभागको च.नं. ६३३ मिति २०६४/९/३० को पत्रद्वारा त्यस जिल्लाका लागि समुदायद्वारा व्यवस्थापनको जिम्मेवारी लिएपछि निकासा दिने गरी यस विभागमा जगेडा राखिएको प्राथमिक शिक्षक राहत अनुदान कोटा मध्येबाट ....कोटाको रकमबाट यस प्रयोजनका लागि समायोजन गरिएकोले समुदायद्वारा व्यवस्थापनको जिम्मेवारी लिएपछि निकासा दिने गरी त्यस जिल्लाको नाममा यस विभागमा जगेडा राखिएको अनुदान कोटा .... कोटामात्र उक्त प्रयोजनको लागि बाँकी रहेको/नरहेको व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ ।

७) अनुदान वितरणकालागि माथि तोकिएका आधारमा जिल्ला शिक्षा अधिकारी को संयोजकत्वमा वि.प. हेर्ने शा.अ. र वि.नि.१ रहेको जिल्ला स्तरीय संस्थागत समाहिकरण समन्वय समितिको निर्णय गराई अनुदान वितरण गर्ने गराउने ।

अनुसूची (२) (ख)

नेपाल सरकार
शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय
शिक्षा विभाग
कार्यक्रम तथा बजेट शाखा

सानोठिमी, भक्तपुर
फोन : ६-६३५१३४

पत्र सङ्ख्या : ०६३/६४
च.नं.: १६२

मिति: २०६४/११/१०

विषयः सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयमा कम्प्युटर लाईब्रेरी व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा ।

श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय
.... ।

प्रस्तुत विषयमा चालु आ.व. ०६४/०६५, ब.शी.नं. ६५-३-८०४ सवैकालागि शिक्षा कार्यक्रम अन्तरगत पठाईएको कार्यक्रम कम्प्युटर तथा लाईब्रेरी सञ्चालन सम्बन्धमा निम्नानुसार हुन निर्देशानुसार अनुरोध छ ।

१. **कम्प्युटर तथा लाईब्रेरी संचालन सम्बन्धमा ।**
कार्यक्रम सञ्चालनका आधारहरु :

१) यो कार्यक्रम Matching Grant मा आधारित हुनेछ । कार्यक्रम सञ्चालनको लागि जिल्लागत रूपमा बजेट बाँडफाँड गरी पठाईएको छ । उक्त कार्यक्रम सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयमा कम्प्युटर लाईब्रेरी व्यवस्था गर्न छनोट भएका विद्यालयले जिशिकावाट रु.४१ हजार र विद्यालय स्वयमले कम्तिमा रु.२९ हजार गरी २ थान कम्प्युटर र १ थान प्रिन्टरमा नघटाइ खरिद गर्नुपर्नेछ ।

२) स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमको परिधिभित्र रही प्रत्येक जिल्ला शिक्षा कार्यालयले आ-आफ्नो जिल्ला भित्र प्राप्त कोटा सङ्ख्याको आधारमा सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरूबाट देहायको आधारहरूका सहयोगबाट छनोट गर्नुपर्नेछ ।

- भौतिक पूर्वाधार (कम्प्युटर ल्याबको लागि छुट्टै कोठा व्यवस्थापन गर्न सक्ने) र सुरक्षाको राम्रो प्रावधान भएको ।
- जिशिकाबाट प्राप्त गरेको अनुदान बाहेक आफ्नै स्रोतबाट ४१ हजार व्यवस्था गर्नसक्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गरेको निर्णय प्रतिलिपि ।
- विद्यालयले कम्प्युटर शिक्षा प्रवेश गराउन शिक्षकको व्यवस्था गर्न सक्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गरेको निर्णयको पत्र ।
- कम्प्युटरको प्रयोगबाट विद्यालयले के उपलब्धी हासिल गर्न खाजेको हो सो बारेमा औचित्यपूर्ण आधारहरू ।
- उल्लेखित पूर्वाधारहरू भए/नभएको सम्बन्धमा स्रोतव्यक्तिको सिफारिस ।
- माथिको आधारहरू पूरा गरेका विद्यालयहरूको मात्र स्तर निर्धारणबाट प्राप्त अङ्कको आधारमा प्राथमिकता क्रम तोक्ने ।
- जिल्ला शिक्षा कार्यलयले विद्यालय छनोट गर्दा यथासम्भव भौगोलिक क्षेत्रगत आधारमा विद्यालयहरू छनोट गर्ने ।

(कृष्णप्रसाद ढुंगाना)
शाखा अधिकृत

बोधार्थ:-
श्री क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय ....

अनुसूची (२) (ख)

नेपाल सरकार
शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय

शिक्षा विभाग

(बजेट तथा कार्यक्रम शाखा)

सानोठिमी, भक्तपुर
फोन : ६-६३५१३४

पत्र सङ्ख्या : ०६४/६५
च.नं.: २८९ (कार्यक्रम)

मितिः- २०६५/२/८

विषय: विद्यालयमा Internet Connectivity कार्यक्रम सम्बन्धमा ।

श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय,
७५ वटै ।

प्रस्तुत विषयमा चालु आ.व. २०६४/०६५ मा ब.शी.नं. ६५-४-८३०, माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रमबाट विद्यालयहरुमा Internet Connectivity अन्तरगत प्राप्त बजेट तथा कार्यक्रमबाट तपसिल अनुसार हुन निर्देशानुसार अनुरोध छ ।

(घनश्याम अर्याल)
शाखा अधिकृत

तपसिल

कार्यक्रम सञ्चालनका आधारहरु

क) यो कार्यक्रम Matching Grant मा आधारित हुनेछ । कार्यक्रम सञ्चालनका लागि जिल्लागतरुपमा बजेट बाँडफाँड गरी पठाइएको छ । उक्त कार्यक्रमबाट सामुदायिक निमावि तथा माविमा कम्प्युटर व्यवस्थाका लागि Matching Grant को आधारमा कम्प्युटर र प्रिन्टरको व्यवस्था गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने । *कार्यक्रममा प्रति एकाइ लागत रु १ लाख ५० हजारका दरमा लक्ष्य तोकिएको भएता पनि बढी विद्यालयहरु यस Scheme मा सहभागी हुन इच्छुक हुने सम्भावनालाई विचार गरी गत आ.व.मा प्रयोग गरिएको मापदण्ड बमोजिम नै प्रति एकाई लागत रु ७५ हजारका आधारमा विद्यालय संख्या कायम गरी प्रकरण "ख" बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्ने ।*

ख) यसको लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले रु ७५ हजार उपलब्ध गराउने र सम्बन्धित विद्यालयले रु ५० हजार Match गरी जम्मा रु १ लाख २५ हजारबाट प्रति विद्यालय ३ थान कम्प्युटर र १/१ वटा प्रिन्टरको व्यवस्था गर्ने ।

ग) स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमको परिधिभित्र रही जिल्ला शिक्षा कार्यालयले जिल्लाभित्र प्राप्त लक्ष्यको आधारमा सामुदायिक निमावि तथा माविहरुबाट देहायको आधारमा विद्यालय छनौट गर्ने ।

- भौतिक पूर्वाधार (कम्प्युटर ल्याबको लागि छुट्टै कोठा व्यवस्थापन गर्न सक्ने) र सुरक्षाको राम्रो प्रावधान भएको ।
- जिशिकाबाट प्राप्त अनुदान बाहेक आफ्नै स्रोतबाट रु ५० हजार व्यवस्था गर्न सक्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गरेको निर्णय प्रतिलिपि ।
- विद्यालयले कम्प्युटर शिक्षा प्रवेश गराउन शिक्षकको व्यवस्था गर्न सक्ने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले निर्णयको प्रतिलिपि ।
- कम्प्युटरको प्रयोगबाट विद्यालयले के उपलब्धि हासिल गर्न खोजेको हो सो बारेमा औचित्यपूर्ण आधारहरु ।
- उल्लेखित पूर्वाधारहरु भएको भनी स्रोतव्यक्तिको सिफारिस ।
- माथिका आधारहरु पूरा गरेका विद्यालयहरुको मात्र स्तर निर्धारणबाट प्राप्त अंकको प्राथमिकता क्रमको आधारमा विद्यालय छनौट गर्ने ।
- जिल्ला शिक्षा कार्यालयले विद्यालय छनोट गर्दा यथासम्भव भौगोलिक क्षेत्रगत आधारमा विद्यालयहरुको छनोट गर्ने ।

बोधार्थ :
श्री क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, ५ वटै । सम्बन्धित जिशिकाहरुबाट उपर्युक्त अनुसार गर्ने व्यवस्था गर्नु हुन ।

सवैका लागि शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएका विद्यालयहरुका लागि रु ३९ हजारको Performance Grant सहयोग कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि

समुदायद्वारा व्यवस्थापनको जिम्मेवारी लिई नमुना विद्यालयका रुपमा सञ्चालन भएका विद्यालयहरुलाई छिमेकी विद्यालयको समेत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा सरिक गराउन अगुवा विद्यालयको रुपमा विकास गर्दै लैजाने अभिप्रायले गत आ.व. २०६४/०६५ देखि सवै जिल्लाका समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएका विद्यालयहरुमध्ये २०० विद्यालयहरु छनोट गरी थप आर्थिक सहयोग सहित अगुवा विद्यालयका रुपमा काम गर्न परिचयात्मक कार्यक्रम समेत सम्पन्न गरिसकिएको छ । यस चालु आ.व. २०६५/०६६ मा पनि सोही कार्यक्रमको निरन्तरता स्वरुप सवै जिल्लामा समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएका विद्यालयहरुमध्ये जिल्लागतरुपमा समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएका विद्यालय संख्याको आधारमा थप १५०० विद्यालयहरुका लागि प्रति विद्यालय ३९ हजारका दरले थप आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराई ती विद्यालयहरु मार्फत आफ्नो र अन्य छिमेकी विद्यालयहरुको समेत व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । यस कार्यक्रममा सरीक हुने विद्यालयहरुले पूरा गर्नुपर्ने प्रक्रिया देहायमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

कार्यक्रमको सान्दर्भिकता:
स्थानीयतहमा उपलब्ध मानवीय स्रोत साधनलाई उच्चतम प्रयोग गर्दै सीमित लगानीबाट अत्यधिक उपलब्धि हासिल गर्ने अवसर हुने,
विशेष सहयोगको आवश्यकता भएका विद्यालयहरुलाई सहयोग उपलब्ध गराई विद्यालय सुधार गर्ने वातावरण तयार हुन,
विद्यालय सशक्तिकरणको उत्तम विकल्प हुन सक्ने,
विालयहरुलाई स्वपरिचालनको माध्यमबाट सुधारको अवसर प्राप्त हुने,
सहभागितामुलक विकासको वास्तविक कार्यान्वयन हुनसक्ने,
सामुदायिक विद्यालयहरुले अगुवा विद्यालयको रुपमा प्रस्तुत हुने अवसर प्राप्त हुने ।
उद्देश्यहरुः
नमुनालायक काम गरेका विद्यालयहरुको स्रोत साधनको प्रयोग गर्दै ती विद्यालयका व्यवस्थापकीय सीप, शैली र उपलब्धिलाई अन्य विद्यालयमा स्थानान्तरण गर्नु ।
विकेन्द्रित शैक्षिक व्यवस्थापन सम्बन्धी सरकारी नीति र कार्यक्रमकाबारेमा स्थनीय सरोकारवालाहरुलाई सुसुचित गर्नु ।
विद्यालय व्यवस्थापनमा संलग्न स्थानीय सरोकारवालाहरुको क्षमता विकासकालागि प्रोत्साहनको वातावरण तयार गर्नु ।

(क) Performance Grant उपलब्ध गराउने आधार :

(१) (क) यो अनुदान प्राप्त गर्न समुदायद्वारा व्यवस्थापन भई गत आ.व. २०६४/०६५ मा अगुवा विद्यालय मार्फत सहयोग गर्न छानिएका विद्यालय हुनुपर्ने । (गत आ.व.मा छानिएका अगुवा विद्यालय भन्नाले शिक्षा विभागको चं.नं.७३६ मिति २०६५/१/३ को पत्र मार्फत माग भएबमोजिम छानिएका विद्यालय र सोसम्बन्धमा जिल्लाले छनोट गरी तालिममा सहभागी गराइएका विद्यालय मानिनेछ)

(ख) गत आ.व.मा अगुवा विद्यालयका लागि रु ५० हजारको सहयोग उपलब्ध गराइएको र सो रकम खर्च गर्ने आधार पनि सोही कार्यक्रम तथा बजेटमा संलग्न गरी पठाइएकोमा कतिपय जिल्लामा विविध कारणले उक्त रकम निकासा हुन नसकेको हुनाले शिक्षा विभाग आर्थिक प्रशासन शाखाको च.नं. ५९ मिति २०६५/६/९ बाट कुनैपनि शीर्षकबाट खर्च गरी खर्चको फाँटवारी शिक्षा विभागमा पठाउनेगरी परिपत्र गरिएको । उक्त परिपत्र मार्फत चालु आ.व. २०६५/०६६ मा पनि विद्यालयलाई अनुदान उपलब्ध गराउन नसकिएको भए चालु आ.व. २०६५/०६६ मा व्यवस्था भएको सवैका लागि शिक्षा कार्यक्रमको समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएका विद्यालयहरुका लागि Performance Grant शीर्षकबाट रु ३९ हजारका दरले ती विद्यालयहरुलाई उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्ने ।

(२) माथि उल्लेखित प्रकरण नं. १ अनुसार अनुदान उपलब्ध गराउँदा गत आ.व. २०६४/०६५ मा र चालु आ.व. २०६५/०६६ मा रु ५० हजारको अनुदान पाएका विद्यालय बाहेक छानिएका उक्त अगुवा विद्यालय मार्फत सहयोग पुऱ्याउने विद्यालयहरुलाई मात्र रकम उपलब्ध गराउने ।

(३) अनुदान रकम उपलब्ध गराउँदा छानिएका विद्यालयहरुबाट संलग्न परिपत्र बमोजिमको आधारमा विद्यालयमा गरिने कार्यक्रमको प्रस्तावना पेश गर्न लगाउने र सो प्रस्तावना बमोजिम रु ३९ हजारलाई दुई किस्तामा विभाजन गरी रकम उपलब्ध गराउने । साथै दोस्रो किस्ता रकम उपलब्ध गराउँदा विद्यालयले गरेका कामको प्रगति मूल्याङ्कनलाई आधार लिएर मात्र निकासा प्रदान गर्ने । प्रगति मूल्याङ्कनलाई सम्बन्धित स्रोव्यक्तिले सिफारिस गर्नुपर्ने छ ।

(ख) प्राप्त सहयोगबाट विद्यालयले गर्ने कार्य विवरण :

(१) प्रस्तावनाको ढाँचा :

- अनुदान प्राप्त गर्ने प्रत्येक विद्यालयले प्राप्त अनुदानबाट गरिने कार्यक्रमहरुको क्षेत्र पहिचान गरी कुन कुन कार्य के कसरी र कहिले गर्ने वारे एक प्रस्तावना अनिवार्य रुपमा तयार गरी जि.शि.का.मा पेश गर्नुपर्ने छ । प्रस्तावना तयार पार्दा विद्यालयले आफ्नो विद्यालयमा गरिने सुधारका क्षेत्र र छिमेकी विद्यालयमा गर्ने सहयोगका क्षेत्र समेत किटान गरी पेश गर्नुपर्नेछ । यसरी प्रस्तावना तयार पार्दा गत आ.व. २०६४/०६५ मा अगुवा विद्यालयका रुपमा छानिएका र तालिम प्राप्त विद्यालयको सहयोग वा जि.शि.का.को सहयोग लिन सकिने छ ।
- यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य भनेको समुदायको व्यवस्थापनमा गएपछि विद्यालयको व्यवस्थापकीय र शैक्षणिक क्षेत्रमा सुधार गर्नु रहेकाले विद्यालयले प्रस्तावना तयार पार्दा व्यवस्थापनको जिम्मा लिएपछि सुधार गर्न सकिने क्षेत्रलाई समेटी योजना तयार गर्नुपर्ने छ ।

- वर्तमानमा रहेको अवस्थाको सूचकहरु र यस कार्यक्रमबाट परिवर्तन (सुधार) गर्न सकिने सूचक र कार्यक्रमलाई स्पष्ट देखिने र सबैले महसुश गर्न सकिने गरी योजना तयार गर्ने र सोही अनुसार सुधार समेत गर्नुपर्ने छ ।
- योजना (प्रस्तावना) अनुसारको सुधार भए नभएको र कार्यान्वयन भए नभएको जि.शि.का.बाट अनुगमन गर्नुपर्ने र सोको आधारमा विद्यालयले पाउने अन्तिम निकासा जि.शि.का.बाट उपलब्ध गराउने ।

(२) कार्ययोजनामा विद्यालयले समावेश गर्न सकिने क्षेत्र :

- विद्यालय सेवा क्षेत्रको वेसलाइन सर्भे तयार गर्ने र विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको पहिचान गरी तिनीहरुलाई विद्यालय भर्ना गराउने कार्ययोजना,
- विद्यालयको आर्थिक, शैक्षणिक, भौतिक र व्यवस्थापकीय क्षेत्रमा वर्तमानमा रहेको अवस्थाको सूचक तयार पार्ने,
- विद्यालयस्तरीय शैक्षिक सुधारमा सरोकारवालाहरुको सार्थक संलग्नता र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि शिक्षाका कानुनहरुलाई समेटी क्षेत्र, अधिकार र कर्तव्य एव्म जिम्मेवारीका वारेमा वि.व्य.स. पदाधिकारी, शिक्षक, अभिभावक र अन्य सरोकारवालाहरुलाई जानकारीमूलक र क्षमता अभिवृद्धि हुने खालको तालिम वा कार्यशाला सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम कार्यान्वयका लागि सम्बन्धित क्षेत्रका विशेषज्ञको समेत सहयोग लिने,
- प्राप्त सहयोगलाई अधिकतम उपयोगी हुने क्षेत्रमा खर्च गर्नका लागि वि.व्य.स. र शिक्षक एवं अभिभावकको समेत सहयोग र सुझावमा निर्णय गरी सुधार हुने र प्रत्यक्ष रुपमा परिवर्तन हुने क्षेत्रमा मात्र खर्च गर्ने,
- प्राप्त अनुदानमा विद्यालयहरुले पनि आफ्नो तर्फबाट लागत साझेदारीमा उच्चतम उपलब्धी हासिल गर्ने गरी कार्ययोजना निर्माण गर्ने,
- प्राप्त रकम खर्च गर्दा वि.व्य.स.को निर्णयले मात्र खर्च गर्ने र सोको जानकारी जि.शि.का.मा दिने तथा आवश्यकता अनुसार जि.शि.का.को समेत सहयोग लिई खर्च गर्ने क्षेत्र पहिचान गर्ने । यसका लागि विद्यालयस्तरमा सवै क्षेत्र र समूहको प्रतिनिधित्व हुने गरी एक कार्यक्रम कार्यान्वयन उपसमिति समेत बनाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ,
- सामाजिक परीक्षण र पारदर्शिताका क्षेत्रमा विशेष जोड दिई यसलाई सबैको भरपर्दो र विश्वनीय बनाउन एक संयन्त्रको विकास गर्ने र त्यसको क्षमता अभिवृद्धिमा समेत विशेष ध्यान दिने,
- शिक्षण सिकाइ र शिक्षकको पेशागत दक्षता बढाउने क्षेत्रमा समेत यस सहयोग मार्फत कार्य गर्न सकिनेछ,
- समुदायको समेत लगानीमा कम्प्युटर व्यवस्थापन र सोको प्रयोग तथा तालिममा समेत यसको प्रयोग गर्न सकिनेछ तर यस क्षेत्रमा खर्च गर्दा प्राप्त अनुदानको ५० प्रतिशत भन्दा बढी खर्च गर्न पाइनेछैन सोभन्दा बढी खर्च गर्नुपरेमा समुदाय वा अन्य दाताको सहयोग लिनुपर्ने छ ।

(३) छिमेकी विद्यालयमा सहयोग :

- यस कार्यक्रममा परेका विद्यालयहरुले आ-आफ्नो विद्यालयको सुधारका अलवा जिल्लाका कम्तिमा छिमेकी ५ सामुदायिक विद्यालयहरुमा समेत सहयोग पुऱ्याउनु पर्नेछ । छिमेकी विद्यालयमा समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएका विद्यालय नभएमा समुदायको व्यवस्थापनमा जान प्रेरित गर्ने र समुदायका व्यवस्थापनमा नगएमा पनि अन्य सामुदायिक विद्यालयलाई आफ्नो विद्यालयले गरेका सुधारका क्षेत्र र छिमेकी विद्यालयमा सुधार गर्न सकिने क्षेत्र पहिचान गरी सुधार गर्न आवश्यक सहयोग पुऱ्याउनु पर्नेछ । यसरी सहयोग पुऱ्याएका विद्यालय र सो विद्यालयमा गरिएका सहयोगका क्षेत्रलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट प्रमाणित गराई प्रगति प्रतिवेदनमा राख्नुपर्नेछ ।

(४) प्रगति प्रतिवेदन :

- यस सहयोगबाट गरिएको सम्पूर्ण क्रियाकलाप र सोबाट उपलब्धिको मापन समेत किटान गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने छ । प्रगति प्रतिवेदन पेश गरेपछि मात्र अन्तिम अर्थात दोस्रो निकाशा उपलब्ध हुने छ ।

(५) माथि उल्लेखित कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमन गर्नका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालयले एकजना शा.अ.लाई जिम्मेवारी तोक्नु पर्नेछ । जिम्मेवारी प्राप्त शा.अ.का लागि सम्भव भएसम्म शिक्षा विभागबाट कार्यक्रम कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्यशालामा समावेश गराई क्षमता अभिवृद्धि गराइने छ । जिम्मेवारी तोकिएका शा.अ.को नाम शिक्षा विभाग, विद्यालय व्यवस्थापन शाखा (प्रा.) मा यथा सम्भव छिटो पठाउनु पर्ने छ ।

अनुसूची ३

विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको शिक्षा विभाग अन्तर्गत जिल्ला शिक्षा कार्यालयमार्फत विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने सम्बन्धमा सबै क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय तथा जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरुलाई अत्यन्त जरुरी सूचना :

नेपाल सरकारको चालु आ.व.०६६/६७ को नीति तथा कार्यक्रम र बार्षिक बजेटमा विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम (नयाँ कक्षाकोठा निर्माण, विद्यालय मर्मत तथा पुनःस्थापना, शौचालय निर्माण र खानेपानीको व्यवस्था) लाई विशेष प्राथमिकता दिईएको व्यहोरा विदितै छ। उक्त कार्यक्रम संचालन गर्दा तपशील बमोजिमका प्रकृया अनिवार्य रुपमा अपनाई कार्य गराउनु हुन अनुरोध छ।

१. सबै जिल्ला अन्तर्गत चालु आ.व. ०६६/६७ मा विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम संचालन गर्न कुन कुन विद्यालयमा कस्तो किसिमका कार्यक्रमहरु (नयाँ कक्षाकोठा निर्माण, विद्यालय मर्मत तथा पुनःस्थापना, शौचालय निर्माण र खानेपानीको व्यवस्था) आवश्यकता पर्ने हो सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरुका आवश्यकता पहिचान गरी कार्यक्रमको प्रकार र विद्यालय छनोटकालागि स्वीकृत आधार अनुसार विद्यालयहरुको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरी सो को विवरण २०६६ श्रावण १५ गते भित्र यस विभागमा आईपुग्ने गरी पठाउनु पर्नेछ। यस सम्बन्धमा विभागको च.नं. ३७० मिति ०६६/३/१९ मा पत्र समेत पठाइ सकिएको छ।
२. जिल्लामा प्राप्त बार्षिक कार्यक्रम अनुसार बुँदा नं. १ मा प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरिएका विद्यालयहरुलाई प्राथमिकता अनुसार नै कार्यक्रमहरुका कोटा वितरण गर्ने गरी कार्य गराउन आगामी २०६६ मंसीर मसान्त भित्र विद्यालयसंग सम्झौता गरी सक्नु पर्ने र सो को विवरण यस विभागमा छिटो माध्यमबाट उपलब्ध गराउने। विगतका वर्षहरुमा कतिपय जिल्लाहरुले आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म पनि विद्यालय छनोट तथा सम्झौता कार्य नगरेको र सो को कारण तोकिएको समय सिमा भित्र प्रगति नभएको हुँदा समय भित्रै विद्यालयको छनोट गर्न र सम्झौता गरी कार्य गराउन विशेष जानकारी गराईन्छ। सो गराउन नसकि अपेक्षित कार्य प्रगति हासिल नभएमा सम्बन्धित जि.शि.अ.नै जवाफदेही हुने र त्यस्ता जि.शि.अ.हरुको अभिलेख विभागले राख्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराईन्छ।
३. जिल्लाहरुमा वि.भौ.सु.कार्यक्रमहरुको छनोट तथा वितरण प्रकृया अपारदर्शी भएको जनगुनासो आएकाले सो कार्यलाई पारदर्शी बनाउन बुँदा नं. २ अनुसार निर्माण कार्य संचालन गर्नका लागि छनोट भएका विद्यालयहरुको नामावली जिल्ला शिक्षा कार्यालय, जिल्ला विकास समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नगरपालीका, कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, स्रोत केन्द्र समेतमा टाँस्ने र स्थानीय पत्रिकामा पनि प्रकाशित गरी सरोकारवालालाई जानकारी गराउने व्यवस्था मिलाउने।
४. जिल्लाका लागि स्वीकृत कार्यक्रमहरुमध्ये नयाँ कक्षाकोठा निर्माण अन्तर्गत लागत सहभागिताको कोटा, समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएका विद्यालयहरुको कोटा र अन्य विद्यालयहरुलाई विद्यालय भवन निर्माणका लागि छुट्याईएको नियमित अन्तर्गतको कोटा सम्बन्धित विद्यालयलाई मात्रै उपलब्ध गराउनु पर्ने। यदि यसरी कार्यक्रम संचालन गर्दा तोकिएको कोटा खपत नभई अरु प्रकारका विद्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने भएमा सो को उपयुक्त कारण सहित बुँदा नं. १ अनुसारको प्राथमिकतामा परेको विद्यालयलाई उक्त कोटा उपलब्ध गराउन सिफारिस गरी यस विभागमा पठाउने र स्वीकृत भए पछिमात्र उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने। सो बमोजिम नगरेमा सम्बन्धित जि.शि.अ. नै जवाफदेही हुने र त्यस्ता जि.शि.अ.हरुको अभिलेख विभागले राख्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराईन्छ।
५. सम्बन्धित क्षे.शि.नि.ले आ-आफ्नो मातहतका जि.शि.का. हरुको नियमित अनुगमन गरी जि.शि.का.ले उपरोक्त बमोजिम कार्य गरे नगरेको विवरण सहितको कार्य प्रगति नियमित रुपमा यस विभागमा पठाउनु पर्ने।
६. प्रत्येक जि.शि.का.ले हरेक महिनाको १५ गते भित्र नियमित रुपमा मासिक प्रगति विवरण तयार गरी छिटो साधनद्वारा विभाग तथा क्षे.शि.नि.मा पठाउने।

लागत सहभागिताको आधारमा विद्यालय भवन निर्माण गर्न चाहने सामुदायिक विद्यालयहरूले सरकारी अनुदान माग गर्नका लागि प्रस्ताव पेश गर्ने वारेको सूचना

विगतका आ.व.हरुमा झैं चालू आ.व. २०६६/६७ मा पनि नयाँ कक्षाकोठा निर्माण कार्यक्रम अन्तर्गत लागत सहभागीतामा कक्षाकोठा निर्माण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ । यस व्यवस्था अर्न्तगत लागत सहभागिता (Cost Sharing) मा आधारित सरकारी अनुदान उपलब्ध गराइने भएकोले नयाँ कक्षाकोठा निर्माण गर्न चाहने प्राथमिक तह समावेश भएका विद्यालयहरूले तपशीलमा उल्लेख गरिए बमोजिमको प्रकृयाभित्र रही प्रस्ताव पेश गर्नु हुन आह्वान गरिन्छ ।

साथै यसै सूचनालाई आधार मानी सबै क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय तथा जिल्ला शिक्षा कार्यालयले समेत सो सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु हुन अनुरोध गरिन्छ ।

कार्यक्रमको नाम

१. नयाँ कक्षाकोठा निर्माण अन्तर्गत लागत सहभागितामा आधारित नयाँ विद्यालय भवन निर्माण

लागत सहभागिताको अवधारणा बमोजिम विभागबाट उपलब्ध गराइएको डिजाइन वा आफ्नै डिजाइनमा नयाँ भवन निर्माण गर्न चाहने विद्यालयले **अनुसूची-१ (क)** बमोजिमको ढाँचामा प्रस्ताव तयार गरी सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । यस व्यवस्था बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्ने विद्यालयलाई कम्तिमा ४ कक्षाकोठा निर्माण गर्ने शर्तमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयको तर्फबाट रु ८ लाख २५ हजार रकम अनुदान उपलब्ध गराइने छ भने आफूले छनोट गरेको डिजाइन वमोजिमको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने बाँकी रकम सम्बन्धित विद्यालयले आफ्नै स्रोतबाट जुटाउनु पर्नेछ ।

क. प्रस्ताव पेश गर्न सक्ने विद्यालयहरु

देहाय बमोजिमका प्राथमिक तह अनिवार्य रुपमा संचालन भएका सामुदायिक विद्यालयहरूले मात्र यस अनुरुप प्रस्ताव पेश गर्न सक्नेछन् :

- हुरीबतास, आगलागी, बाढीपहिरो, भूकम्प तथा अन्य कारणबाट क्षति भई नयाँ कक्षाकोठा निर्माण नगरी नहुने विद्यालयहरू ।
- संचालित कक्षा अनुसार कक्षाकोठा नभएका र विद्यार्थीको चाप बढी भई कक्षाकोठाको संख्या नपुग भएका विद्यालयहरू ।
- विद्यमान भवन/कक्षाकोठा जीर्ण भै मर्मत/नयाँ निर्माण गर्नु पर्ने विद्यालयहरू ।
- विगत ३ वर्षमा उच्च शैक्षिक उपलब्धि (सालाखाला ८०% भन्दा माथि) हासिल गरेका र विद्यार्थी संख्या बढाई सेवा विस्तार गर्न चाहेका विद्यालयहरू ।

ख. प्रस्तावसाथ पेश गर्नु पर्ने कागजातहरू

विद्यालयले पेश गर्ने प्रस्तावसाथ देहाय बमोजिमका विवरण तथा कागजातहरू अनिवार्यरुपमा समावेश गर्नुपर्नेछ :

- विद्यालयले निर्माण गर्न चाहेको भवन तथा कक्षाकोठाको सामान्य प्रारुप (Preliminary Design), लागत अनुमान र निर्माणको लागि पर्याप्त जग्गाको उपलब्धता सहितको साइट प्लान । यस किसिमको कागजात तथा विवरण प्राविधिकको सहयोग लिई वा विद्यालय आफैले तयार गरी पेश गर्न सक्नेछ ।
- विद्यालयले निर्माण गर्न चाहेको भवन **नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता** (Nepal National Building Code) एवम् यसै सूचनाको **अनुसूची-२** को मापदण्ड अनुरुप हुने प्रतिबद्धता सहितको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयको प्रतिलिपि । विद्यमान भवनमा कोठा थप गर्न चाहेमा उक्त भवन पनि सोही मापदण्ड बमोजिम निर्माण भएको अर्थात् पर्याप्त बलियो हुनुपर्नेछ ।
- विद्यालयले आफैले तयार गरेको डिजाइन अनुरुप निर्माण गर्ने हो वा शिक्षा विभागबाट भौगोलिक क्षेत्रको लागि तयार गरेको डिजाइन छनोट गरी निर्माण गर्ने हो सो स्पष्ट खुलेको विद्यालयको पत्र । विद्यालयले शिक्षा विभागको भौगोलिक क्षेत्र अनुसारको उपयुक्त डिजाइन छनौट गरी निर्माण गर्न चाहेमा सो डिजाइन सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सक्नेछ । विद्यालयले छनोट गर्न पाउने उपलब्ध वैकल्पिक डिजाइनहरू यसै सूचनाको **अनुसूचि-३** मा उल्लेख छ ।
- जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट विद्यालयले प्राप्त गर्ने स्रोत बाहेक विद्यालय निर्माणकार्य सम्पन्न गर्न आवश्यकपर्ने अन्य स्रोत जुटाउन सक्ने प्रतिबद्धता उल्लेख भएको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयको प्रतिलिपि ।

ग. प्रस्तावको स्वीकृति तथा अनुदान निकाशासम्बन्धी व्यवस्था

माथि (क) र (ख) मा उल्लिखित आधार/शर्तहरु पूरा गर्ने विद्यालयहरुको प्रस्ताव सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालयले इन्जिनियरिङ्ग प्राविधिकको सहयोगमा आवश्यकता अनुसार स्थलगत सर्वेक्षण गरी मुल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ । उक्त मूल्याङ्कनको आधारमा प्रस्तावक विद्यालयहरुको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरी त्यस्तो प्राथमिकताक्रमको सूची अभिलेखको लागि शिक्षा विभाग, भौतिक सेवा शाखामा पठाउनु पर्नेछ । जि.शि.का.ले प्राप्त स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम र बजेटको परिधि भित्र रही प्राथमिकताक्रमानुसार छनोटमा परेका विद्यालयहरुसंग **अनुसूचि-२** बमोजिमको नक्सा, कागजात तथा स्वीकृति लिई नियमानुसार सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु गराउनु पर्नेछ । यदि विद्यालयले शिक्षा विभागद्वारा उपलब्ध गराईएको मध्ये कुनै डिजाईन अनुसार भवन निर्माण गर्ने भए कुनै किसिमको नक्सा वा शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग (डिभिजन कार्यालय) को स्वीकृति पेश गर्नु पर्ने छैन ।

सम्झौता भएपछि जि.शि.का.ले **पहिलो किस्ताबापत रु. ४ लाख २५ हजार** रकम विद्यालयको खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ । पहिलो किस्ता अन्तर्गतको कार्य प्रगति अनुसार प्राविधिक प्रतिवेदन लिई **दोस्रो किस्ताबापत रु.४ लाख** विद्यालयको खातामा जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

२. माथि दफा (१) बमोजिमको कार्यक्रम माग गर्न प्रस्ताव पेश गर्दा प्रारम्भिक डिजाइन तथा लागत अनुमान पेश गरिएको भएता पनि कार्यक्रम प्राप्त भएपछि सम्झौता गर्ने समयमा विद्यालयले व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत गरिएको विस्तृत डिजाइन, ड्रइङ्ग,

क्वान्टिटि इष्टिमेट, दर-विश्लेषण, स्पेशिफिकेशन, लागत अनुमान तथा गुणस्तर नियन्त्रणको लागि कसरी सुपरभिजन हुने भन्ने पूर्ण विवरण पेश गर्नुपर्ने र सोही बमोजिम निर्माण सम्बन्धी कार्य संचालन गर्नु पर्नेछ ।

३. माथि दफा (१) बमोजिमको कार्यक्रम प्राप्त गर्ने विद्यालयहरूलाई सोही आ.व. भित्र लागत सहभागिता बाहेकका त्यस्तै प्रकृतिका अन्य कार्यक्रम उपलब्ध गराइनेछैन ।

४. सवै जि.शि.का.हरूले विद्यालय छनोट तथा इष्टिमेट गर्ने समयमा प्राविधिकहरूले विद्यालय भौतिक सर्वेक्षण गर्दा विद्यालयको सम्पूर्ण आवश्यकता (कक्षाकोठा, शौचालय, खानेपानी आदि) को पहिचान गरी तथ्याङ्क संकलन गरी जि.शि.का.मा राख्न र सोको सारांश फाराम भरी शिक्षा विभागमा पठाउने व्यवस्था हुन समेत यसै सूचनाद्वारा जानकारी गराइन्छ ।